

INSTYTUT WYMIARU SPRAWIEDLIWOŚCI

dr hab. Marek Kulik

Wyrok łączny w praktyce sądowej w latach 2012 - 2013

Warszawa 2015

Spis treści

I. Wstęp	1
II. Część teoretyczna	3
II.1. Uwagi wstępne	3
II.2. Materialnoprawne podstawy orzekania kary łącznej w okresie objętym badaniami	3
II.3. Materialnoprawne podstawy orzekania kary łącznej po nowelizacji z 20 lutego 2015 r.	11
II.4. Postępowanie w sprawach o wydanie wyroku łącznego w okresie objętym badaniami	15
II.5. Postępowanie w sprawach o wydanie wyroku łącznego po nowelizacji z 20 lutego 2015 r.	27
III. Prezentacja wyników badań empirycznych	30
IV. Wnioski.....	61
V. Opis wybranych stanów faktycznych.....	69

I. Wstęp

Badania dotyczą tematu zgłoszonego przez Kodyfikacyjną Prawa Karnego działającą przy Ministrze Sprawiedliwości. Celem badania jest dokonanie ustaleń dotyczących orzecznictwa sądów powszechnych (rejonowych i okręgowych) w zakresie wyroku łącznego. W szczególności badanie uwzględnić miało ustalenie, z czyjej inicjatywy został wydany wyrok łączny, a także, jaki był poziom znajomości akt postępowań, w których zapadły kary jednostkowe. Badanie miało ponadto doprowadzić do ustalenia, jakie zasady wymiaru kary łącznej są w praktyce stosowane, a co za tym idzie, jaki jest stosunek kary łącznej do kar podlegających łączeniu. Badanie polegało na analizie akt sądowych, poprzedzonej analizą teoretycznoprawną. Badaniom poddano 512 spraw, wylosowanych spośród 6 154, których sygnatury zostały nadesłane w odpowiedzi na skierowane do sądów pytanie o sygnatury spraw o wydanie wyroku łącznego rozpoznane w latach 2012 – 2013. 15 spośród nich wybrano do indywidualnego zaprezentowania, kierując się dwoma rozbieżnymi kryteriami – prezentowano przykłady spraw typowych, a także sprawy najbardziej nietypowe.

Prezentację wyników badań rozpoczyna część teoretyczna. Z uwagi na to, że analizowana problematyka ma istotny aspekt materialnoprawny i procesowy, słuszne wydało się odrębne potraktowanie problematyki materialnoprawnej i procesowej. Ponieważ instytucje kary łącznej i wyroku łącznego uległy modyfikacji w r. 2015, a badania obejmują okres przed tą modyfikacją, konieczne było odrębne zaprezentowanie stanu prawnego obowiązującego w okresie objętym badaniami, a następnie zmian. Okoliczności te narzuciły strukturę części teoretycznej, w której kolejno omawia się uregulowanie kary łącznej w okresie objętym badaniami, następnie postępowanie o wydanie wyroku łącznego w okresie objętym badaniami, następnie modyfikacje kary łącznej dokonane ustawą z 20 lutego 2015 r., wreszcie zmiany w zakresie postępowania.

Po części teoretycznej następuje prezentacja wyników badań empirycznych, w której zwraca się szczególną uwagę na elementy wskazane jako cel badania. Prezentacja wyników nawiązuje do dokonanych zmian ustawodawczych, wskazując, jaki jest spodziewany wpływ nowelizacji na poszczególne zmienne.

Po prezentacji wyników badań empirycznych następuje wskazanie wniosków wpływających z badań. Wreszcie na zakończenie – zgodnie z przyjętym w raportach opracowywanych w ramach działalności Instytutu Wymiaru Sprawiedliwości zwyczajem – zaprezentowanie wybranych stanów faktycznych.

II. Część teoretyczna

II.1. Uwagi wstępne

Instytucje kary łącznej i wyroku łącznego zostały poważnie zmodyfikowane ustawą z 20 lutego 2015 r. o zmianie ustawy – kodeks karny oraz niektórych innych ustaw.¹ O ile na tle stanu prawnego istniejącego przed wejściem w życie wspomnianej ustawy nie było wątpliwości, że wymierzenie kary łącznej jest skutkiem zaistnienia rzeczywistego realnego zbiegu przestępstw (który jednocześnie nie jest ciągiem przestępstw), a wyrok łączny określa procesowy sposób jej wymierzenia w wypadku, kiedy o przestępstwa pozostające w zbiegu rzeczywistym realnym nie orzeka się w tym samym postępowaniu, o tyle po jej wejściu w życie można żywić wątpliwości, czy realny zbieg przestępstw w ogóle jest warunkiem wymierzenia kary łącznej. Podkreślić należy, że badaniami zostały objęte orzeczenia w sprawach o wyrok łączny wydane przed wejściem w życie ustawy z 20 lutego 2015 r. Dlatego prezentacja konstrukcji kary łącznej nastąpi tak, by okoliczność tę uwzględnić. Najpierw zaprezentowany zostanie kształt kary łącznej przed wspomnianą nowelizacją, z zasygnalizowaniem podstawowych elementów, które są istotne na gruncie stanu, który zaistniał po wejściu w życie nowelizacji. Potem wskazane zostaną podstawowe zmiany, poczynione ustawą z 20 lutego 2015 r., ze wskazaniem elementów istotnych dla badań. Następnie przedstawione zostanie postępowanie o wydanie wyroku łącznego przed nowelizacją, a na końcu zaprezentowane będą zmiany w postępowaniu o wydanie wyroku łącznego wprowadzone wspomnianą nowelizacją.

II.2. Materialnoprawne podstawy orzekania kary łącznej w okresie objętym badaniami

Podstawą wymierzenia wyroku łącznego było zaistnienie realnego rzeczywistego zbiegu przestępstw. Zgodnie z art. 85 k.k., w brzmieniu sprzed wejścia w życie ustawy z 20 lutego 2015 r., jeżeli sprawca popełnił dwa lub więcej przestępstw, zanim zapadł pierwszy, chociażby nieprawomocny, wyrok co do któregośkolwiek

¹ Dz. U. 2015, poz. 396.

z nich, i wymierzono za nie kary tego samego rodzaju, lub inne, podlegające łączeniu, sąd orzekł karę łączną, biorąc za podstawę kary orzeczone za poszczególne przestępstwa. Konieczne było zatem, by zaistniał rzeczywisty, realny zbieg przestępstw, polegający na tym, że sprawca popełnił dwa lub więcej przestępstw, zanim zapadł pierwszy, chociażby nieprawomocny, wyrok, za którekolwiek z nich. Oczywiście, punktem wyjścia jest w danym wypadku stwierdzenie, że zaistniały zbieg przestępstw nie jest pomijalny, ale realny. Tylko w takim wypadku istniała możliwość (i konieczność) orzekania karty łącznej.

Jako cel instytucji kary łącznej przyjmuje się założenie, że proste zsumowanie orzekanych kar (czy też ich wykonywanie po kolei) nie jest racjonalne z punktu widzenia celów polityki kryminalnej.² Przyjmuje się, że wykonywanie kar jedna po drugiej nie uwzględnia prewencyjnej funkcji kary i konieczności jej indywidualizacji,³ a także, że represja karna jest w takim wypadku zbyt surowa, gdyż w gruncie rzeczy mamy tu do czynienia z progresją surowości.⁴ Nie wchodząc w szczegółową polemikę z zaprezentowanymi poglądami – zresztą dość powszechnie akceptowanymi w literaturze przedmiotu – warto zauważyć, że argumenty te nie są pozbawione pewnych słabości. Trudno mówić o progresji surowości w sytuacji, kiedy kary zostały wymierzone za poszczególne przestępstwa prawidłowo. Podobnie nie da się uznać, że kara tak wymierzona jest zbyt surowa. Nie da się jednoznacznie ocenić kwestii stosunku sumowania kar do indywidualizacji kary. Uważa się najczęściej, że sumowanie jest zaprzeczeniem indywidualizacji,⁵ jednak wydaje się, że takie stawienie sprawy może być kontestowane. Wszak kara zawsze winna być indywidualizowana, co oznacza, że każda z kar łączonych została wymierzona z zastosowaniem tej zasady. Skoro tak, można na zagadnienie patrzeć w ten sposób, że wykonywane powinny być kary zindywidualizowane, a więc łączone. Kwestie racjonalności represji karnej są natomiast na tyle złożone, że nie da się, jak się zdaje, wprost stwierdzić, że kara surowa jest co do zasady mniej racjonalna, niż kara łagodna. Nie wchodząc w te kwestie z pogranicza prawa karnego i polityki

² Por. M. Szewczyk: *Kara łączna w polskim prawie karnym. Rozważania na tle doktryny i orzecznictwa sądowego*, Kraków 1981, s. 10; D. Kala: *Postępowanie w przedmiocie wydania wyroku łącznego. Zagadnienia karnomaterialne i procesowe*, Toruń 2003, s. 20.

³ D. Kala: *Postępowanie...*, s. 20.

⁴ L. Peiper: *Komentarz do kodeksu karnego*, Kraków 1936, s. 117; D. Kala: *Postępowanie...*, s. 20.

⁵ M. Szewczyk: *Kara łączna...*, s. 10; D. Kala: *Postępowanie...*, s. 20 – 21.

karnej należy zastrzec, że w stanie prawnym istniejącym przed wejściem w życie ustawy z 20 lutego 2015 r. obowiązywało założenie, że prosta kumulacja kar odpowiada wprawdzie idei odpłaty, ale nie sprzyja racjonalnej polityce kryminalnej.⁶ Dlatego k.k. w pierwotnym brzmieniu znał mieszany system wymiaru kary łącznej.

Słusznie zresztą stwierdza się w doktrynie i orzecznictwie, że kara łączna wcale nie musi zmniejszać odpowiedzialności karnej sprawcy, może wręcz ją pogarszać.⁷

Kara łączna może być wymierzana bowiem w jeden z trzech podstawowych sposobów, lub też w sposób korzystający z elementów poszczególnych metod jej wymiaru. Podstawowe systemy wymiaru kary łącznej to metody: kumulacji, absorpcji, asperacji i redukcji. Metoda kumulacji polega na zsumowaniu podlegających łączeniu kar. Metoda absorpcji polega na tym, że kara najsurowsza pochłania wszystkie inne kary, z którymi jest łączona. Metoda asperacji oznacza obostrzenie najsurowszej z orzeczonych kar. Metoda redukcji oznacza złagodzenie sumy kar.⁸

Każdy z tych systemów jest postrzegany jako obarczony pewnymi wadami. O zastrzeżeniach wobec systemu kumulacji mowa była wyżej. Z kolei system absorpcji może prowadzić do bardzo dużego złagodzenia odpowiedzialności, co więcej, może skutkować tym, że w razie popełnienia poważnego przestępstwa sprawca może nie obawiać się skazania za następnie popełnione przestępstwa drobniejsze.⁹ Wadą systemu asperacji jest jego nieunikniony mechaniczny (przynajmniej w pewnym zakresie) charakter.¹⁰ Podobny zresztą zarzut można postawić systemowi redukcji.

Wady wszystkich teoretycznych systemów wymierzania kary łącznej sprawiły, że k.k. z 1997 r. w pierwotnym brzmieniu przyjął system mieszany. Stąd orzekając sąd może kształtować karę stosując zgodnie ze swoim wyborem jedną z tych metod (poza

⁶ Uzasadnienie rządowego projektu kodeksu karnego [w:] *Nowe kodeksy karne z uzasadnieniami*, Warszawa 1997, s. 166.

⁷ P. Kozłowska-Kalisz [w:] M. Mozgawa (red.) *Kodeks karny. Komentarz*, Warszawa 2015, s. 256; P. Kardas [w:] A. Zoll (red.) *Kodeks karny. Część ogólna. Komentarz*, Warszawa 2012, s. 1042 – 1043; wyrok SA w Krakowie z 8 lutego 2011 r. (II AKa 14/11), KZS 2011, z. 5, poz. 43.

⁸ Por. W. Grzyb: *Realny zbieg przestępstw. Analiza dogmatyczna na tle kodeksu karnego z 1997 r.*, Warszawa 2013, s. 148.

⁹ K. Buchała, A. Zoll: *Polskie prawo karne*, Warszawa 1995, s. 457; D. Kala: *Postępowanie...*, s. 21.

¹⁰ K. Buchała, A. Zoll: *Polskie...*, s. 457; D. Kala: *Postępowanie...*, s. 22.

przypadkami szczególnymi). Dokonując takiego wyboru sąd winien wziąć pod uwagę to, czy pomiędzy poszczególnymi czynami nie zachodzi związek przedmiotowy lub podmiotowy, i czy jest on ścisły, a także to, jak na kształt wyroku łącznego wpłynąć mogą elementy zaistniałe już po wydaniu częściowych wyroków, w szczególności przebieg procesu resocjalizacji.¹¹

Zgodnie z art. 86 § 1 k.k. w brzmieniu sprzed nowelizacji sąd wymierza karę łączną w granicach od najwyższej z kar wymierzonych za poszczególne przestępstwa do sumy tych kar. Jednak nie może przekroczyć 15 lat pozbawienia wolności, 2 lat ograniczenia wolności i 810 stawek dziennych grzywny. Określenie dolnej granicy kary łącznej opiera się na teorii absorpcji. Z kolei w wypadku górnych granic w grę wchodzi zastosowanie dwóch metod. W wypadku granicy określonej jako suma kar w grę wchodzi system kumulacji, jednak jego skutki są ograniczone wprowadzeniem drugiej granicy, liczbowo wskazanej dla poszczególnych kar, co nadaje rozwiązaniu pewne cechy systemu redukcji. Minimum liczbowe jest ograniczone dla grzywny orzekanej w związku z warunkowym zawieszeniem wykonania kary pozbawienia wolności i ograniczenia wolności – odpowiednio do 270 i 135 stawek dziennych. Istnienie sztywno określonej górnej granicy było mało produktywne w wypadku kar najsurowszych. Stąd ustawą o zmianie kodeksu karnego z 5 listopada 2009 r. wprowadzono art. 86 § 1a k.k. który stanowił, że w razie, gdy suma łączonych kar pozbawienia wolności wynosi 25 lat lub więcej, a przynajmniej jedna z nich wynosi nie mniej, niż 10 lat pozbawienia wolności, można jako łączną orzec karę 25 lat pozbawienia wolności. Uregulowanie to odpowiada regule asperacji, choć można też na nie patrzeć przez pryzmat redukcji. Zgodnie z art. 88 k.k. jeżeli choćby jedna z łącznych kar jest karą 25 lat pozbawienia wolności lub dożywotniego pozbawienia wolności, orzeka się ją jako karę łączną. Jest to zatem klasyczna absorpcja. Jednak – zgodnie z tym samym przepisem – w razie łączenia co najmniej dwóch kar po 25 lat pozbawienia wolności sąd może orzec jako łączną karę dożywotniego pozbawienia wolności, co jest charakterystyczne dla reguły asperacji.

Łączeniu podlegały, zgodnie z art. 86 § 1 k.k., kary tego samego rodzaju. Zgodnie z art. 87 k.k. w razie skazania za zbiegające się przestępstwa na kary pozbawienia

¹¹ D. Świecki [w:] D. Świecki (red.) *Kodeks postępowania karnego. Komentarz*, Warszawa 2013, t. II, s. 939 – 940.

wolności i ograniczenia wolności, sąd wymierzał karę łączną pozbawienia wolności, przyjmując, że miesiąc ograniczenia wolności równa się 15 dniom pozbawienia wolności. W razie skazania na karę grzywny kwotowej i w stawkach dziennych, karę łączną grzywny wymierza się kwotowo (art. 86 § 2 k.k.). Dotyczyło to przypadku, kiedy choćby jedna z grzywien była orzeczona kwotowo. Natomiast w wypadku, kiedy chociażby jedna z grzywien została orzeczona na podstawie art. 309 k.k. przewidującego możliwość orzeczenia grzywny w wysokości do 3 000 stawek dziennych, górna granica kary łącznej grzywny wynosi 4 500 stawek dziennych.

Wymierzając karę łączną grzywny, sąd określał na nowo wysokość stawki dziennej, jednak nie mógł przekroczyć najwyższej stawki wymierzonej poprzednio (art. 86 § 2 k.k.). Wymierzając karę ograniczenia wolności sąd na nowo określał wymiar czasu nieodpłatnej, kontrolowanej pracy na cele społecznej albo potrażeń z wynagrodzenia.

Poważne wątpliwości w doktrynie i orzecznictwie powstawały w związku z przewidzianą w art. 89 § 1 k.k. możliwością warunkowego zawieszenia wykonania kary łącznej. Przepis ten pozwalał warunkowo zawiesić wykonanie kary, jeżeli wykonanie przynajmniej jednej z kar jednostkowych zostało warunkowo zawieszona. Od zmiany kodeksu karnego dokonanej ustawą z dnia 5 listopada 2009 r. stało się jasne, że takie warunkowe zawieszenie wykonania kary łącznej jest możliwe w wyroku łącznym. Warto zauważyć, że po wejściu w życie ustawy z 20 lutego 2015 r. o zmianie ustawy – kodeks karny oraz niektórych innych ustaw nastąpił swego rodzaju powrót do punktu wyjścia. W pierwotnym brzmieniu kodeks stanowił po prostu, że w razie skazania za zbiegające się przestępstwa na kary z warunkowym zawieszeniem wykonania i bez warunkowego zawieszenia, sąd może pod dodatkowymi warunkami zawiesić wykonanie kary łącznej. Ustawą z dnia 5 listopada 2009 r. wprowadzono wymóg, że orzekanie takie następuje wyrokiem łącznym. Z kolei z wymogu tego zrezygnowano ustawą z 20 lutego 2015 r. Uregulowanie w postaci ustalonej ustawą z 5 listopada 2009 r. było wynikiem założenia, przyjmowanego zresztą przez Sąd Najwyższy, że w wypadku orzekania w jednym postępowaniu warunkowemu zawieszeniu podlega wykonanie nie kar częściowych, ale kary łącznej.¹² Pogląd ten prezentowany był jeszcze przed wejściem w życie wspomnianej nowelizacji, a jej wejście w życie miało go

¹² Uchwała SN z 21 listopada 2001 r. (I KZP 14/01), OSNKW 2002, z 1 – 2, poz. 1.

legitymizować. Warto wszakże zauważyć, że art. 89 § 1 k.k. w brzmieniu ustalonym nowelizacją z 5 listopada 2009 r. dotyczył tylko sytuacji orzekania w wyroku łącznym, natomiast sytuację orzekania w jednym postępowaniu pozostawiał nieuregulowaną. Pogląd, że art. 89 § 1 nie dotyczy orzekania jednym wyrokiem w sprawie o kilka przestępstw pozostających w zbiegu jest oczywistością. Jednak nie przesądza on bynajmniej tego, co w takim wypadku należy robić. Kwestia ta stała się po nowelizacji z 5 listopada 2009 r. nieuregulowana wprost w przepisie. Wydaje się zatem trafne stanowisko, że art. 89 § 1 k.k. winien być do takich przypadków stosowany na zasadzie analogii.¹³ Słusznie zauważa się w doktrynie, że odmienne stanowisko powodowałoby konieczność przyjęcia, że sytuacja procesowa, w której orzeka sąd miałyby - bez wpływających na to dodatkowych racji wprost wynikających z wyraźnego zastrzeżenia ustawodawcy - decydować o możliwości zastosowania lub nie przepisu materialnego.¹⁴ Stwierdzenie, że w wypadku orzekanie w jednym postępowaniu pozwala na warunkowe zawieszenie li tylko kary łącznej, wydaje się być całkowicie bezpodstawne. Kompetencja sądu do dokonania takiego rozstrzygnięcia miałyby wynikać z art. 69 § 1 k.k.¹⁵ Rzecz jednak w tym, że przepis ten nie dotyczył warunkowego zawieszenia kary łącznej. Gdyby jej dotyczył, nie byłoby w gruncie rzeczy konieczne posługiwanie się w art. 89 § 1 k.k. pojęciem „warunkowego zawieszenia kary łącznej”.¹⁶ Istnieją także wątpliwości odnośnie do tego, co mogłoby się wydarzyć w razie konieczności rozłączenia kar. Jeżeliby przyjąć, że warunkowemu zawieszeniu podlega kara łączna, a nie kary częściowe i, ich rozłączenie byłoby wielce ambarasujące, gdyż można by wówczas bronić poglądu, że kary częściowe orzeczone są jako bezwzględne. Sąd Najwyższy broni się przed tym zarzutem stwierdzając, że warunkowe zwieszenie wykonania kary łącznej oznacza *implicite* warunkowe zawieszenie wszystkich kar łączonych.¹⁷ Warto wszakże zauważyć, że gdyby tak było, wykonanie wszystkich łączonych kar byłoby warunkowo zawieszony pod identycznymi warunkami, z identycznymi obowiązkami

¹³ Ł. Pohl [w:] R. A. Stefański (red.) *Kodeks karny. Komentarz*, Warszawa 2015, s. 558 – 559.

¹⁴ Por. Ł. Pohl [w:] R. A. Stefański (red.) *ibidem*, s. 558 - 559; P. Kardas [w:] A. Zoll (red.) *Kodeks...*, s. 979 i n.

¹⁵ Por. uchwała SN z 21 listopada 2001 r. (I KZP 14/01), OSNKW 2002, z. 1 – 2, poz. 1.

¹⁶ Por. Ł. Pohl [w:] R. A. Stefański (red.) *op. cit.*, s. 559.

¹⁷ Uchwała SN z 21 listopada 2001 r. (I KZP 14/01), OSNKW 2002, z 1 – 2, poz. 1.

probacyjnymi, co nie tylko sprzeciwiałoby się zasadzie indywidualizacji kary, lecz – w razie potrzeby rozłączenia kar prowadziłoby do efektów komicznych.¹⁸

Dodać należy, że zagadnienie to będzie kontrowersyjne także na gruncie stanu prawnego zaistniałego po wejściu w życie ustawy z 20 lutego 2015 r. Stan prawny w tym konkretnym punkcie jest identyczny, jak przed wejściem w życie ustawy z 5 listopada 2009 r., nie ma już zatem w przepisie wymogu, by orzekanie następowało wyrokiem łącznym, co – jak się wydaje – nie zmienia merytorycznie stanu prawnego, a jedynie sprawia, że art. 89 § 1 k.k. będzie do wypadków orzekania w jednym postępowaniu stosowany nie odpowiednio, ale znowu wprost.

Zagadnienie to ma dla niniejszego wywodu znaczenie tylko uboczne. Wątpliwości, które w nim powstają dotyczą bowiem orzekania o kilka przestępstw w jednym postępowaniu, a nie orzekania wyrokiem łącznie. Jednak pewne niejasności dotyczące orzekania kary łącznej z warunkowym zawieszeniem wykonania dotyczą także i przypadków orzekania kary łącznej. Art. 89 § 1 k.k. stanowi bowiem tylko o wypadku, kiedy łączeniu podlegają kary orzeczone z warunkowym zawieszeniem i bez warunkowego zawieszenia wykonania. Chodzi zatem o sytuację, w której podlegają łączeniu co najmniej dwie kary, z których co najmniej jedna jest orzeczona z warunkowym zawieszeniem wykonania, a co najmniej jedna jako bezwzględna. Przepis ten nie stanowi zatem o przypadkach łączenia kar w innych układach. Pierwszą kwestią było, czy w wypadku łączenia kar bezwzględnych – jeżeli wykonanie ani jednej z nich nie zostało warunkowo zawieszony - można było warunkowo zawiesić wykonanie kary łącznej, jeżeli spełnione były przesłanki określone w art. 69 § 1 k.k.,¹⁹ drugą, czy w wypadku, kiedy wykonanie wszystkich

¹⁸ W razie rozłączenia kary orzeczonej za kradzież i wypadek drogowy, orzeczonej z warunkowym zawieszeniem wykonania i z zakazem prowadzenia pojazdów, uniewinnienie od zarzutu spowodowania wypadku skutkowałoby rozłączeniem kary. Wykonaniu podlegałaby kara za kradzież orzeczona z warunkowym zawieszeniem wykonania i z zakazem prowadzenia pojazdu (sic!). Taki byłby skutek uznania, że warunkowe zawieszenie kary łącznej oznacza *implicite* warunkowe zawieszenie wszystkich kar łączonych, pod identycznymi warunkami. O tym i innych niedomaganiach poglądu dominującego w orzecznictwie mowa w glosach D. Kali (Prok. i Pr. 2003, nr 7 – 8, s. 111 i n.), M. Kulika (Prok. i Pr. 2002, nr 4, s. 97 i n.), M. Karpowa (PS 2003, nr 7 – 8,), i R. A. Stefańskiego (WPP 2002, nr 1, s. 111), zdaniu odrębnym sędziów T. Grzegorzcyka i W. Kozielowicza. Por. też P. Kardas [w:] A. Zoll (red.) *op. cit.*, s. 980, M. Wrześniewski: *Kilka refleksji na temat warunkowego zawieszenia wykonania kary łącznej*, Acta Iuris Stetinensis 2010, nr 1, s. 107 i n.). Pozytywnie pogląd SN ocenił M. Siwek (glosa, Prok. i Pr. 2002, nr 3, s. 110 i n.).

¹⁹ Należy pamiętać, że ustawa z dnia 20 lutego 2015 r. o zmianie ustawy – kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2015, poz. 396) wprowadziła w interesującym nas zakresie poważne modyfikacje. Bliżej na ten temat niżej.

łączonych kar zostało warunkowo zawieszona, sąd ma obowiązek orzeczenia kary łącznej z warunkowym zawieszeniem wykonania, nawet, jeżeli przesłanki, określone w art. 69 § 1 k.k. nie były spełnione.

Pierwszy z postawionych problemów należy rozstrzygnąć negatywnie. Warunkiem orzeczenia kary łącznej z warunkowym zawieszeniem wykonania było (i jest także obecnie) orzeczenie przynajmniej jednak kary łącznej z warunkowym zawieszeniem wykonania. Oznacza to, że w wypadku, kiedy ani jedna z kar częściowych nie została orzeczona w taki właśnie sposób, warunkowe zawieszenie nie jest możliwe.²⁰

Inaczej jest w wypadku, kiedy wszystkie łączone kary zostały orzeczone z warunkowym zawieszeniem wykonania. Art. 89 § 1 k.k., czy to w brzmieniu sprzed nowelizacji, czy w obecnym, także nie dotyczy wprost tej sytuacji. Wyposaża on bowiem sąd w kompetencje do warunkowego zawieszenia kary łącznej w sytuacji, kiedy m. in. jedna z łączonych kar jest orzeczona z warunkowym zawieszeniem wykonania, a jedna bez warunkowego zawieszenia wykonania. Nie dotyczy zatem przypadków, kiedy wszystkie kary częściowe zostały orzeczone z warunkowym zawieszeniem wykonania. Należy opowiedzieć się za poglądem, że warunkowe zawieszenie wykonania kary łącznej jest w takim wypadku dopuszczalne. Choć przepis nie stanowi tego wprost, wydaje się to oczywiste. Stanowisko, zgodnie z którym w danym wypadku warunkowe zawieszenie wykonania kary łącznej byłoby niedopuszczalne, byłoby niedorzeczne. Zastosowanie w danym wypadku miałyby rozumowanie *per analogiam* – jeżeli sąd może warunkowo zawiesić wykonanie kary łącznej przy łączeniu z karą lub karami bezwzględnyymi choćby jednaj kary orzeczonej z warunkowym zawieszeniem wykonania, tym bardziej wolno mu orzec karę z warunkowym zawieszeniem wykonania, jeżeli wszystkie łączone kary orzekane są z warunkowym zawieszeniem wykonania.²¹ W tym ostatnim wypadku istniały swego czasu²² wątpliwości, czy nie jest tak, że istnieje niekompetencja, lecz

²⁰ Tak m. in. Ł. Pohl [w:] R. A. Stefański (red.) *op. cit.*, s. 557 - 558; wyrok S.A. w Gdańsku z 11 maja 2000 r. (II AKa 64/02), OSA 2003, nr 6, poz. 62; wyrok S.A. w Lublinie z 9 listopada 2000 r. (II AKa 213/00), Prok. i Pr. 2001, nr 2, dodatek „Orzecznictwo”, poz. 23; wyrok SN z 22 marca 2007 r. (V KK 188/06), Biul. SNwSK 2008, nr 10; wyrok SN z 16 stycznia 2009 r. (IV KK 273/08), BPK 2009, nr 3, poz. 1.2.7). Odmienne J. Ragłowski: *Kontrowersje związane z orzekaniem kary łącznej na tle kodeksu karnego*, PiP 2003, z. 5, s. 86. Por. też P. Kozłowska-Kalisz [w:] M. Mozgawa (red.) *Kodeks...*, s. 263.

²¹ Tak też A. Marek: *Kodeks karny. Komentarz*, Warszawa 2010, s. 265; Ł. Pohl [w:] R. A. Stefański (red.) *op. cit.*, s. 557.

²² Dokładnie do wejścia w życie ustawy z 5 listopada 2009 r., która wprowadziła art. 89a § 1 k.k.

obowiązek orzeczenia kary łącznej, skoro wykonanie wszystkich kar łączonych zostało warunkowo zawieszona. Otóż wydaje się, że taki obowiązek nie istniał, nawet przed wprowadzeniem do kodeksu art. 89a. Sąd orzekający o całokształcie działalności przestępczej sprawcy, zwłaszcza, jeżeli orzeka wyrokiem łącznym, może w oglądzie tego całokształtu nie dostrzec podstaw do warunkowego zawieszenia kary łącznej, chociaż istniały one w odniesieniu do poszczególnych kar łączonych.²³ Należy zatem uznać, że w wypadku, kiedy wykonanie wszystkich kar łączonych zostało warunkowo zawieszona, można zawiesić wykonanie kary łącznej, lecz nie jest to obowiązkiem sądu.

Warunkowe zawieszenie kary łącznej było (i nadal jest) uzależnione od spełnienia dodatkowych warunków. W okresie objętym badaniami przepis art. 89 § 1 k.k. wprowadzał dodatkowy warunek, by spełnione zostały przesłanki warunkowego zawieszenia wykonania kary określone w art. 69 k.k. Oznaczało to, że warunkowe zawieszenie wykonania kary łącznej było możliwe, jeżeli orzeczono karę grzywny, ograniczenia wolności lub pozbawienia wolności do lat 2 i istniała pozytywna prognoza kryminologiczna. Przepis wprowadzał także ograniczenia odnoszące się do warunkowego zawieszenia wykonania kary recydywistom wielokrotnym, a także sprawcom występku o charakterze chuligańskim.

II.3. Materialnoprawne podstawy orzekania kary łącznej po nowelizacji z 20 lutego 2015 r.

Nowelizacja kodeksu karnego z 2015 r. zmieniła podstawy orzekania kary łącznej. Należy stwierdzić, że dokonana zmiana miała wręcz fundamentalny charakter. Podstawowa jest zmiana dokonana w treści art. 85 k.k. Przepis ten po nowelizacji pomija istniejący uprzednio warunek nieprzedzielania zbiegających się przestępstw skazaniem za którekolwiek z nich. Z uwagi na to, że w dotychczasowej doktrynie i regulacjach prawnych warunek ów był postrzegany jako element konstytutywny zbiegu przestępstw,²⁴ pojawiły się w doktrynie poglądy, że zbieg przestępstw nie jest

²³ D. Kala: *Postępowanie...*, 95 – 96.

²⁴ P. Kardas [w:] W. Wróbel (red.) *Nowelizacja prawa karnego 2015. Komentarz*, Kraków 2015, s.466.

już warunkiem wymierzenia kary łącznej.²⁵ Pogląd ten wydaje się wspierać okoliczność, że w obecnym brzmieniu przepis nie operuje też sformułowaniem „biorąc za podstawę kary z osobna wymierzone za zbiegające się przestępstwa”.²⁶ Słusznie jednak zauważa się, że przesłanka nieprzedzielenia przestępstw popełnionych przez tego samego sprawcę wyrokiem skazującym (choćby nieprawomocnym) za którekolwiek z nich, nie była przesłanką zbiegu jako takiego, ale przesłanką wymiaru kary łącznej.²⁷ Oznacza to, że także i po wejściu w życie nowelizacji z 20 lutego 2015 r. rzeczywisty realny zbieg przestępstw pozostaje przesłanką kary łącznej.²⁸

Nie ulega wszakże wątpliwości, że podstawy kary łącznej zostały poważnie zmodyfikowane. W pierwszej kolejności należy zwrócić uwagę na wprowadzenie do art. 85 § 2 k.k. wymogu, że łączyć wolno tylko kary podlegające wykonaniu, połączone z wykreśleniem z art. 92 k.k. warunku, że wydaniu wyroku łącznego nie stoi na przeszkodzie, że poszczególne kary wymierzone za należące do ciągu lub zbiegające się przestępstwa zostały w całości lub w części wykonane. Innymi słowy wykonanie w całości lub w części kar wymierzonych za pozostające w zbiegu przestępstwa jest negatywną przesłanką wymierzenia kary łącznej.²⁹ Regulacja ta jest niezwykle istotna, jeżeli uwzględnić usunięcie wymogu nieprzedzielenia zbiegających się przestępstw wyrokiem skazującym, choćby nieprawomocnym, za którekolwiek z nich.

Ważną nowością jest też zmiana komponentów, na podstawie których może być orzekana kara łączna. Do czasu wejścia w życie nowelizacji z 20 lutego 2015 r. mogły być to wyłącznie kary jednostkowe orzekane za pozostające w zbiegu

²⁵ D. Kala, M. Klubińska: *Kara łączna w projektach nowelizacji kodeksu karnego – wybrane zagadnienia*, Kwartalnik Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury 2014, z. 13, s. 90; ciż: *Realny zbieg przestępstw – konieczny czy zbyteczny warunek orzeczenia kary łącznej? Uwagi na tle projektowanych zmian* [w:] I. Sepioło-Jankowska (red.) *Reforma prawa karnego*, Warszawa 2014, s. 148 i n.

²⁶ Należy jednak pamiętać, że o zbiegających się przestępstwach nadal mowa w innych przepisach k.k., jak art. 87 § 1 i 2, 88, 89 § 1 i 1a, 90 § 2.

²⁷ Por. P. Kardas [w:] W. Wróbel (red.) *op. cit.*, s. 467; tenże: „*Idealny zbieg przestępstw*” jako problem teoretyczny, dogmatyczny i kryminalnopolityczny, CzPKiNP 2014, z. 3, s. 7 i n.; tenże [w:] T. Kaczmarek (red.) *System prawa karnego. T. V. Nauka o karze. Sądowy wymiar kary*, Warszawa 2015, s. 467.

²⁸ Z uwagi na zakres opracowania nie wchodzę w analizę istoty zbiegu. Szczegółowo P. Kardas: *Zbieg przepisów ustawy w prawie karnym. Analiza teoretyczna*, Warszawa 2011, s. 56 i n.

²⁹ Por. P. Kardas [w:] W. Wróbel (red.) *Nowelizacja...*, s. 477 – 478.

przestępstwa. Po wejściu w życie nowelizacji kara łączna jest wymierzana na podstawie kar jednostkowych orzekanych za pozostające w wieloczynowym zbiegu przestępstwa, kar łącznych, a także kary łącznej (kar łącznych) i kary jednostkowej (kar jednostkowych), co upoważnia do stwierdzenia, że kara łączna przybrała postać swego rodzaju kary łącznej „kroczącej”.³⁰ Jak wskazano wyżej, muszą być to kary podlegające wykonaniu. Wydaje się – jak wskazuje treść art. 568a k.p.k. – że warunek, iż kary nie podlegają wykonaniu odnosi się do orzekania kary łącznej wyrokiem łącznym, a nie do orzekania w jednym postępowaniu. Tylko w razie orzekania wyrokiem łącznym można bowiem mówić o sytuacji, kiedy łączone kary mogą być już w całości wykonane.³¹ W grę wchodzi zarówno kara podlegająca wykonaniu w całości, jak kara podlegająca wykonaniu w części.³² Należy zastrzec też, że tylko w trybie orzekania wyrokiem łącznym możliwe jest łączenie jako składowych kar łącznych.³³

Art. 85 § 3 k.k. zawiera dodatkowe ograniczenie. Zgodnie z tym przepisem podstawą orzeczenia jednej kary łącznej nie może być kara wymierzona za przestępstwa popełnione po rozpoczęciu a przed zakończeniem wykonywania innej kary podlegającej łączeniu z karą wykonywaną w chwili popełnienia przestępstwa, lub karą łączną, w skład której wchodzi kara, która była wykonywana w chwili popełnienia przestępstwa.³⁴ Zgodnie z art. 85 § 4 k.k. karą łączną nie obejmuje się kar orzeczonych prawomocnymi orzeczeniami wydanymi przez sąd właściwy w sprawach karnych w państwie członkowskim Unii Europejskiej.

Nowy przepis art. 85a k.k. reguluje cele, jakie przez orzeczenie kary łącznej mają być osiągnięte. Zgodnie z tym przepisem orzekając karę łączną sąd bierze pod uwagę przede wszystkim cele zapobiegawcze i wychowawcze, które kara ma osiągnąć w stosunku do skazanego, a także potrzeby w zakresie kształtowania świadomości prawnej społeczeństwa.

³⁰ M. Bielski: *Przesłanki wymiaru kary łącznej orzekanej w trybach wyroku skazującego i wyroku łącznego na tle nowego modelu kary łącznej*, Pal. 2015, nr 7 – 8, s. 87.

³¹ P. Kardas [w:] W. Wróbel (red.) *Nowelizacja...*, s. 489.

³² Tak P. Kardas [w:] W. Wróbel (red.) *Nowelizacja...*, s. 494.

³³ M. Bielski: *Przesłanki...*, s. 87.

³⁴ Na poważne wątpliwości związane z wykładnią tego przepisu zwraca uwagę P. Kardas [w:] W. Wróbel (red.) *Nowelizacja...*, s. 501 – 502.

Wymiar kary łącznej zasadniczo nie uległ zmianie. Z tym zastrzeżeniem, że maksymalny wymiar kary pozbawienia wolności może obecnie wynosić nie 15, lecz 20 lat. Zmianie uległ też art. 86 § 2b. Do tej pory przepis dotyczył łączenia grzywien w sytuacji, kiedy chociażby jednak z nich została wymierzona na podstawie art. 309 k.k. i stanowił o możliwości wymierzenia grzywny od najwyższej do ich sumy, nie przekraczając 4 500 stawek dziennych. Po nowelizacji przepis dotyczy łączenia grzywien w sytuacji, kiedy co najmniej jedna z nich została orzeczona na podstawie przepisu przewidującego wyższą górną granicę grzywny, niż określona w art. 33 § 1 k.k. i stanowi o możliwości orzeczenia grzywny od najwyższej do sumy, nie wyższej, niż 4 500 stawek lub najwyższej z łączonych grzywien, jeżeli ta grzywna przekracza 4 500 stawek. Zmiany w art. 86 § 3 k.k. wynikają z odmiennego ukształtowania kary ograniczenia wolności po nowelizacji.

Art. 87 k.k. uzupełniony został o nowy § 2, zgodnie z którym w wypadku, kiedy za zbiegające się kary wymierzono kary pozbawienia wolności i ograniczenia wolności, a kara łączna pozbawienia wolności nie przekraczałaby 6 miesięcy, zaś kara łączna ograniczenia wolności – 2 lat, można orzec obie te kary jednocześnie, jeżeli cele kary zostaną w ten sposób spełnione. Jest to zatem *lex specialis* w odniesieniu do dotychczasowego art. 87 (obecnego art. 87 § 1) k.k., który stanowi, że w razie skazania za zbiegające się przestępstwa na karę pozbawienia wolności i ograniczenia wolności, wymierza się karę łączną pozbawienia wolności.

Istotne zmiany dotyczą warunkowego zawieszenia wykonania kary łącznej. Zmiany te wynikają z przebudowania instytucji warunkowego zawieszenia wykonania kary. Art. 89 § 1 k.k. ogranicza obecnie możliwość warunkowego zawieszenia wykonania kary do kar pozbawienia wolności, w wymiarze do 1 roku, a art. 89 § 2 i 3 k.k. zostały skreślone. W nowym art. 89a k.k. uregulowano zagadnienie warunkowego zawieszenia kary łącznej w sytuacji, kiedy chociażby jedną z kar łączonych jest kara z warunkowym zawieszeniem wykonania orzeczoną na podstawie art. 60 § 5 k.k. Warunkowe zawieszenie jest w danym wypadku możliwe, jeżeli kara łączna pozbawienia wolności nie przekroczy kary orzeczonej na podstawie tego przepisu.

Poważną nowością jest art. 89 § 1b k.k., który stanowi, że sąd orzeka karę łączną pozbawienia wolności bez warunkowego zawieszenia jej wykonania przyjmując, że

miesiąc kary pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem wykonania równa się 15 dniom kary bezwzględnej.

II.4. Postępowanie w sprawach o wydanie wyroku łącznego w okresie objętym badaniami

Postępowanie w sprawie wyroku łącznego jest uregulowane w rozdziale 60 k.p.k. Jego przepisy także zostały znowelizowane ustawą z 20 lutego 2015 r. jak wskazano wyżej, badania obejmują okres sprzed nowelizacji, co obliguje do zaprezentowania kształtu postępowania o wydanie wyroku łącznego w tym właśnie okresie. Jest to postępowanie po uprawomocnieniu się orzeczenia, a zatem następcze i uzupełniające.³⁵

W pierwszej kolejności wypada przedstawić pozytywne i negatywne przesłanki postępowania w przedmiocie wydania wyroku łącznego, z zasygnalizowaniem ewentualnych zagadnień szczególnie istotnych. Należy podkreślić, że nie wszystkie przesłanki warunkujące postępowanie jako takie mają zastosowanie w tym postępowaniu. Nie wchodzi w grę żadna z przesłanek określonych w art. 17 § 1 pkt 1 – 4 k.p.k., gdyż wiążą się one ze stadiami rozpoznawczymi procesu, które przez sąd orzekający w sprawie o wydanie wyroku łącznego nie mogą być analizowane.³⁶ Nie znajduje też zastosowania przesłanka określona w art. 17 § 1 pkt 9 k.p.k., a to dlatego, że zasada skargowości nie obowiązuje w postępowaniu o wydanie wyroku łącznego. Dotyczy to też przesłanki braku wniosku o ściganie (art. 17 § 1 pkt 10 k.p.k.) oraz abolicji.³⁷ W grę wchodzi zatem spośród przesłanek dodatnich: podsądność polskim sądom karnym, właściwość sądu, istnienie stron procesowych i prawomocność wyroków skazujących, zaś spośród przesłanek ujemnych immunitet, przedawnienie, stan powagi rzeczy osądzonej, zawisłość sprawy i amnestia.³⁸ Przesłanka podsądności nie wymaga na gruncie postępowania o wydanie wyroku łącznego specjalnych uwag. Co do właściwości, należy stwierdzić, że zgodnie z art.

³⁵ A. Świątłowski [w:] J. Skorupka (red.) *Kodeks postępowania karnego. Komentarz*, Warszawa 2015, s. 1351.

³⁶ Por. A. Świątłowski [w:] J. Skorupka (red.) *op. cit.*, s. 1352.

³⁷ D. Kala: *Postępowanie...*, s. 115, por. Z. Kwiatkowski: *Przesłanki procesowe w postępowaniu o wydanie wyroku łącznego*, RPEiS 1989, nr 1, s. 81.

³⁸ D. Kala: *Postępowanie...*, s. 115 – 116.

569 § 1 k.p.k., jeżeli zachodzą warunki do wydania wyroku łącznego, właściwy jest sąd, który wydał ostatni wyrok skazujący w pierwszej instancji. Znaczenie mają daty wydania, a nie uprawomocnienia się wyroków.³⁹ W wypadku, kiedy w pierwszej instancji orzekały sądy różnego rzędu, właściwy jest sąd wyższego rzędu (art. 569 § 2 k.p.k.). W wypadku, kiedy orzekał sąd powszechny i szczególny, właściwy jest ten sąd, który wydał karę surowszą podlegającą łączeniu (art. 569 § 3 k.p.k.). W sytuacji, kiedy rozstrzygnięcia sądów o karze są identyczne, wydaje się, że orzekać winien sąd, który wyrokował jako ostatni, z zastrzeżeniem, że w razie, gdyby jedno z orzeczeń zostało wydane przez sąd wyższego rzędu, to on będzie właściwy, stosownie do treści art. 569 § 2 k.p.k.⁴⁰

Co do przesłanki istnienia stron procesowych należy stwierdzić, że jedyną stroną w postępowaniu o wydanie wyroku łącznego jest skazany.⁴¹ Stroną nie jest prokurator, który w tym postępowaniu pełni rolę rzecznika interesu społecznego.⁴² Warunkiem wszczęcia i prowadzenia postępowania o wydanie wyroku łącznego jest istnienie wyroków skazujących, które muszą być prawomocne.⁴³

Pierwszą z ujemnych przesłanek procesowych jest immunitet formalny. Immunitet materialny nie ma znaczenia w postępowaniu o wydanie wyroku łącznego, ponieważ uchyla karalność przestępstwa, a to oznacza, że następuje skazanie i siłą rzeczy nie pojawia się potrzeba wymierzenia wyroku łącznego. Inaczej mówiąc, immunitet materialny występuje na gruncie postępowania jurysdykcyjnego dotyczącego konkretnego przestępstwa, a nie na etapie łączenia wyroków. Inaczej jest w wypadku immunitetu formalnego, który uniemożliwia wszczęcie i prowadzenie postępowania karnego, w tym i postępowania o wydanie wyroku łącznego. Oczywiście w wypadku immunitetu względnego możliwe jest prowadzenie postępowania zmierzającego do

³⁹ D. Kala: *Postępowanie...*, s. 119; D. Świecki [w:] D. Świecki (red.) *Kodeks...*, s. 941.

⁴⁰ Tak D. Kala: *Postępowanie...*, s. 121. Odmiennie uważa Z. Kwiatkowski, który jest zdania, że orzekać winien sąd powszechny, skoro regułą jest orzekanie przez sąd powszechny, a wyjątkiem przez sąd szczególny (Z. Kwiatkowski: *Przesłanki...*, s. 362).

⁴¹ D. Kala: Uczestnicy postępowania w przedmiocie wydania wyroku łącznego na tle rozwiązań dawnego i nowego ustawodawstwa procesowego [w:] E. Kustra (red.) *Przemiany polskiego prawa (1989 – 1999)*, Toruń 2001, s. 237; tenże: *Postępowanie...*, s. 127; Z. Kwiatkowski: *Strony procesowe oraz ich przedstawiciele procesowi w postępowaniu o wydanie wyroku łącznego*, Problemy Praworzędności 1987, nr 8 – 9, s. 83.

⁴² D. Kala: *Postępowanie...*, s. 127.

⁴³ D. Kala: *Postępowanie...*, s. 130 i n.

uchylenia immunitetu. Przesłanką negatywną postępowania o wydanie wyroku łącznego jest przedawnienie, lecz nie karalności, to bowiem jest przeszkodą procesową w postępowaniu dotyczącym wyroków jednostkowych, a przedawnienie wykonania kary.⁴⁴

Kolejną negatywną przesłanką postępowania o wydanie wyroku łącznego jest stan powagi rzeczy osądzonej – art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k. W kontekście postępowania o którym mowa, oznacza ona zakaz prowadzenia postępowania dotyczącego rozstrzygnięcia o karze łącznej w oparciu o te same wyroki, które wcześniej stanowiły już podstawę wymiaru takiej kary.⁴⁵ W konsekwencji należy uznać, że w razie zmiany granic przedmiotowych orzekania, a zatem ujawienia się wyroku, który powinien być zostać objęty wyrokiem łącznym, a nie został, lub też w sytuacji, kiedy jeden z wyroków objęty karą łączną, nie powinien być zostać nią objęty, przeszkoda, o której mowa, nie zaistnieje. W szczególności w wypadkach, kiedy nastąpiła kontrawencjonalizacja, i czyn objęty wyrokiem jednostkowym, a następnie łącznym, stał się wykroczeniem, winno nastąpić ponowne orzeczenie o karze łącznej.⁴⁶

Nie inaczej będzie, jeżeli co najmniej jedna z kar jednostkowych zostanie wyeliminowana w drodze amnestii. Złagodzenie kary jednostkowej w drodze amnestii winno skutkować ponownym orzekaniem o karze łącznej przy uwzględnieniu jednostkowych kar złagodzonych. Wydaje się zresztą, że w każdym z tych wypadków nastąpiła zmiana przedmiotowych granic orzekania, co powoduje, że przeszkoda w postaci powagi rzeczy osądzonej w gruncie rzeczy tu nie istnieje. Nie budzi wątpliwości, że uprzednie umorzenie postępowania z uwagi na nieprawomocność co najmniej jednego z wyroków mających być podstawą wyroku łącznego nie stanowi przeszkody do ponownego wszczęcia postępowania o wydanie wyroku łącznego, gdy ów wyrok się uprawomocni.⁴⁷ Przeszkodę do wszczęcia i prowadzenie

⁴⁴ Po nowelizacji z 20 lutego 2015 r. przesłankę, o której mowa, da się jeszcze wyraźniej odczytać z treści art. 85 § 2 k.k., gdyż obecnie mowa tam o karach podlegających wykonaniu. W doktrynie przesłanka ta postrzegana jest jako materialna (D. Kala: Postępowanie..., s. 139), jednak autor niniejszych słów, uważając przedawnienie wykonania kary za instytucję prawa karnego procesowego, jest skłonny traktować przesłankę, o której mowa, jako formalną. Por. M. Kulik: Przedawnienie karalności i przedawnienie wykonania kary w polskim prawie karnym, Warszawa 2014, s. 644 – 645.

⁴⁵ D. Kala: Postępowanie..., s. 142.

⁴⁶ Przypadki takie miały miejsce w badanych postępowaniach. Dodać należy, że jest to także problem stosowania zasad intertemporalnych w prawie karnym. Temu ostatniemu problemowi zostaną poświęcone dodatkowe uwagi niżej.

⁴⁷ Z. Kwiatkowski: Przesłanki..., s. 89; D. Kala: Postępowanie..., s. 143 – 144.

postępowania stanowi także zawisłość sprawy (art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k.). Stan zawisłości sprawy trwa od czasu wszczęcia postępowania do momentu jego prawomocnego zakończenia. Wreszcie jest przeszkodą procesową amnestia, o ile wynika to z ustawy amnestyjnej. W sytuacji, kiedy akt łaski obejmie darowanie kar, które mają być połączone, przestaną one istnieć, i wydanie wyroku łącznego stanie się bezprzedmiotowe. W razie, gdyby amnestia objęła tylko część kar, konieczne będzie wyeliminowanie ich z kary łącznej.⁴⁸ W razie złagodzenia kar w drodze amnestii, orzekanie o karze łącznej będzie możliwe, ale z uwzględnieniem kar złagodzonych.⁴⁹ Jak wskazano wyżej, w razie złagodzenia kar jednostkowych w drodze amnestii, w sytuacji, kiedy kara łączna już została orzeczona, konieczne i dopuszczalne jest ponowne postępowanie w sprawie.

Organem procesowym orzekającym w przedmiocie wyroku łącznego jest sąd. Wyżej była mowa o jego właściwości. Wyrok łączny zapada po przeprowadzeniu rozprawy (art. 573 § 1 k.p.k.). Sąd orzeka w składzie podstawowym w postępowaniu zwyczajnym, czyli jednoosobowo (art. 28 § 1 k.p.k.) lub wyjątkowo w składzie trzech sędziów zawodowych. Pojawia się problem, czy mają zastosowanie przypadki określone w art. 28 § 2 i 4 k.p.k. Pogląd negatywny można uzasadniać tym, że orzekanie w kwestii wyroku łącznego nie jest orzekaniem o zbrodni ani o przestępstwa, za które ustawa przewiduje dożywotnie pozbawienie wolności.⁵⁰ Z drugiej wszakże strony nie budzi wątpliwości, że w wypadku, gdy orzeka się karę łączną za przestępstwa pozostające w zbiegu, przypadki określone w art. 28 § 2 i 4 k.p.k. mają zastosowanie, co mogłoby budzić wątpliwości, dlaczego skład sądu różni się w zależności od tego, czy orzekanie następuje w jednym postępowaniu, czy też dochodzi do wydania wyroku łącznego. Wydaje się, że należy się opowiedzieć za pierwszym stanowiskiem. Sytuacja procesowa, w której następuje orzekanie, różni oba omawiane przypadki. W pierwszym chodzi o rozstrzygnięcie o winie i karze, w drugim o połączenie już orzeczonych kar. Stąd nie powinno budzić oporów, że orzeka się w różnych składach.

⁴⁸ Por. wyżej, uwagi dotyczące przesłanki powagi rzeczy osądzonej.

⁴⁹ D. Kala: *Postępowanie...*, s. 146.

⁵⁰ T. Grzegorzczak: *Kodeks postępowania karnego. Komentarz*, Warszawa 2003, s. 1202; A. Sakowicz [w:] K. T. Boratyńska, A. Górski, A. Sakowicz, A. Ważny: *Kodeks postępowania karnego. Komentarz*, Warszawa 2009, s. 1257.

W postępowaniu odwoławczym sąd orzeka w składzie 3 sędziów. W razie stwierdzenia braku warunków do wydania wyroku łącznego, sąd wydaje postanowienie o umorzeniu postępowania (art. 572 k.p.k.).

Jak wskazano wyżej, jedyną stroną postępowania o wydanie wyroku łącznego jest skazany. Nie jest to już oskarżony w rozumieniu art. 71 § 1 k.p.k., co wynika ze specyfiki postępowania o wydanie wyroku łącznego.⁵¹ Wydaje się, że przez skazanego należy rozumieć w danym wypadku osobę, wobec której zapadły prawomocne i wykonalne wyroki skazujące, natomiast pojęcie to nie obejmuje osoby, wobec której warunkowo umorzono postępowanie, czy odstąpiono od wymierzenia kary, choć niewątpliwie w ogólniejszym znaczeniu można takie osoby uważać za skazanych.⁵²

Skazany ma prawo do inicjowania postępowania i do brania w nim udziału, choć udział ten nie jest obowiązkowy (art. 573 § 2 k.p.k.). Skazany ma prawo do obrony, w tym w sensie formalnym, co oznacza, że może korzystać z pomocy obrońców (nie więcej niż trzech, art. 77 k.p.k.). Jeżeli nie ma obrońcy z wyboru, może żądać wyznaczenia mu przez prezesa sądu obrońcy z urzędu, jeżeli wykaze, że nie może ponieść kosztów obrony bez uszczerbku dla niezbędnego utrzymania siebie i rodziny (art. 78 § 1 k.p.k.). W postępowaniu o wydanie wyroku łącznego zachodzą wypadki obrony obligatoryjnej (art. 79 § 1 k.p.k.). Wydaje się, że w grę wchodzi także przypadek obrony obligatoryjnej na podstawie art. 79 § 1 pkt 3 k.p.k. (uzasadniona wątpliwość co do poczytalności oskarżonego). Nie wchodząc szczegółowo w to zagadnienie należy zaznaczyć, że wątpliwości co do poczytalności dotyczą nie tylko stanu oskarżonego *tempore criminis*, lecz także w czasie orzekania. Skoro tak, należy konsekwentnie uznać, że wątpliwości takie mogą istnieć w czasie orzekania po uprawomocnieniu się wyroku skazującego, a zatem i w czasie postępowania o wydanie wyroku łącznego.⁵³ Nie budzi wątpliwości, że zachodzą tu też przypadki obrony obligatoryjnej w sytuacji, kiedy postępowanie o wydanie wyroku łącznego toczy się przed sądem okręgowym jako sądem pierwszej instancji, a skazany jest

⁵¹ D. Kala: *Postępowanie...*, s. 159.

⁵² D. Kala: *Postępowanie...*, s. 160 – 161.

⁵³ D. Kala: *Postępowanie...*, s. 166.

pozbawiony wolności (art. 574 w zw. z art. 80 k.p.k.).⁵⁴ W kontekście prowadzonych badań warto mieć na uwadze regulację art. 451 k.p.k. dotyczącą przypadku, gdy oskarżony pozbawiony wolności nie jest sprowadzany na rozprawę odwoławczą. Sąd może uznać za wystarczającą obecność obrońcy, co oznacza, że w wypadku, kiedy skazany nie korzysta z pomocy obrońcy, sąd winien wyznaczyć mu obrońcę z urzędu. Należy zaznaczyć, że przepis ten znajduje na mocy art. 573 § 2 k.p.k. zastosowanie w postępowaniu o wydanie wyroku łącznego w I instancji.⁵⁵

Uczestnikiem postępowania jest prokurator. Nie jest on jednak jego stroną, a pełni rolę rzecznika interesu społecznego.⁵⁶

Postępowanie wszczyna się z urzędu⁵⁷ lub na wniosek skazanego albo prokuratora,⁵⁸ o czym stanowi art. 570 k.p.k. Jest to zatem postępowanie, w którym zostało wprowadzone odstępstwo od zasady skargowości.⁵⁹ O wydanie wyroku łącznego wnieść może także obrońca skazanego.⁶⁰ Z uwagi na okoliczność, że wydanie wyroku łącznego jest obligatoryjne, a wszczęcie postępowania jest możliwe z urzędu, w razie cofnięcia wniosku sąd powinien prowadzić w dalszej części postępowanie z urzędu, jeżeli istnieją warunki do wydania wyroku łącznego.⁶¹ Jeżeli złożony wniosek nie spełnia wymogów formalnych zawartych w art. 119 k.p.k., należy wezwać wnioskodawcę do usunięcia braków w terminie określonym w art. 120 § 1 k.p.k. W razie niezuzupełnienia braków pismo jest bezskuteczne, niemniej przy jednoczesnym stwierdzeniu warunków do wydania wyroku łącznego należy wszcząć

⁵⁴ Uchwała SN z 17 maja 2000 r. (I KZP 11/2000), OSNKW 2000, z. 5 – 6, poz. 41 oraz glosy S. Steinborna (Przegląd Sądowy 2001, nr 7 – 8, s. 141 i n), K. Grzegorzcyka (WPP 2001, z. 1, s. 158), a także przegląd orzecznictwa R. A. Stefańskiego (WPP 2001, z. 2, s. 76 i n.); D. Kala: *Postępowanie...*, s. 169.

⁵⁵ D. Kala: *Postępowanie...*, s. 171.

⁵⁶ D. Kala: *Postępowanie...*, s. 172 – 173; D. Świecki [w:] D. Świecki (red.) *Kodeks...*, s. 944.

⁵⁷ Co następuje zarządzeniem prezesa sądu, przewodniczącego wydziału lub upoważnionego sędziego. Por. A. Światłowski [w:] J. Skorupka (red.) *op. cit.*, s. 1359.

⁵⁸ W tym wypadku wszczęcie następuje automatycznie z chwilą złożenia wniosku. A. Światłowski [w:] J. Skorupka (red.) *op. cit.*, s. 1359, D. Kala: *Postępowanie...*, s. 199.

⁵⁹ Postanowienie SA w Warszawie z 8 listopada 2005 r., (II AKz 499/05), OSA 2006, z. 6, poz. 34; D. Kala: *Postępowanie...*, s. 191; A. Sakowicz [w:] K. T. Boratyńska, A. Górski, A. Sakowicz, A. Ważny: *op. cit.*, s. 1252.

⁶⁰ A. Sakowicz [w:] K. T. Boratyńska, A. Górski, A. Sakowicz, A. Ważny: *op. cit.*, s. 1252; D. Świecki [w:] D. Świecki (red.) *Kodeks...*, s. 944.

⁶¹ D. Kala: *Postępowanie...*, s. 200 i n.; A. Sakowicz [w:] K. T. Boratyńska, A. Górski, A. Sakowicz, A. Ważny: *op. cit.*, s. 1253.

postępowanie z urzędu. Wniosek pochodzący od prokuratora winien zawierać dane, o których mowa w art. 571 § 1 k.p.k. (art. 571 § 2 k.p.k.).

Orzekający sąd w razie potrzeby zwraca się o nadesłanie opinii o zachowaniu się skazanego do zakładów karnych, w których skazany przebywał (art. 571 § 1 k.p.k.). W literaturze i orzecznictwie przyjmuje się, że jest tak dlatego, iż zachowanie skazanego w zakładzie karnym, czy w środowisku, w którym znajduje się po prawomocnym skazaniu ma wpływ na wymiar kary łącznej.⁶² Warto zauważyć, że w brzmieniu do nowelizacji z 20 lutego 2015 r. k.k. nie zawierał dyrektyw wymiaru kary łącznej, w tym takich, które wskazywałyby na potrzebę dokonywania oceny zachowania skazanego w czasie odbywania kary. Niemniej brzmienie art. 571 § 1 k.k., który nakazuje w razie potrzeby pozyskanie opinii wskazuje, że element ten wiąże się z dyrektywami wymiaru kary łącznej. Wydaje się, że należy uznać, że orzekanie o karze łącznej jest orzekaniem o karze, a zatem znajdują w nim zastosowanie ogólne dyrektywy wymiaru kary,⁶³ w tym cele zapobiegawcze i wychowawcze, jakie kara ma osiągnąć wobec skazanego. Cele te określa się oceniając m.in. zachowanie skazanego w czasie przebywania w zakładzie karnym. Jest to zresztą kwestia w gruncie rzeczy dosyć skomplikowana. Należy przecież pamiętać, że w postępowaniu o wydanie wyroku łącznego istnieją już wyroki jednostkowe, w których nastąpiło orzekanie o karze dokonane z uwzględnieniem tych dyrektyw. Od ich wydania do czasu orzekania w przedmiocie wyroku łącznego upłynął pewien czas, w którym mogły nastąpić pewne zmiany w zakresie czynników relewantnych dla wymiaru kary. Niektóre z nich mogą wymagać odmiennego potraktowania.⁶⁴ Jasne jest, że nie może dotyczyć to winy i społecznej szkodliwości

⁶² Por. wyrok SN z 12 września 1985 r., II KR 245/85), OSNKW 1986, z. 5 – 6, poz. 39 z glosą Z. Kwiatkowskiego (OSP 1988 z. 1, poz. 9), wyrok SA w Krakowie z 22 listopada 2006 r. (II AKa 218/06), KZS 2006, z. 12, poz. 23; A. Sakowicz [w:] K. T. Boratyńska, A. Górski, A. Sakowicz, A. Ważny: *op. cit.*, s. 1253.

⁶³ Tak trafnie D. Kala: *Postępowanie...*, s. 104. Inną kwestią jest, czy możliwe jest stosowanie dyrektyw szczegółowych określonych w art. 53 § 2 k.k. Sądzę, co do zasady nie, gdyż niemal wszystkie one są związane immanentnie z orzekaniem w postępowaniu dotyczącym poszczególnych przestępstw, a nie w postępowaniu o wydanie wyroku łącznego. Nie dotyczy to dyrektywy zachowania sprawcy po popełnieniu przestępstwa. W tym wypadku jednak brać pod uwagę należy wyłącznie zachowanie po wydaniu wyroku jednostkowego, a przed wydaniem wyroku łącznego. Warto zauważyć, że zwrócenie się o opinię z zakładu karnego wprost odnosi się do tej dyrektywy. Do tego elementu będzie się też odwoływało pozyskanie danych o karalności, które pozwoli na ocenę wielości przestępstw popełnionych przez sprawcę.

⁶⁴ Por. Z. Kwiatkowski: *Zagadnienia procesowe wyroku łącznego*, Nowe Prawo 1984, nr 1, s. 54.

czynu.⁶⁵ Natomiast należy kierować się względami prewencji ogólnej i szczególnej,⁶⁶ stąd zwracanie się o opinie ma rację bytu. Z tego samego powodu ma rację bytu przewidziany także w art. 571 § 1 k.p.k. obowiązek zwracania się w razie potrzeby o informacje o warunkach rodzinnych, majątkowych, i co do stanu zdrowia skazanego oraz danych o odbyciu kary z poszczególnych wyroków. W tym zakresie informacje uzyskuje się w drodze przeprowadzenia wywiadu środowiskowego, czy to przez kuratora, czy przez policję.⁶⁷

Werbalne ujęcie przepisu wskazuje, że zwrócenie się o dane, o których mowa jest obowiązkiem sądu. Przepis wszakże stanowi, że sąd czyni to w razie potrzeby. O zaistnieniu potrzeby decydują okoliczności danej sprawy.⁶⁸ Pojawia się wątpliwość, jak należy rozumieć pojęcie „w razie potrzeby”. W orzecznictwie i doktrynie pojawia się pogląd, że potrzeba, o której mowa, w gruncie rzeczy istnieje zawsze, dlatego zawsze sąd powinien przeprowadzić dowód np. z aktualnej opinii o skazanym odbywającym karę.⁶⁹ Wydaje się, że jest to pogląd zbyt daleko idący. W doktrynie zwraca się uwagę, że wiadomości, które sąd miałby pozyskać, mogą już być mu znane – z wniosku, jeżeli pochodzi od prokuratora, czy z danych już posiadanych w aktach sprawy.⁷⁰ Podobnie będzie w sytuacji, kiedy pozyskiwanie określonej informacji jest bezprzedmiotowe – trudno wymagać, by sąd zwracał się o opinię o skazanym, jeżeli nie zaczął on jeszcze odbywać kary.⁷¹ Nie powinno chyba budzić wątpliwości, że w takim wypadku nie istnieje potrzeba, o której mowa. Istnieją one jednak w sytuacji, kiedy sąd nie posiada danych o zachowaniu skazanego w czasie odbywania kary, ani o warunkach rodzinnych, majątkowych, i co do stanu zdrowia

⁶⁵ Tak wyrok SN z 28 listopada 1990 (II KR 61/90), OSP nr 11, poz.292; A. Skowron [w:] A. Majewski, B. Mikosz, A. Skowron: *Kodeks postępowania karnego z komentarzem*, Kraków 1996, s. 420; D. Kala: *Postępowanie...*, s. 105.

⁶⁶ K. Buchała: *Wymiar kary łącznej*, PiP 1972, z. 1, s. 60; M. Szewczyk: *Wymiar kary łącznej*, Nowe Prawo 1982, nr 3 – 4, s. 80; D. Kala: *Postępowanie...*, s. 105 – 106.

⁶⁷ D. Świecki [w:] D. Świecki (red.) *Kodeks...*, s. 946.

⁶⁸ Wyrok SN z 20 sierpnia 1992 r. (II KRN 112/92), OSNKW 1992, z. 9 – 10, poz. 72, wyrok SA w Krakowie z 10 listopada 2005, (II AKa 213/05), KZS 2005, z. 12, poz. 34; A. Sakowicz [w:] K. T. Boratyńska, A. Górski, A. Sakowicz, A. Ważny: *op. cit.*, s. 1253; D. Kala: *Postępowanie...*, s. 207.

⁶⁹ Wyrok SN z 22 stycznia 1991 r., (IV KR 100/90) OSP 1992, z. 6, poz.137 z glosami M. Szewczyk (Informacja Prawnicza 1991, nr 10 – 12, z. 61 i n.) i Z. Kwiatkowskiego (PiP 1992, z. 3, s. 113 i n.) – aprobującymi i S. Paweli (OSP 1992, z. 6, poz. 137) krytyczną.

⁷⁰ D. Kala: *Postępowanie...*, s. 207; A. Sakowicz [w:] K. T. Boratyńska, A. Górski, A. Sakowicz, A. Ważny: *op. cit.*, s.1254.

⁷¹ D. Kala: *Postępowanie...*, s. 207.

skazanego oraz danych o odbyciu kary z poszczególnych wyroków. Wydaje się, że w sytuacji, kiedy sąd nie ma danych, o których mowa, nie będzie w stanie właściwie zastosować dyrektyw wymiaru kary. To zaś oznacza, że będzie zobligowany do ich pozyskania. Zatem ocena, czy zachodzi potrzeba pozyskania tych danych należy do sądu, jednak nie jest dowolna, gdyż okoliczności, które decydują o niej, winny być brane pod uwagę na tle zasady obiektywizmu i prawdy materialnej.⁷² Słusznie w doktrynie wskazuje się na potrzebę posiadania przez sąd aktualnych danych o karalności skazanego.⁷³ Przepis co prawda nie odnosi się do tego zagadnienia wprost, jednak wydaje się, że na tle zasady prawdy materialnej i dyrektyw wymiaru kary brak wiedzy na temat karalności skazanego nie pozwala odnieść się w należyty sposób do zagadnienia wymiaru kary łącznej. Jest tak nie tylko dlatego, że dane o karalności niekiedy pozwolą na ostateczną weryfikację, które wyroki winny być objęte postępowaniem, lecz również dlatego, że należy uwzględnić w ramach dyrektyw wymiaru kary także i wyroki, którymi orzeczono kary niepodlegające łączeniu.

Kwestią, która może budzić wątpliwości jest, czy sąd powinien w czasie rozprawy przeprowadzić dowód z akt spraw, z których wyroki miałyby być objęte wyrokiem łącznym, czy wystarczą same wyroki. W doktrynie istnieje pogląd, że same oderwane od akt postępowań wyroki to zbyt mało.⁷⁴ Można byłoby prezentować pogląd, że wyroki jednostkowe, którymi orzeczono jednostkowe kary, winny być już wystarczające. Sąd orzekający w postępowaniu o wydanie wyroku łącznego nie powinien wszak wkraczać w zagadnienie oceny winy, czy społecznej szkodliwości czynu sprawcy. W aktach, a nie w wyroku, mogą znajdować się pewne elementy istotne dla wymiaru kary łącznej, jak np. wskazanie na względy prewencyjne. Należy wszakże pamiętać, że większość elementów istotnych dla wymiaru kary, zawartych w aktach postępowań, w których wydano wyroki jednostkowe zostaje już uwzględniona przy wymiarze kar jednostkowych. Trzeba też uważać, by przy wymiarze kary łącznej nie wziąć pod uwagę winy i społecznej szkodliwości przestępstwa już raz poddanego ocenie prawnej pod tym kątem. Stąd może być i tak,

⁷² Wyrok SN z 20 sierpnia 1992 r. (II KRN 112/92), OSNKW 1992, z. 9 – 10, poz. 72; D. Kala: *Postępowanie...*, s. 207.

⁷³ D. Kala: *Postępowanie...*, s. 208.

⁷⁴ J. Pozorski: *Z problematyki kary łącznej i wyroku łącznego*, Nowe Prawo 1966, nr 1, s. 26; D. Kala: *Postępowanie...*, s. 208.

że dowód z akt sądowych nie wniesie do postępowania o wydanie wyroku łącznego więcej, niż wniośbny dowód z samego wyroku, co wszakże nie znaczy, że w konkretnym postępowaniu orzekający sąd nie powinien się zapoznać z aktami postępowań, poprzestając na samych wyrokach.

Jeżeli brak jest warunków do wydania wyroku łącznego, sąd wydaje postanowienie o umorzeniu postępowania (art. 572 k.p.k.). W grę wchodzi nie tylko brak przesłanek materialnoprawnych, zaistnienie przeszkód procesowych, o których była mowa wyżej. Nie zachodzi podstawa do umorzenia postępowania, jeżeli wydanie wyroku łącznego byłoby możliwe po rozwiązaniu wcześniej orzeczonej kary łącznej, ale zastosowanie połączenia innych, niż poprzednio, kar nie byłoby dla skazanego korzystniejsze. Możliwość taką, określaną konfiguracyjną metodą wymiaru kary łącznej przyjęto w orzecznictwie.⁷⁵ Koncepcja ta została trafnie skrytykowana w doktrynie. Podkreślono, że kara łączna nie jest formą łagodzenia represji karnej.⁷⁶ Choć często jej wymierzenie tym właśnie skutkuje, przecież nie to jest jej celem. Wydanie wyroku i orzeczenie kary łącznej w określonych warunkach jest obowiązkiem sądu, niezależnie od tego, jak wpływa ono na sytuację skazanego.⁷⁷ Dlatego w zaistniałej sytuacji nie zachodzi podstawa do umorzenia postępowania.

Nie jest jasne, czy umorzeniem postępowania winno skutkować natomiast odbycie przez skazanego kar jednostkowych. Część doktryny prezentuje pogląd, że postępowanie jest w takim wypadku bezprzedmiotowe, a samo połączenie kar budziłoby wątpliwość z punktu widzenia zasady ekonomii procesowej, stąd należy je umorzyć.⁷⁸ Inni są zdania, że orzeczenia kary łącznej w wyroku łącznym jest zawsze obligatoryjne, niezależnie od tego, czy kary jednostkowe zostały wykonane.⁷⁹ Wydaje się, że trafne jest to drugie stanowisko. Przepis art. 85 k.k. w brzmieniu sprzed

⁷⁵ Postanowienie SN z 4 listopada 2003 r. (V KK 233/03), OSNKW 2004, z. 1., poz. 6.

⁷⁶ L. Tyszkiewicz: *Glosa do postanowienia SN z 4 listopada 2003 r. (V KK 233/03)*, Prok. i Pr. 2005, nr 7 – 8, s. 192 i n.

⁷⁷ Tak trafnie uchwala SN z 25 lutego 2005 r. (I KZP 36/04), OSNKW 2005, z. 2, poz. 13, por. L. Tyszkiewicz: *Glosa...*, s. 192, D. Kala: *Postępowanie...*, s. 63.

⁷⁸ Z. Kwiatkowski: *Glosa do postanowienia SN z 6 kwietnia 1985 r. (Z 14/85)*, PiP 1987, z. 1, s. 153; T. Razowski: *Wybrane zagadnienia problematyki procesowej wyroku łącznego*, Nowa Kodyfikacja Prawa Karnego 2000, t. VI, s. 160; tenże: *Dopuszczalność łączenia w wyroku łącznym środków karnych zakazu prowadzenia pojazdów*, Prok. i Pr. 2004, nr 4, s. 56 i n.; A. Sakowicz [w:] K. T. Boratyńska, A. Górski, A. Sakowicz, A. Ważny: *op. cit.*, s. 1256.

⁷⁹ M. Szewczyk: *Kara łączna w polskim prawie karnym – rozważania na tle doktryny i orzecznictwa sądowego*, Kraków 1981, s. 67; D. Kala: *Postępowanie...*, s. 111.

nowelizacji z 20 lutego 2015 r. miał, jak się wydaje, charakter bezwzględny, wiążąc konsekwencje w postaci orzeczenia karty łącznej z każdym wypadkiem zbiegu przestępstw, niezależnie od tego, czy kary zostały wykonane. Dodać należy, że kwestia ta jest – jak się wydaje – pozytywnie przesądzona w nowelizacji z 20 lutego 2015 r. Wskazuje na to nowe brzmienie art. 85 § 2 k.k.

Postanowienie o umorzeniu postępowania można wydać na posiedzeniu, natomiast wyrok łączny wydaje się, zgodnie z art. 573 k.p.k., po przeprowadzeniu rozprawy. Zgodnie z art. 573 § 2 k.p.k. stawiennictwo oskarżonego nie jest obowiązkowe, chyba, że sąd postanowi inaczej. Przepis ten nakazuje odpowiednie stosowanie art. 451 k.p.k., a zatem sąd orzekający w przedmiocie wyroku łącznego, na wniosek skazanego pozbawionego wolności, zarządza sprowadzenie go na rozprawę, chyba, że uzna za wystarczającą obecność jego obrońcy. O prawie złożenia wniosku należy skazanego pouczyć. Udział obrońcy jest w takim wypadku obligatoryjny. Dodać należy, że z uwagi na wyłączenie zastosowania w postępowaniu o wydanie wyroku łącznego art. 84 § 1 k.p.k. obrońca może działać tylko na podstawie odrębnego pełnomocnictwa lub zarządzenia wyznaczeniu obrońcy z urzędu.⁸⁰

Zgodnie z art. 575 § 1 k.p.k., jeżeli po wydaniu wyroku łącznego zachodzi potrzeba wydania nowego wyroku łącznego, z chwilą jego wydania poprzedni wyrok łączny traci moc. Warto zauważyć, że chodzi o czas wydania, a nie uprawomocnienia.⁸¹ Dzieje się tak też wtedy, gdy choćby jeden z wyroków stanowiących podstawę wyroku łącznego ulega uchyleniu lub zmianie, np. w drodze kasacji, wznowienia postępowania, podobnie gdy nastąpi amnestia, abolicja, ułaskawienie, lub przedawnienie wykonania jednej z kar objętych karą łączną.⁸² Nie inaczej jest w sytuacji, kiedy nastąpi dekryminalizacja przestępstwa objętego karą częściową, przy czym w grę wchodzi zarówno dekryminalizacja całkowita, jak koontrawencjonalizacja. W odniesieniu do tej ostatniej należy wszakże dokonać pewnego zastrzeżenia. Otóż nie każdy akt przekształcenia przestępstwa w wykroczenie da się potraktować jako właściwa kontrawencjonalizacja. Dotyczy to, jak się wydaje, ustawy z 28 sierpnia 1998 r. o zmianie ustawy - Kodeks wykroczeń,

⁸⁰ D. Kala: *Obrońca w postępowaniu o wydanie wyroku łącznego*, Palestra 2003, nr 7 – 8, s. 70.

⁸¹ Por. uwagi dotyczące stanu prawnego po nowelizacji z 20 lutego 2015 r.

⁸² K. Marszał: *Glosa do uchwały SN z 21 grudnia 1976 r. (VII KZP 18/76)*, PiP 1977, z. 11, s. 177; A. Sakowicz [w:] [w:] K. T. Boratyńska, A. Górski, A. Sakowicz, A. Ważny: *op. cit.*, s. 1260.

ustawy - Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia, ustawy o ustroju kolegiów do spraw wykroczeń, ustawy - Kodeks pracy i niektórych innych ustaw.⁸³ Art. 12 tej ustawy stanowił, że jeżeli według nowej ustawy czyn objęty prawomocnym wyrokiem skazującym za przestępstwo na karę pozbawienia wolności stanowi wykroczenie, orzeczona kara podlegająca wykonaniu ulega zamianie na karę aresztu w wysokości równej górnej granicy ustawowego zagrożenia za taki czyn, a jeśli ustawa nie przewiduje za ten czyn kary aresztu, na karę ograniczenia wolności lub grzywny, przyjmując 1 dzień pozbawienia wolności za równoważny grzywnie w kwocie od 10 złotych do 150 złotych i nie przekraczając górnej granicy tego rodzaju kary przewidzianej za ten czyn. Z kolei ustawą z 12 sierpnia 1995 r. o zmianie Kodeksu karnego, Kodeksu karnego wykonawczego oraz o podwyższeniu dolnych i górnych granic grzywien i nawiązek w kodeksie karnym⁸⁴ podniesiono w odniesieniu do przestępstw i wykroczeń wartość kwotową mienia stanowiącą granicę między przestępstwem i wykroczeniem. Zmiana taka mogłaby mieć wpływ na karę łączną w skład której wchodziła kara orzeczona za przestępstwo, którego dotyczyła. Gdyby bowiem uznać, że nastąpiła kontrawencjonalizacja, należałoby uznać, że czyn stał się wykroczeniem, węzeł kary łącznej należy rozwiązać, a następnie połączyć na nowo, z wyeliminowaniem skazania za wykroczenie. Tak należy uczynić w razie, gdyby zmiana ustawy istotnie stanowiła kontrawencjonalizację. Wspomnianą ustawę za typowy akt kontrawencjonalizacji uznał SA w Warszawie w wyroku z 13 stycznia 1999 (II AKz 665/98).⁸⁵ Jednak trafny wydaje się pogląd odmienny, że w wypadku, o którym mowa, nie doszło do typowej kontrawencjonalizacji, ale do uadekwatnienia kryteriów kwotowych poprzez uwzględnienie procesu inflacji.⁸⁶ W kontekście niniejszych badań nasuwa się pytanie, czy podobnie należy traktować zmiany dokonane ustawą z 27 września 2013 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw.⁸⁷ Także i w tym wypadku nastąpiło poważne podwyższenie kwoty stanowiącej granicę

⁸³ Dz. U. nr 113, poz. 717.

⁸⁴ Dz. U. nr 95, poz. 475.

⁸⁵ Niepublikowany, za A. Wąsek [w:] O. Górniok, S. Hoc, M. Kalitowski, S.M. Przyjemski, Z. Sienkiewicz, J. Szumski, L. Tyszkiewicz, A. Wąsek: *Kodeks karny. Komentarz*. T. I, Gdańsk 2005, s. 81.

⁸⁶ Tak SA w Lublinie w wyroku z 29 marca 1999 r. (II AKz 117/98), Apelacja Lubelska 1999, nr 2, poz. 16; A. Wąsek [w:] O. Górniok, S. Hoc, M. Kalitowski, S.M. Przyjemski, Z. Sienkiewicz, J. Szumski, L. Tyszkiewicz, A. Wąsek: *op. cit.*, s. 80 – 81.

⁸⁷ Dz. U. poz. 1247.

między wykroczeniem a przestępstwem przeciwko mieniu. Wydaje się wszakże, że w wypadku tej ostatniej ustawy doszło do zwykłego aktu kontrawencjonalizacji, który nie był warunkowany inflacją, niezbyt wszak wysoką. Stąd przypadki, kiedy w skład kary łącznej wchodzi skazanie za przestępstwo, które stało się po tej nowelizacji wykroczeniem, winny skutkować rozwiązaniem węzła kary łącznej i orzeczeniem nowej.⁸⁸

W sytuacji opisanej w art. 575 § 1 k.p.k. wydaje się w miarę potrzeby nowy wyrok łączny (art. 575 § 2 k.p.k.). Słuszny jest pogląd, że przepis ten nie służy do naprawy błędnego rozstrzygnięcia zawartego w prawomocnym wyroku łącznym. Wyrok taki może być wzruszony w drodze środków zaskarżenia.⁸⁹ W orzecznictwie przyjmuje się, że kara łączna orzeczona nowym wyrokiem łącznym nie może stwarzać dla skazanego większej dolegliwości od tej, jaka wyniknęłaby z kolejnego wykonania zapadłych przeciwko skazanemu wyroków podlegających połączeniu.⁹⁰

Zgodnie z art. 576 § 1 k.p.k. z chwilą uprawomocnienia się wyroku łącznego wyroki podlegające połączeniu nie podlegają wykonaniu w zakresie objętym wyrokiem łącznym. W wypadku wymierzenia wyrokiem łącznym kary niższej od okresu odbytych i połączonych kar pozbawienia wolności lub równej mu, przewodniczący zarządza niezwłoczne zwolnienie skazanego, jeżeli nie jest pozbawiony wolności w innej sprawie.

II.5. Postępowanie w sprawach o wydanie wyroku łącznego po nowelizacji z 20 lutego 2015 r.

Istotną nowością wprowadzoną przez ustawę z 20 lutego 2015 r. jest regulacja art. 568a k.p.k. Przepis ten dotyczy układu procesowego, w którym orzeka się o karze łącznej i stanowi, że orzeka się ją w jednym postępowaniu, jeżeli dotyczy kar wymierzonych za przypisane skazanemu tym wyrokiem przestępstwa, a wyrokiem

⁸⁸ Przypadki takie pojawiają się w praktyce. Por. część odnosząca się do badań aktowych.

⁸⁹ Wyrok SA w Lublinie z 17 stycznia 2006 r. (II AKa 302/05), KZS 2006, z. 6, poz. 106; A. Sakowicz [w:] K. T. Boratyńska, A. Górski, A. Sakowicz, A. Ważny: *op. cit.*, s. 1260.

⁹⁰ Wyrok SN z 22 marca 1973 r. (I KR 425/72), OSNKW 1973, z. 7 – 8, poz. 96; wyrok SA w Lublinie z 30 listopada 2000 r. (II AKa 230/00), Prok. i Pr. 2001, nr 9, dodatek „Orzecznictwo”, poz. 27; A. Sakowicz [w:] [w:] K. T. Boratyńska, A. Górski, A. Sakowicz, A. Ważny: *op. cit.*, s. 1260.

łącznym w pozostałych wypadkach. Oznacza to, że w postępowaniu dotyczącym przestępstw pozostających w zbiegu możliwe jest orzeczenie kary łącznej tylko w odniesieniu do nich, także wtedy, gdy sąd wie o istnieniu wyroku lub wyroków za inne przestępstwa pozostające w zbiegu z tymi, których dotyczy postępowanie. Podobnie w takim układzie procesowym nie jest możliwe orzeczenie kary łącznej „nabudowywanej” na poprzednio orzeczonej karze łącznej, mimo istnienia warunków określonych w art. 85 § 1 k.k.⁹¹ Rozwiązanie takie, które oznacza w opisanej sytuacji najpierw wymierzenie kary łącznej tylko za przestępstwa, w odniesieniu do których orzekano w postępowaniu, a następnie wszczęcie nowego postępowania w przedmiocie wydania wyroku łącznego, niewątpliwie pozostaje w sprzeczności z wymogami ekonomii procesowej.⁹² Wypadki, w których podstawą orzekania kary łącznej będzie poprzednio orzeczona kara łączna będą miały miejsce tylko w wyroku łącznym.

Zmianą drobniejszą, jest wprowadzenie w art. 584 k.p.k. reguły, że dowody w postępowaniu przeprowadzane są z urzędu. Wynika to ze zmiany ogólnej zasady dotyczącej inicjatywy dowodowej w procesie. Z uwagi na nią zaistniała konieczność pozostawienia w postępowaniu o wydanie wyroku łącznego możliwości prowadzenia dowodów z urzędu.⁹³

Z uwagi na zmianę modelu orzekania kary łącznej w połączeniu z regułą wypracowaną z art. 586a k.p.k., z którego wyraźnie wynika, że wyrok łączony jest jednym z trybów orzekania kary łącznej, w doktrynie pojawił się pogląd, że jeżeli jedna z kar dotyczy zbrodni, sąd wydaje wyrok w składzie określonym w art. 28 § 2 k.p.k., a jeżeli jedną z łączonych kar jest kara 25 lat pozbawienia wolności, sąd orzeka w składzie przewidzianym w art. 28 § 4 k.p.k.⁹⁴ Wydaje się wszakże, że zmiana, która nastąpiła, pozwala prezentować pogląd, że skład zawsze jest jednoosobowy, określony w art. 28 § 1 k.p.k. co prawda wyrok łączny jest trybem

⁹¹ P. Kardas [w:] W. Wróbel (red.) *op. cit.*, s. 514.

⁹² Por. propozycję Komisji Kodyfikacyjnej, przewidującą orzekanie kary łącznej w razie „nabudowywania” kary na poprzedniej karze łącznej także i w takim układzie procesowym. P. Kardas [w:] W. Wróbel (red.) *op. cit.*, s. 514, W. Wróbel: Nowy model orzekania kary łącznej [w:] W. Górski, P. Kardas, T. Sroka, W. Wróbel (red.) *Zagadnienia teorii i nauczania prawa karnego. Kara łączna. Księga jubileuszowa Profesor Marii Szewczyk*, Warszawa 2013, s. 626.

⁹³ A. Światłowski [w:] J. Skorupka (red.) *op. cit.*, s. 1370.

⁹⁴ A. Światłowski (w:) J. Skorupka (red.) *op. cit.*, s. 1367.

orzekania o karze łącznej, jednak nadal – mimo zaszłej zmiany – nie jest orzekaniem o zbrodnię czy o przestępstwo zagrożone karą 25 lat lub dożywotniego pozbawienia wolności, a tylko to uzasadniałoby pogląd o orzekaniu w składach przewidzianych w art. 28 § 2 i 4 k.p.k.

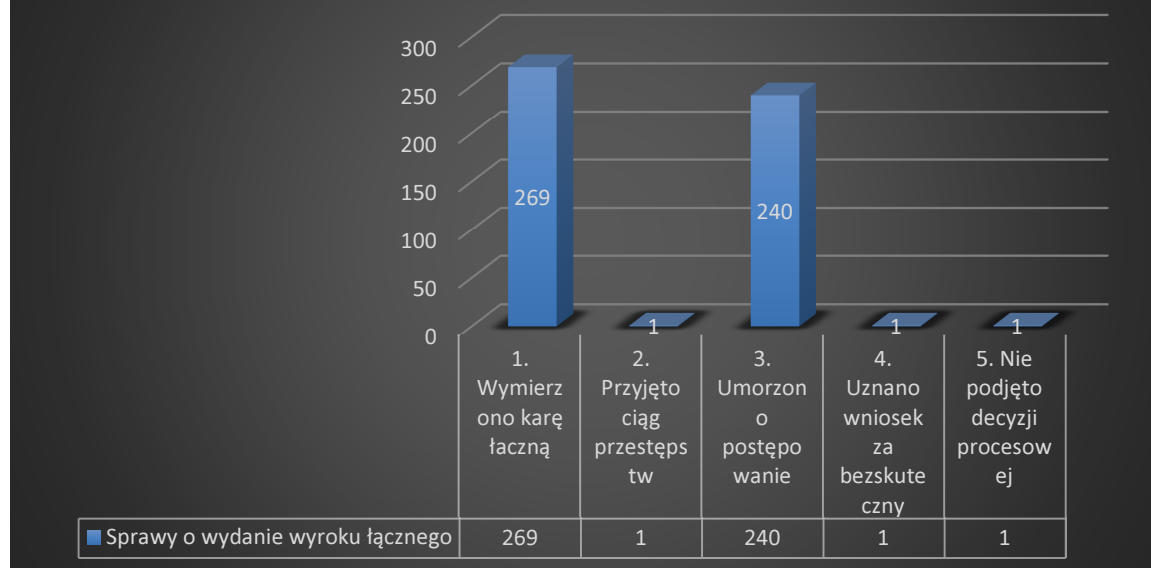
Nowelizacją zmieniono też art. 575 § 1 i 3. Zmiana w art. 575 § 1 k.p.k. przesuwa czas utraty mocy poprzedniego wyroku łącznego na czas uprawomocnienia się nowego. Z kolei dodanie § 3 ma zapewne na celu rozwianie wątpliwości, czy utrata mocy wyroku łącznego jest wynikiem utraty mocy wyroku częściowego, czy także uprzedniego (łącznego) wyroku łącznego.

III. Prezentacja wyników badań empirycznych

Badaniami objęto wyroki łączne wydane w latach 2012 – 2013. Na zapytanie o sygnatury spraw skierowane do sądów otrzymano informację, że w latach tych rozpoznano łącznie 6 154 sprawy o wydanie wyroku łącznego. Do badań wylosowano 512 spraw, co stanowi 0,83% wszystkich spraw o wydanie wyroku łącznego w latach 2012 – 2013. Celem badania było w pierwszej kolejności stwierdzenie, jak inicjowane było postępowanie, w dalszej, jak wyglądało procedowanie w sprawie, w szczególności jaka była znajomość akt orzekających sądów. Z uwagi na to, że w analizowanym okresie nie miały miejsca żadne zmiany ustawodawcze w zakresie postępowania w sprawie o wydanie wyroku łącznego, badania przeprowadzono łącznie dla obu lat, w których zapadały rozstrzygnięcia, a uzyskanych wyników nie rozbijano na poszczególne lata. Procedowanie w poszczególnych latach nie różniło się nie tylko w sensie regulacji prawnej. Także same sprawy rozpoznane w roku 2013 nie różniły się od spraw rozpoznanych w roku poprzednim. Z uwagi na to odrębne opracowanie badania dla poszczególnych lat nie było celowe. Nie dzielono także spraw z uwagi na orzekający sąd. Badaniom poddano 60 spraw, w których orzekał sąd okręgowy i 452 sprawy, w których orzekał sąd rejonowy. Pomiedzy sposobem procedowania między sądami różnego rzędu nie dały się zauważyć różnice. W takiej sytuacji odrębne prezentowanie wyników dla sądów rejonowych i okręgowych zaciemniałoby tylko ostateczny wynik badania.

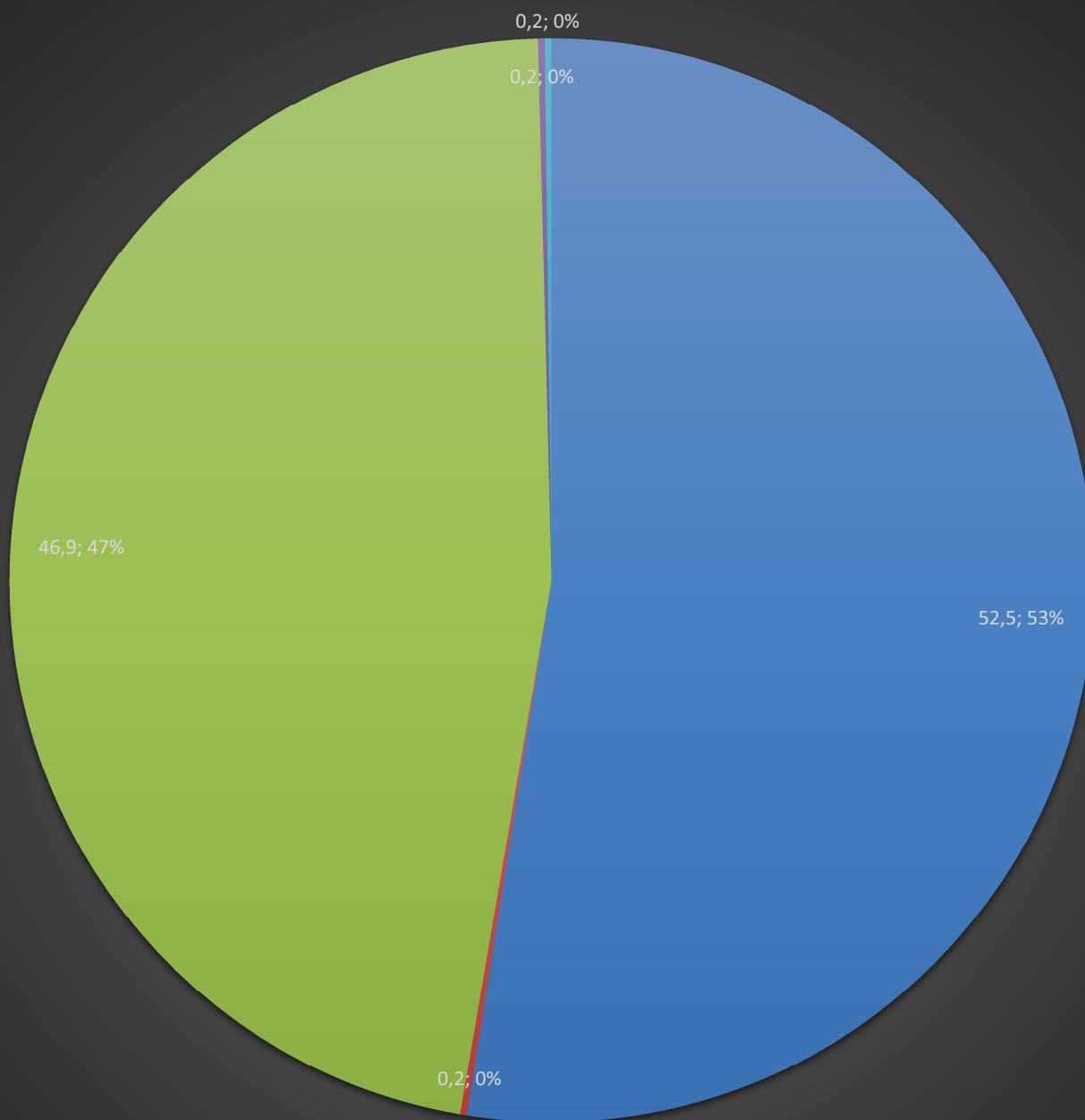
Spośród 512 zbadanych spraw 269 zakończyło się wydaniem wyroku łącznego z orzeczeniem kary łącznej. W 1 wypadku stwierdzono, że przestępstwa, za które sprawcę skazano poszczególnymi wyrokami stanowią ciąg przestępstw, wydano zatem wyrok łączny, którym wymierzono 1 karę na podstawie art. 91 § 1 k.k. W 1 wypadku wniosek skazanego uznano za bezskuteczny, w 1 sprawie nie wydano wyroku łącznego, ani nie umorzono postępowania, w ogóle nie wydając żadnej decyzji procesowej, a tylko informując skazanego, że brak jest podstaw do wydania wyroku łącznego. Wreszcie 240 postępowań umorzono, z czego 238 na posiedzeniu, a 2 na rozprawie.

Sprawy o wydanie wyroku łącznego

Oznacza to, że wyroki łączne z wymierzeniem kary łącznej stanowiły 52,5% wszystkich rozstrzygnięć, przypadki, gdy uznano, że przestępstwa zostały popełnione w ciągu i wymierzono jedną karę to 0,2% rozstrzygnięć, umorzenia to 46,9% rozstrzygnięć, przypadki, kiedy uznano wniosek za bezskuteczny to 0,2% rozstrzygnięć, także sytuacje, w których nie podjęto decyzji procesowej to 0,2% rozstrzygnięć.

Struktura decyzji procesowych w sprawach o wydanie wyroku łącznego (procentowo)

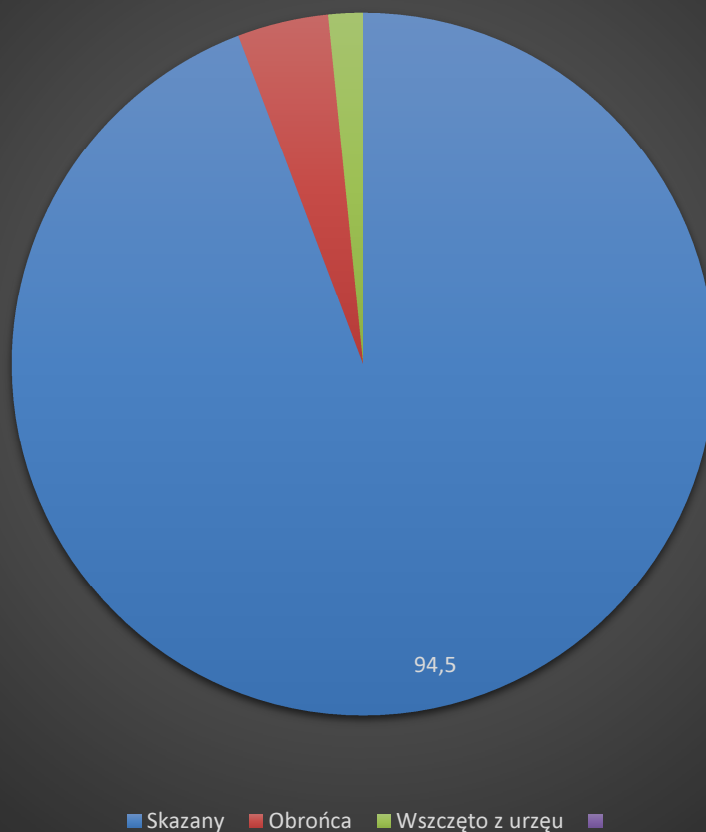
- Wydano wyrok łączny i wymierzono karę łączną
- Wydano wyrok łączny i wymierzono karę za ciąg przestępstw
- Umorzono postępowanie
- Uznano wniosek za bvezskuteczny
- Nie podjęto decyzji procesowej

Spośród 269 wyroków łącznych 241 wydano po wniosku skazanego, 20 po wniosku obrońcy i 8 po wszczęciu postępowania z urzędu. Sprawa, w której uznano, że przestępstwa zostały popełnione w ciągu, wszczęta została na wniosek skazanego. Wszystkie 240 sprawy zakończone umorzeniem postępowania zostały wszczęte na wniosek skazanego, z tym, że w jednej sprawie złożone zostały dwa wnioski, jeden przez skazanego, jeden przez jego obrońcę. Także w przypadkach, kiedy uznano wniosek za bezskuteczny oraz gdy postępowanie nie zostało w procesowy sposób rozstrzygnięte, wniosek był złożony przez skazanego.

Ogółem na 512 przebadanych postępowań z urzędu wszczęto 8 (1,6% spraw), na wniosek skazanego 484 (94,5% spraw), a na wniosek obrońcy 21 (4,2% spraw). Łączna liczba wniosków wynosi 513 (w 512 sprawach), z uwagi na to, że w jednym wypadku wniosek złożył zarówno obrońca, jak skazany. Dodać należy, że był to jedyny w badanej próbie przypadek, kiedy wniosek obrońcy nie doprowadził ostatecznie do wydania wyroku łącznego.

Wniosek o wszczęcie - procentowo

Zwraca uwagę, że znakomita większość postępowań była wszczęta na wniosek skazanego, lub jego obrońcy. Postępowania wszczęte z urzędu stanowią niewielki odsetek, a w ogóle nie było przypadków wszczęcia postępowania na wniosek prokuratora.

Warto zauważyć, że spośród 484 wniosków o wydanie wyroku łącznego złożonych przez skazanych zaledwie 242, czyli dokładnie 50%, okazało się skutecznym (wymierzono 241 kar łącznych, a 1 raz uznano, że przestępstwa popełniono w ciągu). Spośród 21 wniosków złożonych przez obrońcę 20 było skutecznym (95,2% wniosków obrońcy).⁹⁵ Wszystkie 8 przypadków wszczęcia postępowania z urzędu ostatecznie skutkowało wydaniem wyroku łącznego.

⁹⁵ Należy zastrzec, że ostatni z wniosków złożonych przez obrońcę także był zasadny. Nie doprowadził do wydania wyroku łącznego z powodu przyjęcia przez orzekający sąd koncepcji

Spośród 240 postępowań umorzonych, 238 zostało zakończonych na posiedzeniu, bez rozprawy głównej. Natomiast w dwóch wypadkach umorzenie postępowania nastąpiło na rozprawie.

Łącznie na posiedzeniu zakończono 240 spraw, w tym 238 umorzono, w 1 sprawie uznano wniosek za bezskuteczny i w 1 nie wydano decyzji procesowej, informując tylko skazanego, że nie ma podstaw do wydania wyroku łącznego.⁹⁶

Na 240 spraw zakończonych na posiedzeniu 16 razy wyznaczony był obrońca z urzędu (6,6% spraw zakończonych na posiedzeniu), w tym 6 razy był on wyznaczony na podstawie art. 78 § 1 k.p.k., 2 razy na podstawie art. 79 § 1 k.p.k., a 8 razy na podstawie art. 451 k.p.k. W żadnym posiedzeniu obrońca nie brał udziału. W czterech wypadkach wyznaczenie obrońcy z urzędu, który nie podjął żadnych czynności, było ostatnią czynnością w sprawie, poprzedzającą umorzenie postępowania na posiedzeniu.

W jednej sprawie skazany miał obrońcę z wyboru. Obrońca ten złożył wniosek o wydanie wyroku łącznego.

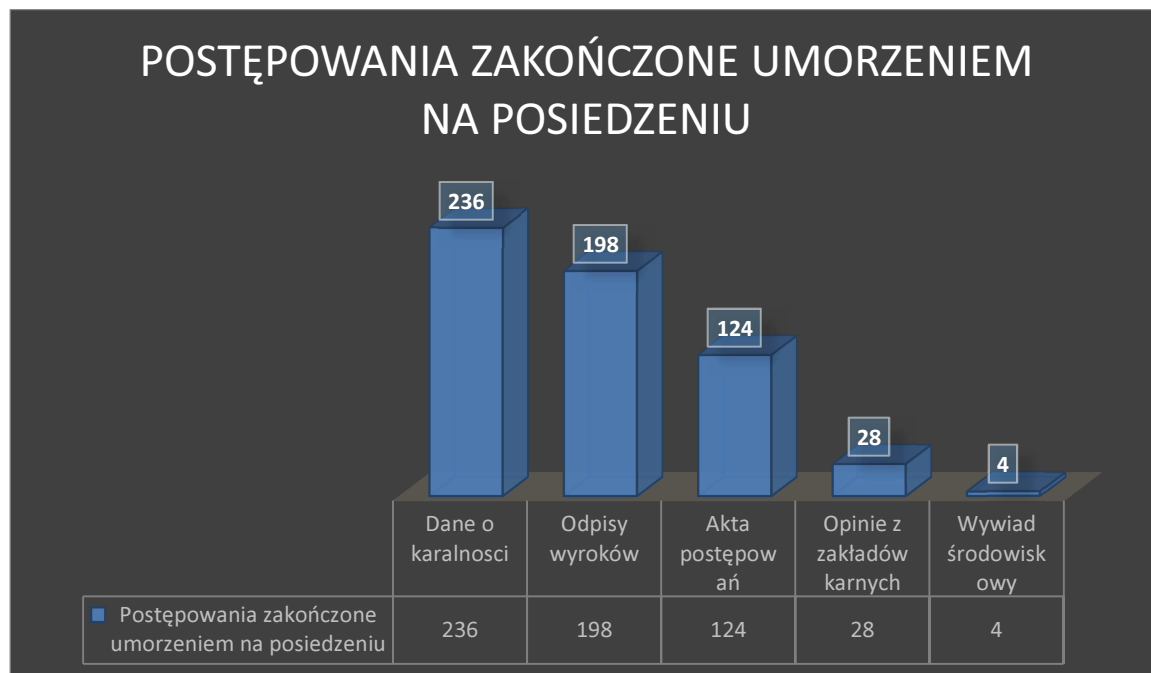
W postępowaniu zakończonym uznaniem wniosku skazanego za bezskuteczny nie wykonano żadnych czynności dowodowych. W postępowaniu zakończonym poinformowaniem skazanego o braku podstaw do wydania wyroku łącznego pozyskano dane o karalności, odpisy wyroków i akta postępowań dotyczących wyroków objętych wnioskiem.

W postępowaniach zakończonych umorzeniem na posiedzeniu (łącznie 238) w 236 przypadkach (99,1 % spraw zakończonych umorzeniem na posiedzeniu) pozyskiwano dane o karalności sprawcy. W 198 sprawach (83,1% spraw zakończonych umorzeniem na posiedzeniu) pozyskano odpisy wyroków. W 124 sprawach (52,1% spraw zakończonych umorzeniem na posiedzeniu) przeprowadzono dowód z akt postępowań. W 28 wypadkach (11,7% spraw zakończonych umorzeniem na posiedzeniu) pozyskiwano opinie z zakładów karnych,

o „konfiguracyjnym” wymiarze kary łącznej. Sprawa ta jest prezentowana niżej, w ramach przedstawienia wybranych stanów faktycznych.

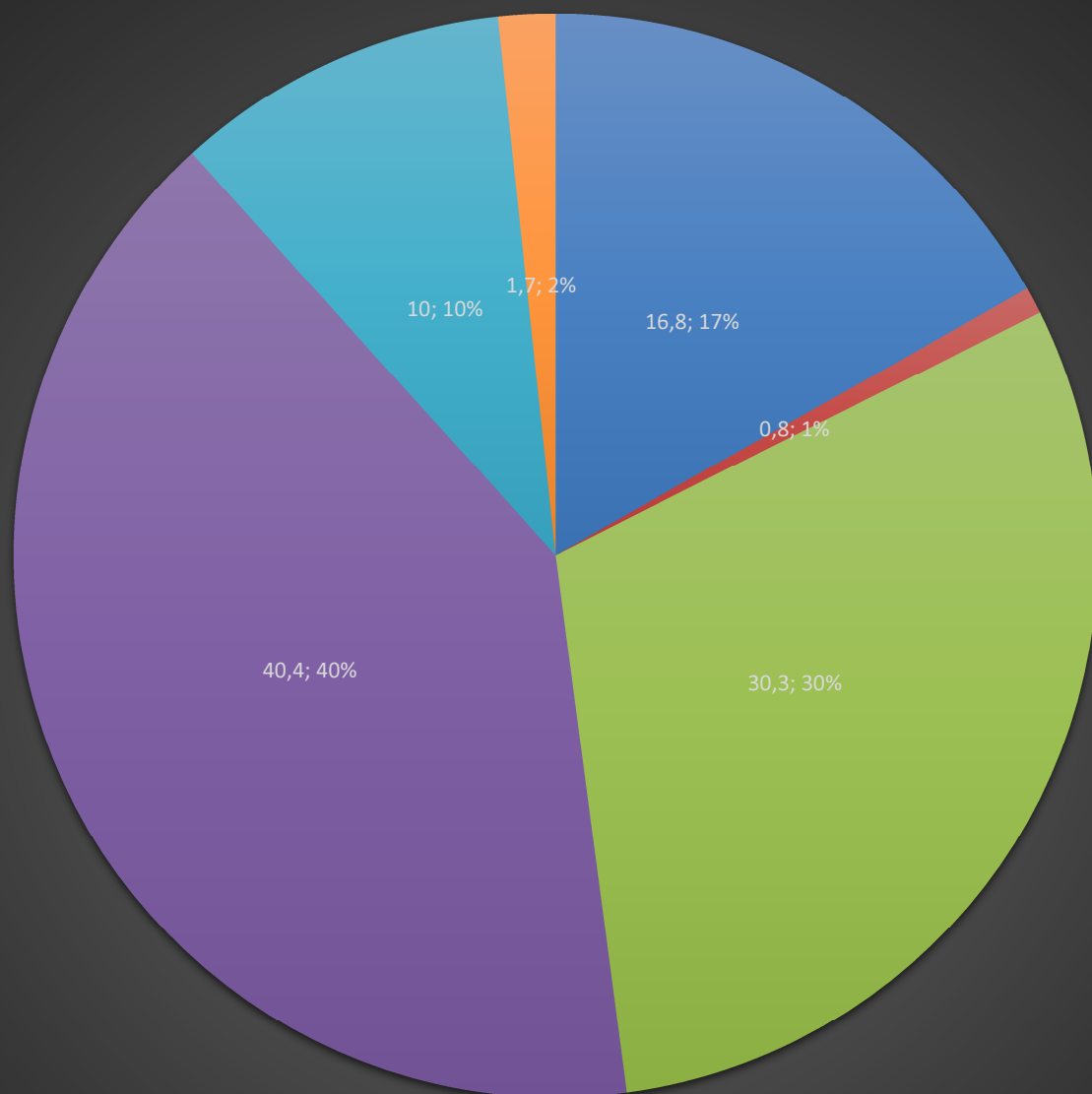
⁹⁶ W sprawie tej oczywiście winno było nastąpić umorzenie postępowania.

w których przebywał skazany, w 4 wypadkach (1,6% spraw zakończonych umorzeniem na posiedzeniu) przeprowadzono wywiad środowiskowy.

W 40 sprawach (16,8% spraw zakończonych umorzeniem na posiedzeniu) jedynym dowodem przeprowadzonym przez sąd był dowód z danych o karalności. W 2 sprawach (0,8% spraw zakończonych umorzeniem na posiedzeniu) jedynym dowodem były odpisy wyroków. W 72 sprawach (30,3% spraw zakończonych umorzeniem na posiedzeniu) sąd miał dane o karalności i odpisy wyroków. W 96 wypadkach (40,4% spraw zakończonych umorzeniem na posiedzeniu) miał dane o karalności, odpisy wyroków i akta postępowań. W 24 sprawach (10% spraw zakończonych umorzeniem na posiedzeniu) sąd dysponował danymi o karalności, odpisami wyroków, aktami postępowań i opiniami z zakładów karnych, w których przebywał skazany. Wreszcie w 4 sprawach (1,7% spraw zakończonych umorzeniem na posiedzeniu) miał dane o karalności, odpisy wyroków, akta postępowań, opinie z zakładów karnych oraz dane z wywiadu środowiskowego.

Odsetek spraw, w których przeprowadzono poszczególne dowody

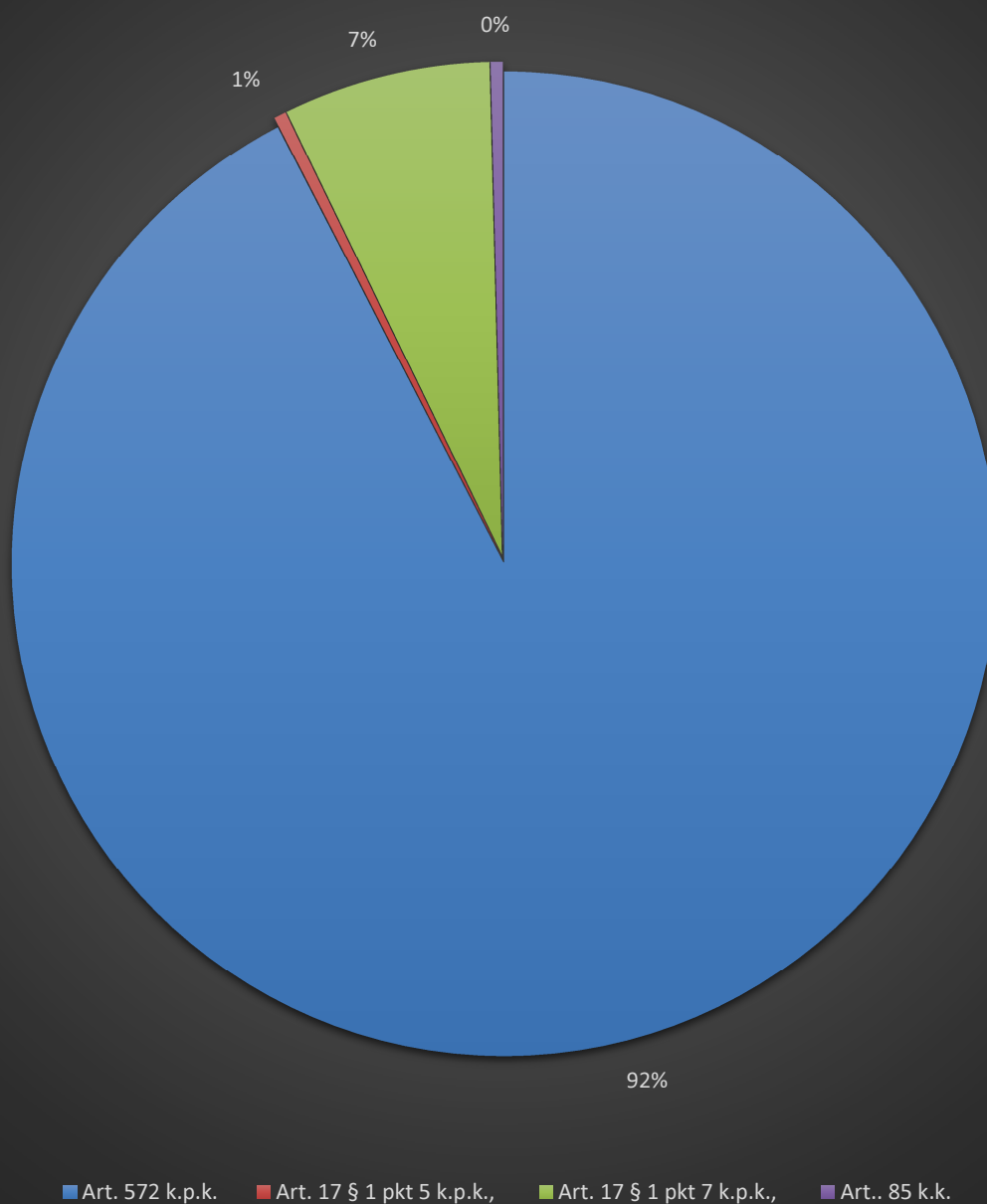
- Tylko dane o karalności
- Tylko odpisy wyroków
- Dane o karalności i odpisy wyroków
- Dane o karalności, odpisy wyroków i akta postępowań
- Dane o karalności, odpisy wyroków, akta postępowań i opinie z zakładów karnych
- Dane o karalności, odpisy wyroków, akta postępowań, opinie z zakładów karnych i wywiad środowiskowy

Na 240 spraw rozstrzygniętych na posiedzeniu skazany był obecny na 2, prokurator na 55. W 16 sprawach wyznaczony był obrońca, ale ani razu nie uczestniczył on w posiedzeniu. Należy zaznaczyć, że we wszystkich sprawach zakończonych na

posiedzeniu, niezależnie od sposobu rozstrzygnięcia, skazany przebywał w zakładzie karnym. Tylko dwukrotnie zaistniała w ocenie sądu potrzeba sprowadzenia go na posiedzenie. W obu wypadkach z protokołu posiedzenia nie wynika, czemu potrzebę taką dostrzeżono.

W 220 sprawach (92,4% spraw umorzonych na posiedzeniu) podstawą rozstrzygnięcia na posiedzeniu był art. 572 k.p.k., w 1 sprawie (0,4% spraw umorzonych na posiedzeniu) art. 17 § 1 pkt 5 k.p.k., w 16 art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k., (6,8% spraw umorzonych na posiedzeniu), przy czym w 12 wypadkach zaszła powaga rzeczy osądzonej, a w 6 zawisłość sprawy. W 1 wypadku (0,4% spraw umorzonych na posiedzeniu) jako podstawę umorzenia przyjęto art. 85 k.k. (sic!), co zapewne należy uznać za umorzenie z powodu braku podstaw do wydania wyroku łącznego, a więc w gruncie rzeczy za umorzenie na podstawie art. 572 k.p.k.

Podstawa umorzenia na posiedzeniu, procentowo

Należy zaznaczyć, że w jednym wypadku w pierwszej instancji postanowiono „nie wydawać wyroku łącznego” nie podając podstawy prawnej rozstrzygnięcia. Postanowienie to zaskarżył prokurator, zarzucając obrazę art. 572 k.p.k. Sąd II instancji zmienił zaskarżone postanowienie w ten sposób, że za podstawę rozstrzygnięcia przyjął art. 572 k.p.k., tak też orzeczenie to zostało uwzględnione w niniejszych badaniach.

Postanowienia kończące postępowanie na posiedzeniu były 10 razy skarżone. 8 razy czynił to skazany, 1 raz obrońca, 1 raz prokurator. Zażalenie prokuratora dotyczyło braku decyzji procesowej. Podniósł zarzut naruszenia przepisu postępowania w postaci art. 572 k.p.k. i zażądał zmiany zaskarżonego postanowienia poprzez umorzenie postępowania na podstawie art. 572 k.p.k. Zażalenie zostało uwzględnione, postanowienie zmieniono w ten sposób, że umorzono postępowanie na podstawie art. 572 k.p.k.

Obrońca podniósł zarzut obrazy art. 85 k.k. i 572 k.p.k. i zażądał połączenia kary grzywny z karą pozbawienia wolności. Oczywiście zaskarżone postanowienie zostało utrzymane w mocy.

Skazani najczęściej (pięciokrotnie) nie podnosili żadnych zarzutów, a tylko żądali połączenia przez sąd II instancji kar, podnosząc okoliczności związane ze swą sytuacją osobistą, zdrowotną i postępami w resocjalizacji. Dwukrotnie skazany zarzucił sądowi I instancji błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę skarżonego postanowienia, a polegający na błędnym przyjęciu, że skazanie za jedno z pozostających w zbiegu przestępstw nastąpiło przed popełnieniem przez sprawcę kolejnego. Raz wreszcie skazany zarzucił, że obrońca był nieobecny na posiedzeniu. Żadne z zażaleń skazanych nie doprowadziło do zmiany skarżonego postanowienia.

Ostatecznie na 10 przypadków zaskarżenia postanowienia sądu I instancji wydanego na posiedzeniu w 1 wypadku (zażalenie prokuratora) zmieniono zaskarżone postanowienie, w 8 utrzymano je w mocy, a w 1 wypadku zażalenie skazanego zostało złożone po terminie.

Na rozprawie zakończono 272 sprawy, w tym umorzono 2, a 270 razy wydano wyrok łączny, przy czym w 1 wypadku stwierdzono, że przestępstwa przypisane skazanemu pozostają w ciągu, a w 269 wymierzono karę łączną.

W wypadku spraw umorzonych na rozprawie w obu wszczęto postępowanie na wniosek skazanego. W jednym przypadku miał on obrońcę, wyznaczonego na podstawie art. 78 § 1 k.p.k. W obu wypadkach sąd pozyskał dane o karalności i odpisy wyroków, w jednym dodatkowo akta spraw i opinię z zakładu karnego. Podstawą umorzenia postępowania w obu wypadkach był art. 572 k.p.k. Obrońca

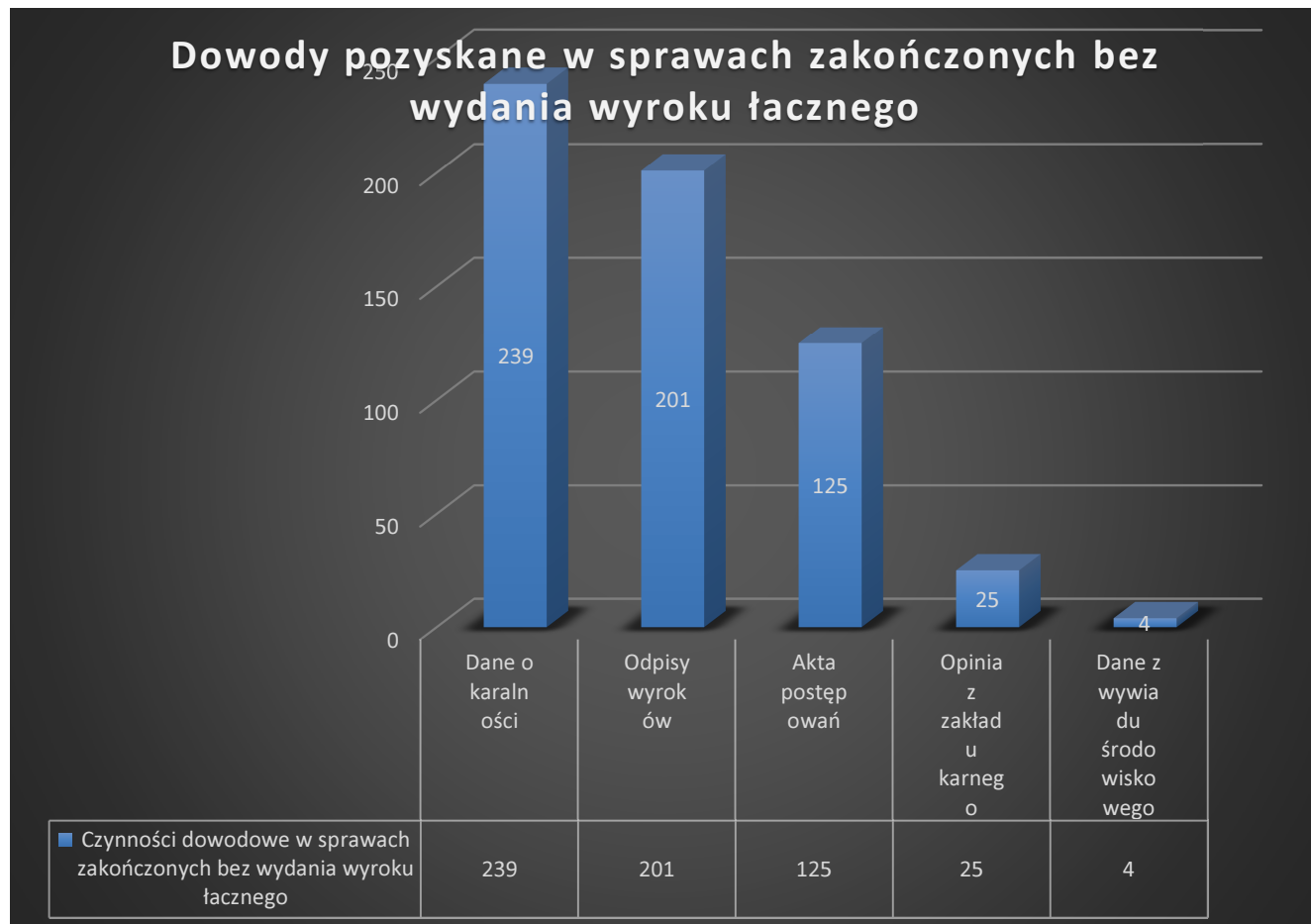
i prokurator byli obecni na posiedzeniu w jednym przypadku, skazany natomiast nie był obecny na posiedzeniu. Postanowień kończących postępowanie nie skarżono.

Ogółem o postępowaniach zakończonych **bez wydania wyroku łącznego** można powiedzieć, że wszystkie 242 zostały wszczęte na wniosek skazanego. W 1 wypadku odrębne wnioski składali skazany i jego obrońca. W 18 wypadkach (7,4% spraw zakończonych bez wydania wyroku łącznego) skazany miał obrońcę, przy czym 1 raz był to obrońca z wyboru, w pozostałych wypadkach obrońca z urzędu. 8 razy obrońcę wyznaczano na podstawie art. 78 § 1 k.p.k., 2 razy na podstawie art. 79 § 1 k.p.k., a 8 razy na podstawie art. 451 k.p.k. W pozostałych 16 wypadkach wyznaczony obrońca nie uczestniczył w posiedzeniu.

Obrońca z wyboru wykonał czynność w postaci złożenia wniosku o wydanie wyroku łącznego. Spośród pozostałych obrońców (z urzędu) obrońca wyznaczony w postępowaniu zakończonym na rozprawie był na niej obecny. Natomiast spośród obrońców wyznaczonych w postępowaniach zakończonych na posiedzeniu żaden nie wykonywał czynności procesowych. Wydaje się, że ich wyznaczanie, poza przypadkami obrony obligatoryjnej, było zatem przedwczesne. Dotyczy to zwłaszcza 4 przypadków, kiedy wyznaczenie obrońcy było ostatnią czynnością wykonaną w postępowaniu przed wydaniem postanowienia o jego umorzeniu.

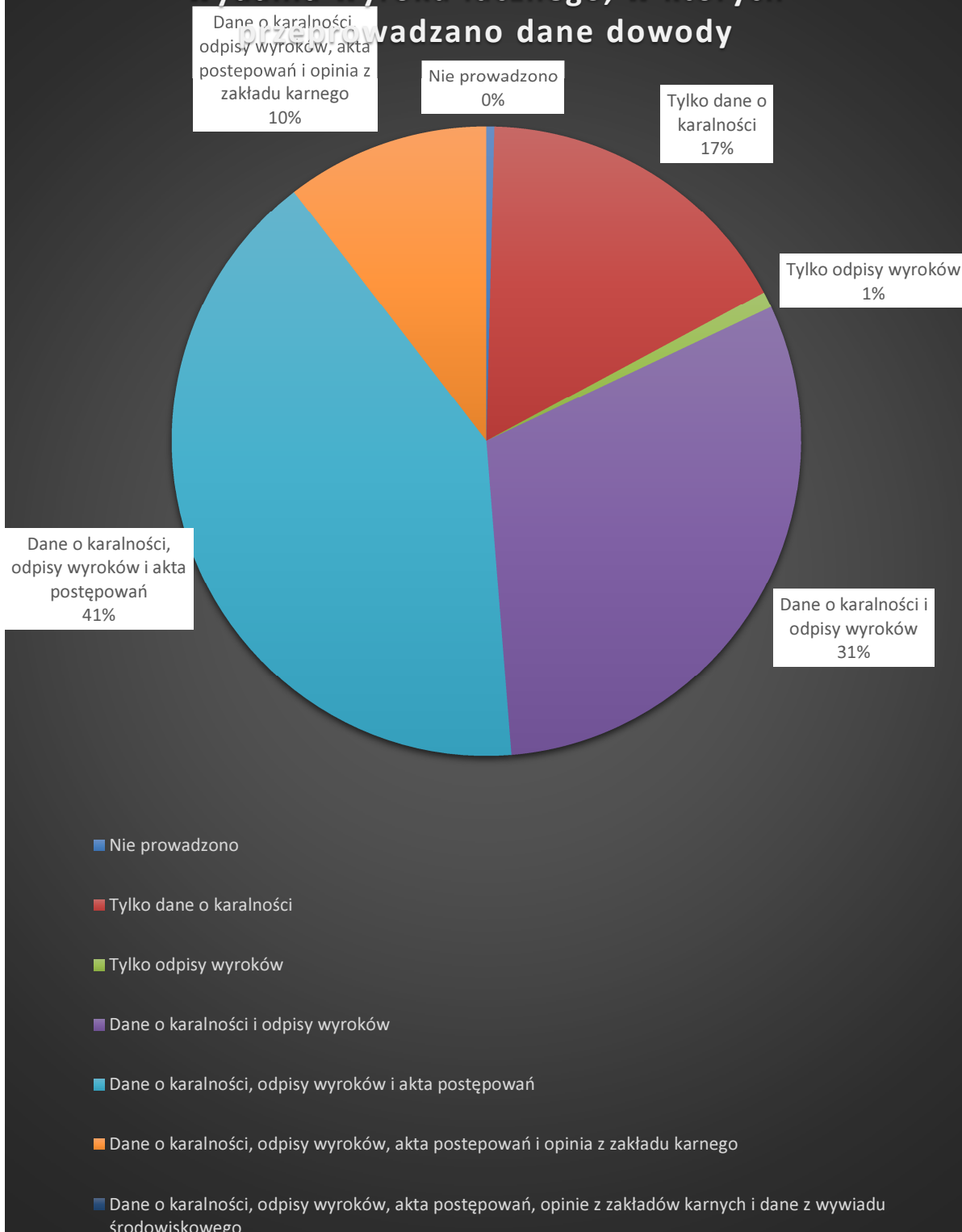
W 239 sprawach (98,7% ze wszystkich 242 spraw zakończonych bez wydania wyroku łącznego) pozyskiwano dane o karalności, w 201 (83%) odpisy wyroków, w 127 (52,4%) akta postępowań, w 29 (11,9%) opinie z zakładów karnych, w 4 sprawach (1,6%) dane z wywiadu środowiskowego.

Dowody pozyskane w sprawach zakończonych bez wydania wyroku łącznego

Jedno postępowanie (0,4% wszystkich 242 spraw zakończonych bez wydania wyroku łącznego) zakończono bez jakichkolwiek czynności dowodowych (było to postępowanie, w którym wniosek skazanego o wydanie wyroku łącznego uznano za bezskuteczny). W 40 sprawach (16,5%) jedynym dowodem przeprowadzonym przez sąd było pozyskanie danych o karalności. W 2 sprawach (0,8% spraw) sąd ograniczył się do pozyskania odpisów wyroków, nie przeprowadzając innych dowodów. W 73 sprawach (30,2% spraw zakończonych bez wydania wyroku łącznego) sąd miał dane o karalności i odpisy wyroków. W 97 sprawach (40,1% spraw zakończonych bez wydania wyroku łącznego) sąd miał dane o karalności, odpisy wyroków i akta postępowań. W 25 sprawach (10,3% spraw zakończonych bez wydania wyroku łącznego) sąd dysponował danymi o karalności, odpisami wyroków, aktami postępowań i opiniami z zakładów karnych, w których przebywał skazany. Wreszcie w 4 sprawach (1,7% spraw zakończonych umorzeniem na posiedzeniu) miał dane o karalności, odpisy wyroków, akta postępowań, opinie z zakładów karnych oraz dane z wywiadu środowiskowego.

Odstetek postępowań zakończonych bez wydania wyroku łącznego, w których prowadzono dane dowody

Warto zauważyć stosunkowo dużą liczbę postępowań, w których ograniczono się do pozyskania informacji o karalności sprawcy. W wypadkach, w których skazany rzeczywiście poniósł wcześniej odpowiedzialność za kilka przestępstw, dane te nie były wystarczające do stwierdzenia, dlatego dodatkowo pozyskiwano jeszcze odpisy wyroków. Jednak stosunkowo częste były sytuacje, w których już sama analiza danych o karalności wskazywała na brak podstaw do wydania wyroku łącznego. Skazani często składali wnioski o wydanie wyroku łącznego nie mając świadomości, jaka jest jego istota. Postrzegali go jako instytucję służącą złagodzeniu odpowiedzialności karnej w wypadku popełnienia kilku przestępstw. Dlatego składali wnioski o wymierzenie wyroku łącznego w każdym wypadku, kiedy byli ponownie skazani, nawet po upływie dłuższego czasu od poprzedniego skazania, także w wypadkach, kiedy skazano ich w jednym postępowaniu za kilka przestępstw i już wymierzono karę łączną, czy też w sytuacji, kiedy przypisano im odpowiedzialność za przestępstwa pozostające w ciągu, czy za czyn ciągły. Aż w 17% postępowań pozyskanie samych danych o karalności pozwalało na stwierdzenie, że nie ma podstaw do prowadzenia dalszych czynności, gdyż wyroku łącznego wymierzyć nie można.

Dowód w postaci danych o karalności sądy traktowały jako swego rodzaju „badanie odsiewające” wnioski całkowicie bezzasadne. W najbardziej typowej sytuacji nie istniała możliwość stwierdzenia, czy zachodzą podstawy do wydania wyroku łącznego na podstawie samych tylko danych o karalności. Zwykle jednak brak podstaw do jego wydania da się stwierdzić na podstawie odpisów wyroków. Dane o karalności służyły zatem orzekającym sądom najczęściej do stwierdzenia, jakie wyroki zostały wobec skazanego wydane. W 2 wypadkach sąd nie zdecydował się na pozyskanie danych o karalności, pozyskując tylko odpisy wyroków, co wydaje się być nieprawidłowe. Tylko bowiem dysponując danymi o karalności można z całą pewnością stwierdzić, jakie wyroki wchodzą w grę, i w związku z tym mieć pewność, że sprowadziło się i włączyło do akt postępowania odpisy wszystkich wyroków, które poddawane są ocenie. Decyzję w wypadku postępowań podlegających umorzeniu można podjąć dysponując odpisami wyroków, pozyskanymi po ocenie danych o karalności. Z tego względu w ponad 30% wypadków sąd korzystał z jednych i drugich. Dość często od razu żądał akt postępowań (ponad 40 % przypadków), chociaż – jak należy zauważyć - decyzję o braku podstaw do wydania wyroku

łącznego można podjąć na podstawie samych odpisów. Jednak postępowanie takie świadczy o dążeniu do zapewnienia sprawnego przebiegu postępowania. W wypadku bowiem, kiedy powstałaby potrzeba wydania wyroku łącznego (czego sąd na etapie wstępnych czynności, a więc żądania odpisów i ewentualnie akt, zwykle nie może wiedzieć), kolejne sprowadzanie akt stanowiłoby stratę czasu. Dlatego żądano akt od razu, dzięki czemu zabezpieczano się przed stratą czasu w dalszej części postępowania. Natomiast stosunkowo rzadko (niewiele ponad 10 spraw) żądano opinii z zakładu karnego. Najczęściej następowało to od razu po wszczęciu postępowania w sprawie wydania wyroku łącznego. Podobnie, jak w wypadku akt postępowania, sąd – zakładając, że istnieje możliwość wydania wyroku łącznego – od razu po uzyskaniu danych o karalności żądał odpisów wyroków, akt postępowań i opinii o skazanym. Miało to miejsce w sytuacji, w której nie istniała pewność, a jedynie prawdopodobieństwo, że istnieją podstawy do wydania wyroku łącznego.

Taka praktyka niewątpliwie skraca czas postępowania w sytuacji, kiedy podstawy te rzeczywiście istnieją. W wypadku, kiedy podstaw tych nie ma, dowody w postaci opinii o skazanym i akt postępowań są zbędne. Jednak pewność co do tego, czy są potrzebne, czy nie, uzyskać można dopiero po analizie odpisów wyroków. Gdyby akta postępowań i opinie były ściągane dopiero po przeanalizowaniu odpisów wyroków, postępowania w sprawach, w których wydano wyroki łączne byłyby bardzo długie. Z uwagi na to praktykę wczesnego ściągania akt postępowań i opinii o skazanym należy uznać za rozsądną i uzasadnioną.

Spośród 270 spraw zakończonych wydaniem wyroku łącznego w 1 wypadku stwierdzono, że przestępstwa popełnione przez skazanego pozostają w ciągu i wymierzono karę na podstawie art. 91 § 1 k.k., a w 269 sprawach wymierzono karę łączną.

Ogółem spośród 270 spraw zakończonych wydaniem wyroku łącznego 242 wszczęto po wniosku skazanego, 20 po wniosku obrońcy, a 8 z urzędu.

Na 484 wnioski złożone przez skazanych 242, a zatem dokładnie 50%, doprowadziło do wydania wyroku łącznego. Z kolei na 21 wniosków złożonych przez obrońcę do wydania wyroku łącznego doprowadziło 20, a zatem 95,2%.⁹⁷ Zaledwie w 8 sprawach postępowanie zostało wszczęte z urzędu, przy czym w 3 wypadkach przyczyną była kontrawencjonalizacja, natomiast w pozostałych sąd stwierdził istnienie kilku skazań. Na 270 spraw zakończonych wydaniem wyroku łącznego 148 razy (54,8% spraw) łączono wyłącznie wyroki wydane przez ten sąd, który orzekał w sprawie, a zatem dysponował on pełnymi danymi odnośnie do ewentualnej potrzeby wydania wyroku łącznego. Zresztą potrzebę wydania wyroku łącznego z urzędu dało się dostrzec też w większości ze 122 spraw (45,2% spraw), w których łączono wyroki wydane przez różne sądy. Także i w ich wypadku sąd dysponuje bowiem danymi o karalności, często także odpisami poprzednich wyroków skazujących, i ma w związku z tym dane pozwalające stwierdzić, czy zachodzi potrzeba wydania wyroku łącznego.

⁹⁷ Należy tu nadmienić, że wniosek, który nie doprowadził do wydania wyroku łącznego, także był zasadny, jednak w tej sprawie orzekający sąd uznał, że nie można wydać kary łącznej w sytuacji, kiedy konieczność rozwiązania poprzedniego wyroku łącznego pogorszy sytuację sprawcy. Sąd zastosował zatem (i był to jedyny przypadek w analizowanej próbie) tzw. konfiguracyjną metodę wymierzania kary łącznej, która uważana jest za nieprawidłową. Wniosek obrońcy był zatem merytorycznie słuszny. Zapewne z uwagi na to, że rzeczywiście uwzględnienie wniosku pogorszyłoby sytuację skazanego, obrońca nie skarżył rozstrzygnięcia sądu. Sprawa ta jest nietypowa i szczegółowo została przedstawiona w ostatniej części raportu.

Warto zauważyć, że w badanej próbie nie znalazła się ani jedna sprawa wszczęta na wniosek prokuratora.

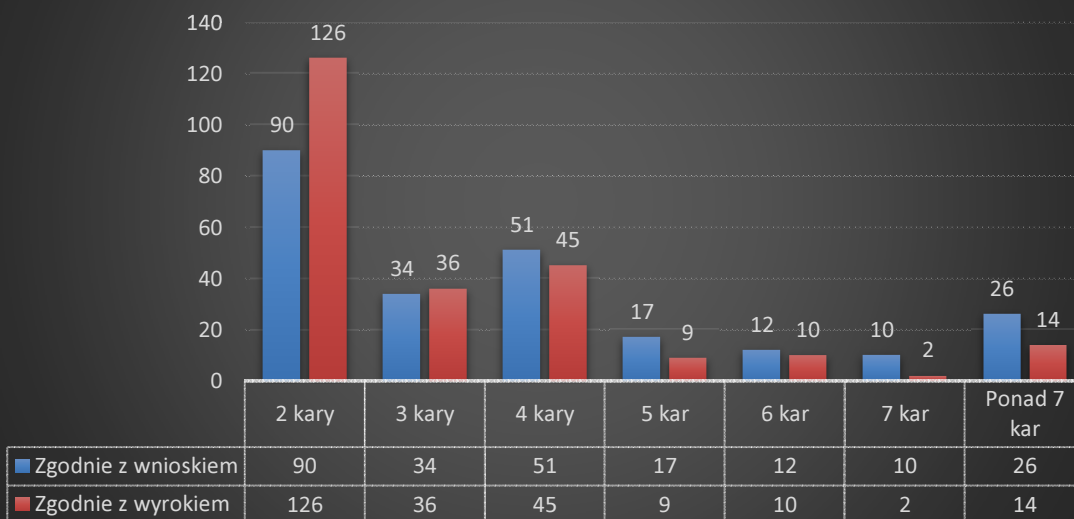
Łącznie w sprawach, w których ostatecznie stwierdzono podstawy do wydania wyroku łącznego sąd procedował tylko 8 razy z urzędu, a 262 razy na wniosek. Stosunkowo często skazani wskazywali we wniosku wszystkie wyroki, którymi zostali skazani, jako te, które winny być połączone. We wszystkich wypadkach, kiedy wnioski składał obrońca, sąd połączył te wyroki, które zostały wskazane we wniosku. Natomiast 242 wnioski złożone przez skazanego obejmowały: 2 wyroki – 93 razy, 3 wyroki – 41 razy, 4 wyroki – 53 razy, 5 wyroków – 11 razy, 6 wyroków – 10 razy, 7 wyroków – 10 razy, więcej, niż 7 wyroków – 24 razy. W 79 wypadkach (32,6% wszystkich uwzględnionych wniosków złożonych przez skazanych) sąd zredukował liczbę łączonych wyroków w stosunku do wnioskowanej. Ostatecznie po wnioskach skazanych łączono: 2 wyroki – 140 razy, 3 wyroki – 43 razy, 4 wyroki – 41 razy, 5 wyroków – 6 razy, 6 wyroków – 4 razy, 7 wyroków – 2 razy, więcej, niż 7 wyroków – 6 razy. Wydaje się, że skazani nie posiadając wiedzy na temat istoty wyroku łącznego i kary łącznej, i postrzegając ją jako instytucję służącą po prostu zredukowaniu odpowiedzialności, składają wnioski o połączenie wszystkich wyroków, jakie przeciwko nim zapadły.⁹⁸

⁹⁸ Warto zauważyć, że nowelizacja k.k. z 20 lutego 2015 r. sprawi, że większość tak sformułowanych wniosków stanie się zasadna. Koncepcja swego rodzaju „pełzającej” kary łącznej powoduje bowiem, że łączeniu podlegają po prostu wszystkie wykonalne kary.

Zmniejszenie liczby łączonych wyroków w stosunku do wnioskowanej przez skazanego skutkowało oczywiście koniecznością zmniejszenia ilości łączonych kar. I tak zgodnie z wnioskami skazanych łączeniu miały podlegać: 2 kary – w 90 wypadkach, 3 kary w 34 wypadkach, 4 kary w 51 wypadkach, 5 kar w 17 wypadkach, 6 kar w 12 wypadkach, 7 kar w 10 wypadkach, ponad 7 kar – w 26 wypadkach. Redukcja liczby łączonych wyroków w stosunku do wnioskowanej przez skazanego sprawiła, że łączeniu (w sprawach, w których orzekano na wniosek skazanego) ostatecznie podlegały; 2 kary – 126 razy, 3 kary – 36 razy, 4 kary – 45 razy, 5 kar – 9 razy, 6 kar – 10 razy, 7 kar – 2 razy, ponad 7 kar – 14 razy.

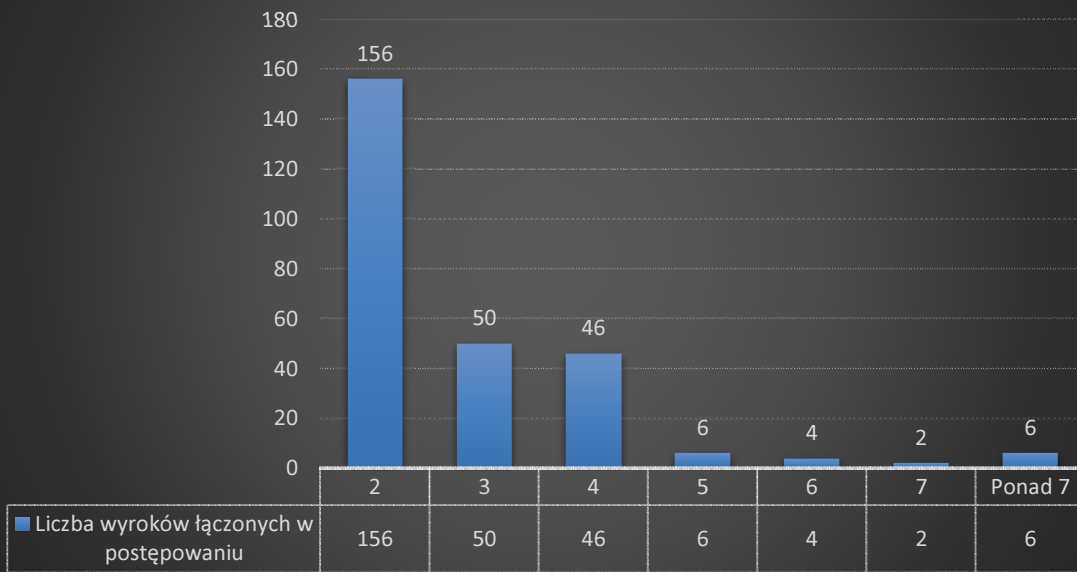
Liczba łączonych kar zgodnie z wnioskiem skazanego i zgodnie z wyrokiem

Ostatecznie w 270 sprawach, w których wydano wyroki łączne połączono 2 wyroki – 156 razy, 3 wyroki – 50 razy, 4 wyroki – 46 razy, 5 wyroków 6 razy, 6 wyroków – 4 razy, 7 wyroków – 2 razy, ponad 6 wyroków – 6 razy.⁹⁹ Oznaczało to konieczność łączenia 2 kar – 126 razy, 3 kar – 46 razy, 4 kar – 52 razy, 5 kar – 16 razy, 6 kar – 12 razy, 7 kar – 4 razy ponad 7 kar – 14 razy.

⁹⁹ Należy zastrzec, że w niektórych wypadkach w jednym postępowaniu wydawano dwie lub trzy kary łączne. Dla takich spraw podana liczba łączonych wyroków i kar obejmuje wszystkie wyroki i wszystkie kary łączone w jednym postępowaniu. Liczba ta jest bowiem istotna dla potrzeb oceny poziomu złożoności spraw. Wydaje się, że w sytuacji, w której w sprawie poddawano analizie znaczną liczbę wyroków i kar, istotne jest nie to, ile kar objęto każdą z kar łącznych orzeczonych w postępowaniu, co to, ile wyroków i kar poddać było trzeba w tym postępowaniu analizie. Oczywiście to, ile ostatecznie orzeczono kar łącznych w jednym postępowaniu nie jest pozbawione znaczenia. To także wpływa na zwiększenie stopnia złożoności sprawy.

Liczba wyroków łączonych w postępowaniu

Liczba kar łączonych w poszczególnych postępowaniach

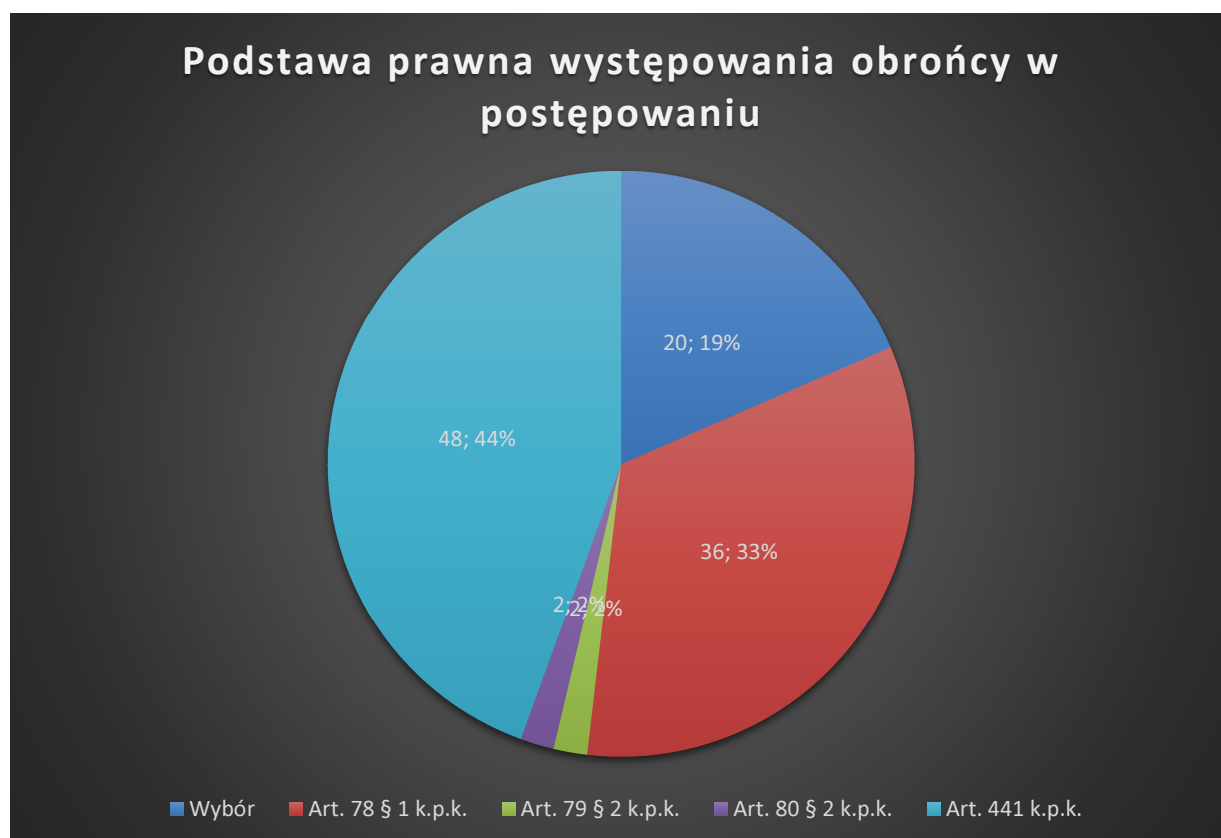

W 270 postępowaniach orzeczono kar łącznych: 1 – 256 razy, 2 – 10 razy, 3 – 4 razy, co oznacza, że w sumie orzeczono 288 kar łącznych.

W sprawach zakończonych orzeczeniem kary łącznej skazany 269 razy był pozbawiony wolności, a 1 raz przebywał na wolności. Na rozprawie obecny był 176 razy (65,1% spraw), a 94 razy był nieobecny (34,9% spraw).

W 108 sprawach (40% spraw zakończonych wydaniem wyroku łącznego) występował obrońca, przy czym w 20 sprawach był to obrońca z wyboru, 88 razy z urzędu. 36 razy obrońca wyznaczany był na podstawie art. 78 § 1 k.p.k., 2 razy na podstawie art. 79 § 2 k.p.k., 2 razy na podstawie art. 80 § 2 k.p.k., 48 razy na podstawie art. 451 k.p.k.

Ponadto w dwóch wypadkach obrońca z wyboru pojawił się na etapie postępowania odwoławczego, składając apelację na korzyść skazanego.

W 20 sprawach skazany zażądał wyznaczenia mu obrońcy z urzędu. Wszystkie te wnioski zostały uwzględnione. W 62 przypadkach żądał doprowadzenia na rozprawę, przy czym 14 razy został doprowadzony, a 48 razy zrezygnowano z doprowadzenia go, wyznaczając mu obrońcę z urzędu. Ponadto 20 razy sąd wyznaczał obrońcę z urzędu z własnej inicjatywy.

Co ciekawe, w 16 wypadkach skazani wnioskowali o rozpoznanie sprawy pod ich nieobecność.

Prokurator obecny był na rozprawie we wszystkich badanych sprawach. Z reguły składał merytoryczne wnioski, najczęściej dokładnie umotywowane, zwykle dotyczące połączenia konkretnych wyroków i wymierzenia kary łącznej z zastosowaniem zasady asperacji lub kumulacji. Tylko w jednym wypadku prokurator ograniczył się do ogólnego wniesienie o „połączenie kar, które się nadają”.

We wszystkich postępowaniach, które zakończyły się orzeczeniem kary łącznej sąd dysponował danymi o karalności sprawcy, odpisami wyroków. We wszystkich też sprowadzono akta postępowania, które ujawniano w toku rozprawy głównej, z reguły bez odczytywania. We wszystkich badanych sprawach widziano potrzebę uzyskania opinii z zakładu karnego, w którym przebywał skazany. Mimo, że zgodnie z art. 571 § 1 k.p.k. orzekający sąd o nadesłanie opinii o zachowaniu się skazanego do zakładów karnych, w których skazany przebywał zwraca się tylko w razie potrzeby, opinię taką uzyskiwano zawsze. Jak wskazano w części teoretycznej, orzecznictwo SN i doktryna stoją na stanowisku, że sąd musi mieć wiedzę na ten temat, i ewentualne odstępianie od pozyskiwania opinii wchodzi w grę tylko w sytuacji, w której stosowne informację zawiera już wniosek, np. prokuratora. Pogląd ten, jak wynika z badań, prezentują także sądy powszechne. Natomiast tylko w 8 sprawach (2,9% spraw zakończonych wydaniem wyroku łącznego) widziano potrzebę pozyskania danych z wywiadu środowiskowego.

Wydanie wyroku łącznego stosunkowo często odbywało się w układzie procesowym, w którym zaszła konieczność rozwiązania poprzedniej kary łącznej. Miało to miejsce w 84 przypadkach, co stanowi 31,1% wszystkich wyroków łącznych. Najczęstszą przyczyną rozwiązania poprzedniej kary łącznej było ujawnienie wyroku skazującego (76 razy). W 8 przypadkach przyczyną rozwiązania kary łącznej była kontrawencjonalizacja, we wszystkich przypadkach dokonana ustawą z 27 września 2013 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw.¹⁰⁰

¹⁰⁰ Dz. U. 2013, poz. 1247.

Jak wskazano wyżej, w badanej próbie wydano 270 wyroków łącznych, którymi orzeczono 288 kar łącznych. Łączono 257 razy (89,2% kar łącznych) dwie lub więcej kary pozbawienia wolności,¹⁰¹ 26 razy (9,2% kar łącznych) karę pozbawienia wolności z ograniczeniem wolności, 4 razy (1,2% kar łącznych) dwie lub więcej kary ograniczenia wolności i 1 raz (0,4% kar łącznych) kary grzywny. W badanej próbie nie było przypadków łączenia kar najsurowszych. Tylko w jednym wypadku suma kar osiągnęła maksimum ustawowe określone dla kary danego rodzaju (w ówczesnym stanie prawnym – 15 lat pozbawienia wolności). Sąd nie skorzystał z możliwości orzeczenia kary w tej właśnie granicy.

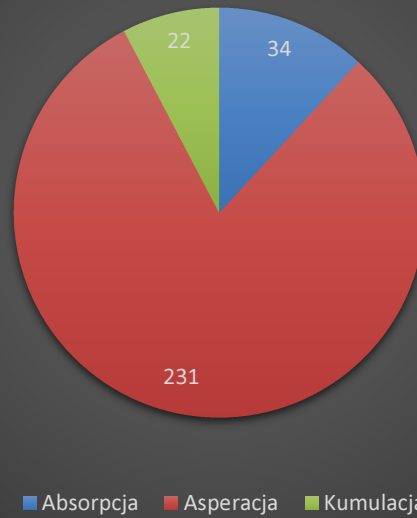
Na 288 kar w 1 wypadku uznano, że przestępstwa zostały popełnione w ciągu i wymierzono karę na podstawie art. 91 § 1 k.k. Kar łącznych orzeczono 287. 34 razy zastosowano zasadę absorpcji (11,8% przypadków wymierzenia kary łącznej), 231 razy zasadę asperacji (80,5% przypadków) z mniejszym lub większym zastosowaniem elementów absorpcji lub kumulacji, natomiast 22 razy kumulację (7,7%).¹⁰²

¹⁰¹ Do tej grupy należy jedyny w badanej próbie przypadek, kiedy uznano przestępstwa za popełnione w ciągu i wymierzono karę na podstawie art. 91 § 1 k.k.

¹⁰² Nie wliczam tu przypadku ciągu przestępstw, jako że jest to zbieg przestępstw, przy którym nie dochodzi do wymierzenia kary łącznej.

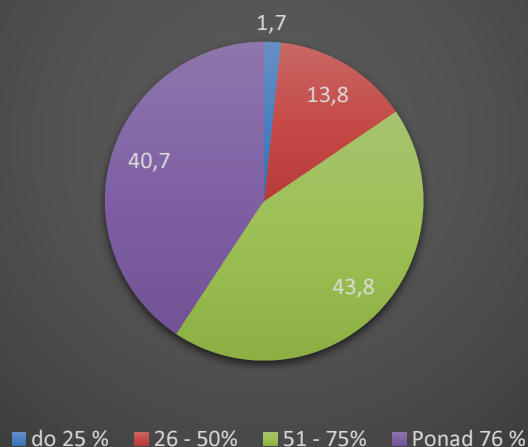
Zasada wymiaru kary łącznej

Pojęcie asperacji jest szerokie. Dlatego dla zobrazowania, jaka była punitywność skazań w analizowanej grupie warto zwrócić uwagę na to, jaki procent sumy kar (będącej, jak wiadomo, górną granicą kary łącznej) stanowiła kara łączna orzeczone przez sąd, a także jak bardzo podwyższona została kara najsurowsza (stanowiąca, jak wiadomo, dolną granicę tejże kary).

I tak wśród 231 przypadków orzekania na zasadzie asperacji w 4 przypadkach (1,7% kar orzekanych na zasadzie asperacji, 1,4% przypadków wszystkich kar łącznych) stanowiła ona do 25% sumy kar, w 32 wypadkach (13,8% kar orzekanych na zasadzie asperacji, 11,2 % wszystkich kar łącznych) mieściła się w przedziale od 26% do 50% sumy kar, w 101 przypadkach (43,8% kar orzekanych na zasadzie asperacji, 35,2% wszystkich kar łącznych) stanowiła od 51 do 75% sumy kar, wreszcie w 94 przypadkach (40,7% kar orzekanych na zasadzie asperacji, 32,7% wszystkich kar) przekraczała 75% sumy kar.

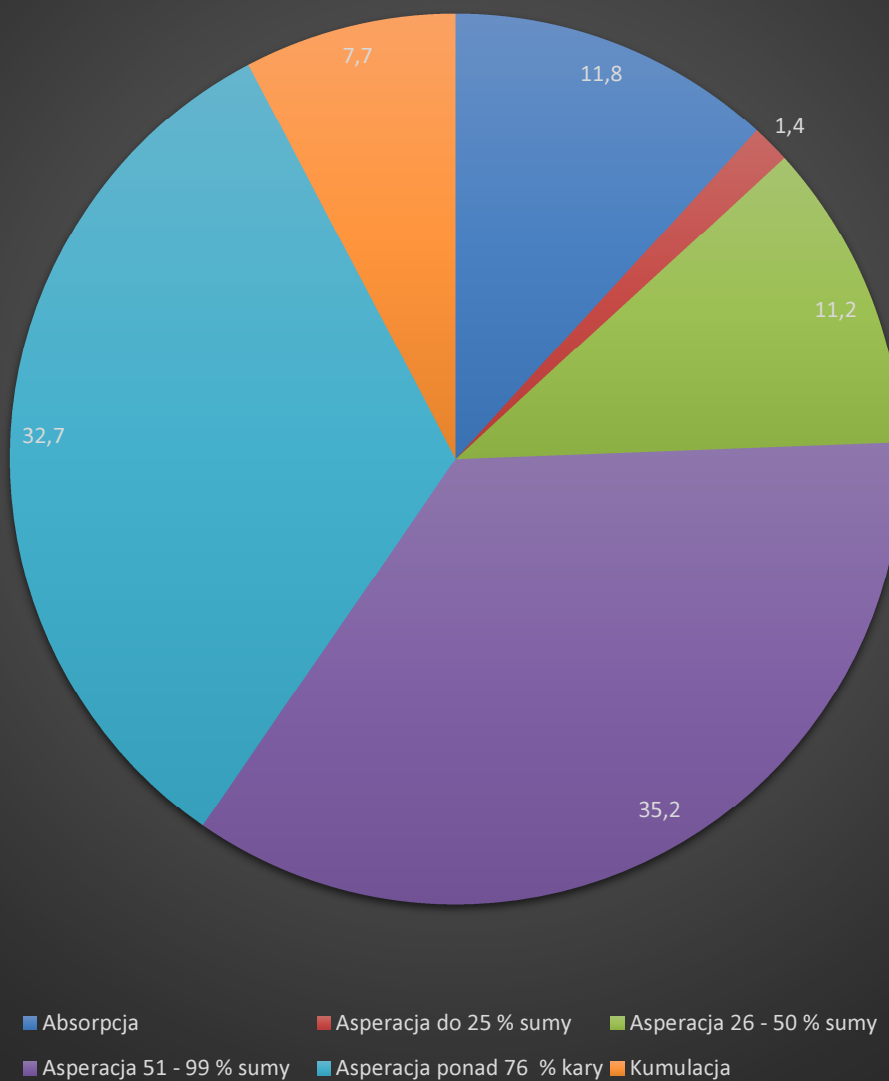
Stosunek kary łącznej do sumy kar łączonych (procentowo) dla kar orzekanych na zasadzie asperacji

Jak da się zauważyć, orzekając na zasadzie asperacji sądy z reguły stosują karę przekraczającą połowę sumy kar. Średnio w 231 przypadkach asperacji orzekano karę łączną w wysokości 68,1% sumy kar łączonych.

Analizowany element można też postrzegać w szerszej skali. Dodatkowo interesujące może się wydawać spojrzenie na kary orzekane metodą mniej lub bardziej surowej asperacji na tle kar orzekanych na zasadzie konsumpcji i kumulacji. Można to uczynić, zestawiając kary orzeczone metodą asperacji z rozbiem pod względem surowości z karami orzekanymi z zastosowaniem metody absorpcji i kumulacji.

Zestawienie surowości orzekanych kar łącznych w odniesieniu do ich sumy (procentowo)

Zaprezentowane zestawienie pozwala stwierdzić, że sądy najchętniej orzekają kary w granicach nieco powyżej połowy sumy kar, dosyć rzadko orzekając kary „skrajne”, ale też dosyć rzadko orzekając kary poniżej połowy ich sumy. Jak wskazano wyżej, średnio w 231 przypadkach aspercji orzekano karę łączną w wysokości 68,1% sumy kar łączonych. Jeżeli uwzględnić w tym zestawieniu także kary orzekane z absorpcją i kumulacją, można ten wynik nieco skorygować i stwierdzić, że średnia

wysokość kary łącznej w stosunku do sumy kar łączonych wyniosła w badanej próbie 66%.

Dolna granica kary łącznej jest wyznaczana przez najsurowszą z kar łączonych. Dlatego analizując sposób stosowania przez sądy metody asperacji warto zwrócić uwagę na to, jak kształtuje się kara łączna w porównaniu do najsurowszej z kar łączonych. Analizując pod tym kątem 231 kar łącznych, w których zastosowano asperację można stwierdzić, że w 62 wypadkach (26,8% wypadków asperacji, 21,6% wszystkich kar łącznych), podwyższono karę najsurowszą o co jej najwyżej 25%, w 89 przypadkach (38,8% przypadków asperacji, 31% wszystkich kar łącznych) podniesiono karę najsurowszą o jej część mieszczącą się w przedziale od 26 do 50%, w 30 przypadkach (13% przypadków asperacji, 10,4% wszystkich kar łącznych) podniesiono karę najsurowszą o jej część mieszczącą się w przedziale od 51 do 75%, w 14 wypadkach (6% przypadków asperacji, 4,9% wszystkich kar łącznych) podniesiono karę najsurowszą o jej część mieszczącą się w przedziale od 76 do 100% (zatem orzekano aż do podwojenia kary najsurowszej), w 10 przypadkach (4,3% kar orzeczonych na zasadzie asperacji, 3,5% wszystkich kar łącznych) podniesiono karę najsurowszą o jej część mieszczącą się w przedziale od 101 do 125%, w 8 przypadkach (3,4% kar orzeczonych na zasadzie asperacji, 2,8% wszystkich kar łącznych) podniesiono karę najsurowszą o jej część mieszczącą się w przedziale od 126 do 150%, w 2 wypadkach (0,8% kar orzeczonych na zasadzie asperacji, 0,7% wszystkich kar łącznych) podniesiono karę najsurowszą o jej część mieszczącą się w przedziale od 151 do 175%, w 4 wypadkach (1,7% kar orzeczonych na zasadzie asperacji, 1,4% wszystkich kar łącznych) podniesiono karę najsurowszą o jej część mieszczącą się w przedziale od 176 do 200% (czyli w wypadkach skrajnych potrojono), wreszcie w 12 wypadkach (5,2% kar orzeczonych na zasadzie asperacji, 0,4% wszystkich kar łącznych) podniesiono karę najsurowszą o jej ponad 200% (czyli orzekano karę surowszą, niż potrojona).

Informacja o różnicy między karą łączną i najsurowszą z łączonych ma znaczenie dla oceny sposobu stosowania asperacji, natomiast nie ma wartości dla oceny przypadków kumulacji lub absorpcji. W wypadku kumulacji to nie kara najsurowsza jest odnośnikiem prawnej oceny zachowania sprawcy, lecz suma kar. Z kolei w wypadku kumulacji nie dochodzi do zaostrzenia kary najsurowszej. Dlatego zestawianie analizowanej obecnie danej z danymi dotyczącymi absorpcji i kumulacji

wyduje się niecelowe. Jednak może ona wiele powiedzieć o sposobie wymierzania kary na zasadzie asperacji. Obrazuje to poniższy wykres:

Łatwo dostrzec, że w 65% przypadków najsurowsza z łączonych kar jest zastrzana przez sąd o nie więcej, niż 50%. Jeżeli już sąd orzeka karę łączną powyżej 150% kary najsurowszej, rzadko przekracza 175% (6,9% przypadków zastosowania zasady

asperacji). Decydując się na zastosowanie zasady asperacji sądy wymierzają zatem karę łączną bliżej kary najsurowszej z łączonych, niż sumy kar.

W 22 sprawach zakończonych wyrokiem sądu złożono apelacje. W 1 wypadku apelował prokurator, 8 razy tylko obrońca, 1 raz apelację złożyli obrońca i skazany, 12 razy apelacje składali tylko skazani. W 2 wypadkach wyrok sądu I instancji został uchylony, a sprawa przekazana do ponownego rozpoznania. W 20 wypadkach zaskarżony wyrok utrzymano w mocy, przy czym w 14 wypadkach apelację uznano za oczywiście bezzasadną.

Prokurator w apelacji zarzucił rażącą niewspółmierność orzeczonej kary łącznej, która została wymierzona na zasadzie absorpcji, a zdaniem skarżącego winna być wymierzona na zasadzie kumulacji (art. 438 § 1 pkt 4 k.p.k.). Wyrok został utrzymany w mocy.

Różne zarzuty stawiali skarżący orzeczenie obrońcy. Jeden z nich postawił zarzut obrazy przepisów prawa materialnego w postaci art. 85 k.k., polegający na przyjęciu, że przypisane skazanemu czyny nie pozostają w zbiegu rzeczywistym, podczas, gdy pozostawały (art. 438 § 1 pkt 1 k.p.k.). Sąd odwoławczy uchylił wyrok, przekazał sprawę do ponownego rozpoznania. Po jej rozpoznaniu sąd I instancji wymierzył skazanemu karę łączną. W innej sprawie obrońca postawił identyczny zarzut, który w danym wypadku polegał na tym, że łącząc kary sąd nie uwzględnił jednego ze skazań. Także i w tym przypadku doszło do uchylecia wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania sądowi I instancji. W dwóch wypadkach obrońca zarzucał niewspółmierną surowość kary łącznej (art. 438 § 1 pkt 4 k.p.k.), w obu wypadkach wyrok utrzymano w mocy. W 4 wypadkach obrońca żądał orzeczenia kary łącznej na zasadzie absorpcji. W 2 z tych przypadków apelację uznano za oczywiście bezzasadną. W jednym wypadku obrońca podniósł niepełnosprawność skazanego. Apelację uznano za oczywiście bezzasadną.

W jednej sprawie złożone zostały dwie apelacje, obrońcy i skazanego. W obu podniesiono zarzut z art. 438 § 1 pkt 4 k.p.k. i wniesiono o orzeczenia kary łącznej na zasadzie absorpcji. Wyrok utrzymano w mocy.

Pozostałe przypadki, kiedy apelacje składali skazani, przy czym w 11 wypadkach apelacje ich były uznawane za oczywiście bezzasadne. Wszystkie apelacje dotyczyły

zbyt surowej, zdaniem skarżącego, kary. We wszystkich podniesiono potrzebę wymierzania kary na zasadzie absorpcji.

IV. Wnioski

1. Badania dotyczyły spraw o wydanie wyroku łącznego w latach 2012 – 2013. Uregulowania dotyczące kary łącznej i wyroku łącznego obowiązujące w okresie objętym badaniami zostały zmienione ustawą z 20 lutego 2015 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw.¹⁰³ Analizie poddano sprawy rozstrzygnięte przed wejściem w życie tej nowelizacji. Celem badań było stwierdzenie, jak przebiegały postępowania, i czy ewentualnie da się na ich podstawie prognozować, jak będą przebiegały w przyszłości.
2. W okresie objętym badaniami podstawą wymierzenia kary łącznej było zaistnienie rzeczywistego realnego zbiegu przestępstw rozumianego jako popełnienie przez sprawcę dwóch lub więcej przestępstw, zanim zapadnie wyrok, chociażby nieprawomocny, co do któregokolwiek z nich. Właśnie przerwanie zbiegu przez wyrok skazujący stanowiło jego istotną cechę przed nowelizacją z 20 lutego 2015 r.
3. *Ratio legis* kary łącznej opiera się na założeniu, że zsumowanie kar orzeczonych za kilka popełnionych przez jednego sprawcę przestępstw nie jest racjonalne. Dlatego obok metody kumulacji, teoria zna orzekanie kary łącznej na zasadzie asperacji i absorpcji. K.k. z 1997 r. przyjął system mieszany, korzystający w pewnej mierze ze wszystkich tych metod. W okresie objętym badaniami kara łączna, zgodnie z art. 86 § 1 k.k., nie mogła być niższa od najsurowszej z łączonych kar, a wyższa od ich sumy, przy czym suma ta nie mogła przekraczać maksimum wskazanego dla każdej z kar odrębnie, tj. dla pozbawienia wolności 15 lat, dla ograniczenia wolności 2 lat i dla grzywny 810 stawek dziennych. Zgodnie z art. 86 § 1a k.k. w razie, gdy suma łączonych kar pozbawienia wolności wynosi 25 lat lub więcej, a przynajmniej jedna z nich wynosi nie mniej, niż 10 lat pozbawienia wolności, można jako łączną orzec karę 25 lat pozbawienia wolności. Zgodnie z art. 88 k.k. jeżeli choćby jedna z łącznych kar jest karą 25 lat pozbawienia wolności lub dożywotniego pozbawienia wolności, orzeka się ją jako karę łączną,

¹⁰³ Dz. U. 2015, poz. 396.

jednak w razie łączenia co najmniej dwóch kar po 25 lat pozbawienia wolności sąd może orzec jako łączną karę dożywotniego pozbawienia wolności, co jest charakterystyczne dla reguły asperacji.

4. Łączeniu podlegały, zgodnie z art. 86 § 1 k.k., kary tego samego rodzaju. Zgodnie z art. 87 k.k. w razie skazania za zbiegające się przestępstwa na kary pozbawienia wolności i ograniczenia wolności, sąd wymierzał karę łączną pozbawienia wolności, przyjmując, że miesiąc ograniczenia wolności równa się 15 dniom pozbawienia wolności. Poważne wątpliwości w doktrynie i orzecznictwie powstawały w związku z przewidzianą w art. 89 § 1 k.k. możliwością warunkowego zawieszenia wykonania kary łącznej. Od nowelizacji k.k. dokonanej ustawą z dnia 5 listopada 2009 r. stało się jasne, że takie warunkowe zawieszenie wykonania kary łącznej jest możliwe w wyroku łącznym. Przepis ten jednak nie stanowił, czy takie orzekanie może mieć miejsce w jednym postępowaniu. Wydaje się, że tak, a art. 89 § 1 k.k. winien być stosowany na zasadzie analogii.
5. Nowelizacja kodeksu karnego z 2015 r. zmieniła podstawy orzekania kary łącznej. Art. 85 k.k. w nowym brzmieniu pomija warunek nieprzedzielenia przestępstw wyrokiem skazującym za którekolwiek z nich, a wymaga, by łączone kary były wykonalne. Ponadto od nowelizacji możliwe jest łącznie kar łącznych. Pojawiła się zatem swego rodzaju „pełzająca” kara łączna, której istnienie sprawia, że każdy kolejny wyrok skazujący stanowi swego rodzaju podsumowanie całokształtu działalności przestępczej sprawcy, o ile orzeczone wobec niego kary nie zostały jeszcze wykonane. Pojawienie się tej konstrukcji będzie miało zapewne ten wpływ na praktykę, że po pierwsze liczba orzekanych wyroków łącznych istotnie wzrośnie, po drugie – powinien wzrosnąć procentowy udział postępowań wszczynanych z urzędu. Niemal w każdym przypadku ponownego skazania pojawi się potrzeba zbadania, czy nie zachodzą podstawy do wydania wyroku łącznego.¹⁰⁴ Nadto należy mieć na uwadze, że liczba postępowań o wydanie wyroku łącznego zostanie dodatkowo zwiększona przez wprowadzenie regulacji nakazujących łączenie

¹⁰⁴ Inną sprawą jest, że podstawa taka istniała także w stanie prawnym, na gruncie którego wykonano badania, a sądy zwykle tego nie czyniły.

kar łącznych (choć samo łączenie kar łącznych będzie stosunkowo proste, niewątpliwie prostsze od sytuacji, kiedy po rozwiązaniu poprzedniej kary łącznej należało konstruować nową). Art. 85 § 3 k.k. zawiera pewne ograniczenie. Zgodnie z tym przepisem podstawą orzeczenia jednej kary łącznej nie może być kara wymierzona za przestępstwa popełnione po rozpoczęciu a przed zakończeniem wykonywania innej kary podlegającej łączeniu z karą wykonywaną w chwili popełnienia przestępstwa, lub karą łączną, w skład której wchodzi kara, która była wykonywana w chwili popełnienia przestępstwa.

6. W zakresie wymiaru kary łącznej nie doszło do poważniejszych zmian. Najistotniejszą jest regulacja podnosząca maksimum kary pozbawienia wolności z 15 do 20 lat. Art. 87 k.k. uzupełniony został o nowy § 2, zgodnie z którym w wypadku, kiedy za zbiegające się kary wymierzono kary pozbawienia wolności i ograniczenia wolności, a kara łączna pozbawienia wolności nie przekraczałaby 6 miesięcy, zaś kara łączna ograniczenia wolności – 2 lat, można orzec obie te kary jednocześnie, jeżeli cele kary zostaną w ten sposób spełnione.
7. Postępowanie w sprawach o wydanie wyroku łącznego toczy się przed sądem. Jediną stroną postępowania jest skazany. Skazany ma prawo do inicjowania postępowania i do brania w nim udziału, choć udział ten nie jest obowiązkowy (art. 573 § 2 k.p.k.). Ma prawo do obrony, w tym korzystania z pomocy obrońcy. Zgodnie z art. 573 § 2 k.p.k. w zw. z art. 451 k.p.k. jeżeli skazany pozbawiony wolności nie jest sprowadzany na rozprawę, a nie korzysta z pomocy obrońcy, sąd winien wyznaczyć mu obrońcę z urzędu. Uczestnikiem postępowania jest prokurator, który nie jest jego stroną, lecz rzecznikiem interesu społecznego.
8. Postępowanie wszczywa się z urzędu, na wniosek prokuratora lub skazanego. Wniosek może też złożyć obrońca skazanego. Sąd w razie potrzeby zwraca się o nadesłanie opinii o zachowaniu się skazanego do zakładów karnych, w których skazany przebywał, a także o informacje o warunkach rodzinnych, majątkowych, i co do stanu zdrowia skazanego oraz danych o odbyciu kary z poszczególnych wyroków. (art. 571 § 1 k.p.k.). By wydać prawidłowe

orzeczenie konieczne jest posiadanie danych o karalności i odpisów wyroków. Wydaje się też, że konieczna jest znajomość akt spraw, w których zapadły łączone wyroki.

9. Jeżeli brak jest warunków do wydania wyroku łącznego, sąd wydaje postanowienie o umorzeniu postępowania (art. 572 k.p.k.). Może ono zapaść na posiedzeniu, a wyrok łączny wydaje się, zgodnie z art. 573 k.p.k., po przeprowadzeniu rozprawy. Zgodnie z art. 575 § 1 k.p.k., jeżeli po wydaniu wyroku łącznego zachodzi potrzeba wydania nowego wyroku łącznego, z chwilą jego wydania poprzedni wyrok łączny traci moc.
10. Postępowania o wydanie wyroku łącznego w analizowanej próbie najczęściej były wszczynane na wniosek skazanego. Dostyc rzadko były wszczynane na wniosek jego obrońcy, tylko wyjątkowo z urzędu. Nie było przypadków wszczęcia postępowania na wniosek prokuratora. Warto zauważyć, że w postępowaniach sądy dysponują danymi o karalności sprawcy, mają zatem wiedzę na temat całokształtu działalności przestępczej sprawcy. Wydaje się, że w takiej sytuacji odsetek postępowań wszczętych z urzędu powinien być wyższy. Dotyczy to też, jak się wydaje, wniosków prokuratorskich. Dziwi ich zupełny brak w analizowanej próbie. Wydaje się, że po zmianie ustawodawczej dokonanej ustawą z 15 lutego 2015 r. sytuacja pod tym względem będzie musiała się zmienić. Wprowadzenie „pełzającej” kary łącznej musi skutkować uznaniem, że po wydaniu każdego kolejnego wyroku skazującego konieczne jest wydanie nowego wyroku łącznego. W stanie prawnym istniejącym przed wejściem w życie tej ustawy po wydaniu kolejnego wyroku skazującego nie rozważano potrzeby wydania wyroku łącznego, choć w zasadzie każde kolejne skazanie tworzyło potrzebę rozważenia, czy zachodzą podstawy do wydania wyroku łącznego. Warto zresztą zauważyć, że tego rodzaju rozumowanie było do pewnego stopnia uzasadnione. Skazani składali wnioski o wydanie wyroku łącznego właściwie we wszystkich przypadkach, kiedy byli skazani więcej, niż jeden raz, niekiedy też w wypadkach, kiedy skazywani byli jeden raz, czy też w wypadkach, kiedy wydano już w ich sprawie wyrok łączny. Z uzasadnień wniosków składanych przez skazanych wynika, że traktują postępowanie w sprawie wydania wyroku łącznego jako instytucję z założenia służącą złagodzenia odpowiedzialności

karnej skazanego. Połowa wniosków złożonych przez skazanych była nieuzasadniona. Z drugiej strony to, że skazani składają wnioski o wydanie wyroku łącznego w każdym przypadku skazania więcej, niż jednym wyrokiem sprawia, że większość przypadków tego rodzaju ostatecznie analizowana jest przez sąd pod kątem potrzeby wymierzenia kary łącznej.

11. Traktowanie przez skazanych wniosków jako drogi do złagodzenia odpowiedzialności skutkowało koniecznością procedowania w sprawach, które nie mogły doprowadzić do wydania wyroku łącznego. Dotyczyło to znacznego odsetka spraw. Połowa wniosków złożonych przez skazanych była niezasadna. 47,5% wszystkich postępowań zakończyło się bez wydania wyroku łącznego. W większości przypadków postępowania umorzone. Wszystkie postępowania umorzone zostały wszczęte na wniosek skazanych (w jednym wypadku wniosek składał także obrońca). Warto podkreślić, że zmiana podstaw orzekania kary łącznej ustawą z 15 lutego 2015 r. powoduje, że większość z tych wniosków w obecnym stanie prawnym byłaby zasadna. Gdyby zostały złożone obecnie, prowadziłyby do wydania wyroku łącznego.
12. Zwraca uwagę, że wnioski składane przez obrońców były zasadne. Poza jednym doprowadziły do wydania wyroku łącznego. Umorzenie w jednym przypadku wszczęcia postępowania na wniosek nie wynikało z tego, że był niezasadny, lecz z przyjęcia przez sąd wadliwej konstrukcji tzw. konfiguracyjnego wymiaru kary łącznej.
13. Sądy standardowo pozyskiwały dane o karalności i odpisy wyroków wydanych wobec skazanego. Posiadanie odpisów wyroków wskazujących, kiedy następowały skazania za poszczególne przestępstwa, i kiedy zostały one popełnione pozwala na ustalenie, czy istnieją podstawy do wydania wyroku łącznego. Posiadanie danych o karalności jest z kolei wstępną informacją o tym, jakie wyroki w ogóle zostały wobec skazanego wydane. W sprawach, w których postępowanie zostało umorzone, posiadanie tych danych jest wystarczające do podjęcia decyzji w sprawie. Jednak w niektórych umorzonych sprawach sąd ograniczył się do uzyskania tylko danych o karalności, w innych pozyskiwał dodatkowo akta postępowań, nieco rzadziej opinie z zakładów karnych.

14. Pozyskiwanie tylko danych o karalności było wystarczające w tych sprawach, w których wnioski skazanych były oczywiście niezasadne, np. wobec skazanego orzeczono tylko jeden wyrok. Pozyskiwanie dodatkowo akt postępowania, ewentualnie opinii było efektem swego rodzaju ostrożności procesowej sądu. Należy podkreślić, że ostrożność ta była usprawiedliwiona. Pozyskiwanie dowodów w sytuacji, kiedy nie było jeszcze wiadomo, czy na pewno będą potrzebne, pozwalało uniknąć przedłużenia postępowania w sytuacji, gdyby przyszło do merytorycznego rozstrzygnięcia o karze łącznej. Z kolei wykonywanie zbędnych w gruncie rzeczy czynności nie powodowało przedłużenia postępowania.
15. W sprawach zakończonych wydaniem wyroku łącznego sąd procedował tylko 8 razy z urzędu, a 262 razy na wniosek, przy czym ani razu postępowanie nie zostało wszczęte na wniosek prokuratora. Najczęściej wniosek składał skazany, który wnosił najczęściej o połączenie wszystkich wyroków, jakie kiedykolwiek zostały wobec niego wydane. Z uwagi na to w prawie 1/3 przypadków uwzględnionych wniosków skazanego konieczne było zredukowanie liczby łączonych wyroków i kar w stosunku do wniosku.
16. Skazani stosunkowo rzadko korzystali z pomocy obrońców z wyboru. Natomiast dosyć często pojawiali się obrońcy z urzędu – najczęściej wyznaczeni na podstawie art. 573 § 2 w zw. z art. 451 k.p.k. Nie budzi wątpliwości praktyka wyznaczania ich w wypadku, kiedy dochodziło do rozprawy. Natomiast stosunkowo częste przypadki wyznaczania ich w postępowaniu przed wyznaczeniem rozprawy można – przynajmniej w pewnym zakresie – uważać za przedwczesne. Wszyscy, poza 1, skazani, byli w czasie postępowania pobawieni wolności. Około 1/4 z nich żądała doprowadzenia na rozprawę. Zwykle w takich wypadkach skazanego nie doprowadzano, uznając za wystarczającą obecność obrońcy. Na wszystkich rozprawach obecny był prokurator.
17. We wszystkich postępowaniach, które zakończyły się orzeczeniem kary łącznej, sąd dysponował danymi o karalności sprawcy, odpisami wyroków, zawsze sprowadzano akta postępowania, które ujawniano w toku rozprawy

głównej oraz opinię z zakładu karnego, w którym przebywał skazany. Rzadko pozyskiwano dane z wywiadu środowiskowego.

18. W prawie 1/3 przypadków wydania wyroku łącznego pojawiała się potrzeba rozwiązania poprzedniej kary łącznej. Najczęściej wynikało to z ujawnienia nowego wyroku, rzadziej ze zmiany przepisów. Warto zauważyć, że zmiana dokonana ustawą z 20 lutego 2015 r. będzie najprawdopodobniej skutkować znacznym wzrostem przypadków, kiedy będzie potrzeba orzekania nowej kary łącznej w miejsce poprzedniej. Będą to wszakże przypadki, w których procedować się będzie nieco inaczej, niż w analizowanych, a to z uwagi na wprowadzoną tą nowelizacją możliwość (i obowiązek) łączenia kar łącznych.

19. W prawie 90% przypadków łączono kary pozbawienia wolności, a w 9% wypadków pozbawienie wolności z ograniczeniem wolności. Tylko 1 raz suma kar osiągnęła 15 lat pozbawienia wolności, jednak sąd orzekł karę niższą. W ponad 80% wypadków stosowano asperację, w ponad 11% absorpcję, w prawie 8 kumulację. Sądy stosując asperację rzadko zwiększają karę najsurowszą o więcej, niż 75 %, rzadko też suma kar przekracza 50%. Średnia wysokość kary łącznej w stosunku do sumy kar łączonych wyniosła w badanej próbie 66 %. Decydując się na zastosowanie zasady asperacji sądy wymierzają zatem karę łączną bliżej kary najsurowszej z łączonych, niż sumy kar.

20. Ogólnie można podkreślić przede wszystkim prawidłowe co do zasady procedowanie sądów. Wydaje się, że jedynym poważniejszym mankamentem jest stosunkowo zbyt mała liczba postępowań wszczynanych z urzędu, mimo że sądy posiadają wiedzę odnośnie do skazań, z uwagi na to, że orzekając w postępowaniach o kolejne przestępstwa dysponują danymi o karalności, a często i odpisami wyroków. Poza tym jednym, postępowania prowadzone były dosyć sprawnie i bez poważniejszych błędów. Poniżej, w ramach zaprezentowania stanów faktycznych, wskazane zostały właściwie wszystkie postępowania, w których dało się stwierdzić nieprawidłowości.

21. Wnioski składane są przeważnie przez skazanych, którzy traktują je jako drogę do załagodzenia swojej odpowiedzialności. Postrzegają oni postępowanie jako

drogę do zmniejszenia dolegliwości kary. Stąd wnioski składają właściwie w każdej sytuacji, gdy są skazani kilkoma orzeczeniami. Z tego powodu szereg postępowań trzeba umorzyć przed rozprawą, po stwierdzeniu braku przesłanek do wydania wyroku łącznego. Należy podkreślić, że powinno to się zmienić po wejściu w życie ustawy z 20 lutego 2015 r., gdyż większość tak sformułowanych wniosków byłaby dzisiaj zasadna.

22. Sądy z reguły starają się najpierw pozyskać dane o karalności i odpisy wyroków. Zwykle to wystarcza już do stwierdzeni, czy zachodzi podstawa do dalszego procedowania, czy postępowanie należy umorzyć. Bardzo często jednak już po otrzymaniu wniosku pozyskują też akta postępowań i opinie z zakładu karnego, by nie przedłużać postępowania w razie, gdyby należało wydać wyrok łączny. Znajomość akt postępowań, w których zapadły łączone wyroki, jest w razie procedowania o wydanie wyroku stuprocentowa. Zawsze też sądy widzą potrzebę uzyskania opinii z zakładu karnego.

23. Postępowania o wydanie wyroku łącznego są częste. Liczba ich po wejściu w życie nowelizacji powinna się jeszcze zwiększyć. Nie są one specjalnie trudne, nie sprawiają też większych kłopotów sądom. Co prawda samo zestawianie wyroków i skazań jest nieco żmudne, jednak sądy potrafią to robić bez większych błędów. Zresztą po wejściu w życie ustawy z 20 lutego 2015 r. wymierzanie kary nieco się uprości. Niemniej z uwagi na spodziewane zwiększenie liczby tego rodzaju postępowań należy oczekiwać, że mogą być one – nie bez racji – postrzegane przez praktykę jako uciążliwe, tym bardziej, że są to postępowania, w których nie rozstrzyga się o odpowiedzialności karnej sprawcy. Niemniej nie należy oczekiwać, by sprawiały jej one większą trudność w przyszłości.

V. Opis wybranych stanów faktycznych

1. Sprawa II K 1012/13, SR w C.

W dniu 10 grudnia 2012 r. przewodniczący Sądu Rejonowego II Wydział Karny w C. zarządził wszczęcie z urzędu postępowania o wydanie wyroku łącznego w sprawie skazanego R. J. Po wszczęciu postępowania pozyskano dane o karalności R. J. i odpisy wyroków wydanych w jego sprawach karnych. Jak ustalono na podstawie wyroków, R. J. został skazany następującymi wyrokami:

1. SR w C. z 19 kwietnia 2006 r. za przestępstwo z art. 158 § 1 k.k. popełnione 19 stycznia 2006 r. na karę 9 miesięcy pozbawienia wolności, której wykonanie warunkowo zawieszono na okres 3 lat próby, oddano skazanego w okresie próby pod dozór kuratora. Postanowieniem tego samego sądu z 24 kwietnia 2007 r. zarządzono wykonanie kary.
2. SR w C. z 23 stycznia 2007 r. za przestępstwo z art. 270 § 1 k.k. popełnione 24 października 2006 r. na karę 5 miesięcy ograniczenia wolności z obowiązkiem wykonywania pracy na cele społeczne;
3. SR w C. z 27 marca 2007 r. za przestępstwo z art. 207 § 1 k.k., popełnione od października 2006 r. do 30 listopada 2006 r. na karę 8 miesięcy pozbawienia wolności. Wykonanie kary warunkowo zawieszono na okres 3 lat próby. Oddano skazanego pod dozór kuratora i zobowiązano do powstrzymywania się od kontaktowania się z pokrzywdzonym. Postanowieniem SR w C. z 18 maja 2010 r. zarządzono wykonanie kary.
4. SR w C. z 11 października 2007 r. za przestępstwo z art. 158 § 1 k.k. popełnione 11 stycznia 2007 r. na karę 10 miesięcy ograniczenia wolności z obowiązkiem wykonywania pracy na cele społeczne; skazanego oddano pod dozór kuratora sądowego.
5. SR w C. z 22 października 2009 r. za przestępstwo z art. 280 §1 k.k. w zw. z art. 158 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. i z art. 64 § 1 k.k. na karę 3 lat pozbawienia wolności;
6. SR w C. z 8 lipca 2010 r. za przestępstwo z art. 281 k.k. w zw. z art. 283 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności

z warunkowym zawieszeniem wykonania kary na okres 3 lat próby; skazanego oddano pod dozór kuratora sądowego i zobowiązano skazanego do naprawienia szkody w terminie 6 miesięcy od dnia uprawomocnienia się wyroku. Postanowieniem SR w C. z 21 czerwca 2011 r. zarządzono wykonanie kary;

7. SR w C. z 16 września 2010 r. za przestępstwo z art. 178a § 2 k.k. na karę 4 miesięcy ograniczenia wolności z obowiązkiem wykonywania pracy na cele społeczne. Orzeczono zakaz prowadzenia pojazdów mechanicznych na okres 2 lat i obowiązek uiszczenia świadczenia pieniężnego. Postanowieniem SR w C. z 8 grudnia 2013 r. umorzono postępowanie w zakresie wykonania kary ograniczenia wolności;
8. SR w C. z 7 kwietnia 2011 r. za wykroczenie z art. 119 § 1 k.w. popełnione 23/24 kwietnia 2010 r. na karę 8 dni aresztu;
9. SR w C. z 7 kwietnia 2011 r. za przestępstwo z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 91 § 1 popełnione 29 marca 2010 r., 4 października 2010 r, 5 października 2010 r. na karę 8 miesięcy pozbawienia wolności;
10. SR w M. z 10 maja 2011 r. za przestępstwo z art. 286 § 1 k.k. popełnione 26 lipca 2010 r. na karę 7 miesięcy pozbawienia wolności;
11. SR w S. z 11 maja 2011 r. za przestępstwo z art. 286 § 1 k.k. popełnione 12 sierpnia 2010 r. na karę 7 miesięcy pozbawienia wolności, orzeczono obowiązek naprawienia szkody;
12. SR w C. z 20 grudnia 2011 r. za przestępstwa
 - a) z art. 158 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. popełnione w dniu 28 listopada 2009 r. na karę 5 miesięcy pozbawienia wolności;
 - b) z art. 158 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. popełnione w dniu 28 listopada 2009 r. na karę 5 miesięcy pozbawienia wolności

Orzeczone kary połączono, wymierzając karę łączną 6 miesięcy pozbawienia wolności.

Po wstępnej ocenie wyroków, sprowadzono akta postępowań zakończonych wyrokami opisanymi w punktach: 2, 3, 4, 6, 9,10, 11, 12. Akta te zostały ujawnione w czasie rozprawy.

Skazany był pozbawiony wolności, nie wnosił o doprowadzenie na rozprawę, nie miał obrońcy. W rozprawie brał udział prokurator. Zwrócono się o opinię z zakładu karnego, która była pozytywna, wskazywała na dobre zachowanie skazanego w jednostce penitencjarnej i prawidłowy przebieg procesu resocjalizacji.

Wyrokiem łącznym z 28 czerwca 2013 r. SR w C. wymierzył skazanemu R. J. 3 kary, w tym 2 łączne.

Pierwsza powstała z połączenia kar wymierzonych wyrokami wskazanymi w punkcie 2, 3 i 4. Połączono zatem kary: 5 miesięcy ograniczenia wolności, 8 miesięcy pozbawienia wolności i 10 miesięcy ograniczenia wolności. Jako karę łączną wymierzono skazanemu karę 10 miesięcy pozbawienia wolności. Wymierzając karę sąd zastosował zasadę asperacji. Karę najsurowszą zwiększono zatem o 25%, a jednocześnie kara łączna stanowiła 62,5 %sumy kar.

Druga kara łączna powstała z połączenia kar wymierzonych wyrokami 6 i 12 (drugim wyrokiem skazano sprawcę za dwa przestępstwa, zatem rozwiązano karę łączną). Łączeniu podlegały zatem kary 6 miesięcy pozbawienia wolności, 5 miesięcy ograniczenia wolności i 5 miesięcy ograniczenia wolności. Jako łączną wymierzono karę 6 miesięcy pozbawienia wolności, co oznacza, że sąd zastosował zasadę absorpcji.

Trzecia kara powstała z połączenia kar wymierzonych wyrokami opisanymi w punktach 9, 10 i 11. W tym wypadku, wobec kwalifikacji czynów z tego samego przepisu ustawy, podobnego sposobu ich popełnienia i krótkich odstępów czasu uznano, że czyny stanowią ciąg przestępstw. Wymierzono sprawcy karę 10 miesięcy pozbawienia wolności. Dodać należy, że w części dyspozycyjnej wyroku określono tę karę, jako łączną. Była to zresztą wada niewielka, o charakterze tylko terminologicznym.

Postępowanie w pozostałym zakresie umorzono na podstawie art. 572 k.p.k., uznając, że wyroki podlegają odrębnemu wykonaniu.

Wyrok uprawomocnił się.

Sprawa niewątpliwie była dosyć skomplikowana z uwagi na dużą liczbę łączonych wyroków i konieczność wymierzenia trzech różnych kar. Mimo jednego drobnego

błądu terminologicznego (sąd orzekł wyrok łączny, jednak w odniesieniu do czynów z art. 286 § 1 k.k. nie wymierzał kary łącznej, lecz jedną karę za ciąg przestępstw), postępowanie było prowadzone prawidłowo, a orzeczenie wydano z poszanowaniem przepisów.

2. Sprawa III K 47/12, SR w C.

1 kwietnia 2011 r. skazany M. K. zwrócił się do Sądu Rejonowego w C. z prośbą o wydanie wyroku łącznego obejmującego 3 wyroki wydane w odniesieniu do skazanego. Skazany w żaden sposób nie uzasadnił swej prośby. Skazany, co było w badanej próbie sytuacją nietypową, przebywał na wolności, oczekując na rozpoczęcie wykonania kolejnej kary pozbawienia wolności. Sąd zwrócił się o dane o karalności, a następnie o odpisy wyroków. Jak ustalono na podstawie odpisów wyroków, M. K. został skazany następującymi wyrokami:

1. SR w C. z 16 stycznia 2009 r. za przestępstwa z art. 278 § 1 k.k. popełnione 20 lub 21 czerwca 2008 r., w nocy z 26 na 27 czerwca 2008 r., 30 czerwca 2008 r., w nocy z 30 na 31 czerwca 2008 r., w nocy z 30 czerwca na 1 lipca 2008 r., 4 lipca 2008 r., w zw. z art. 91 § 1 k.k., na karę 1 roku pozbawienia wolności, której wykonanie warunkowo zawieszono na okres 3 lat próby. Postanowieniem z 3 listopada 2011 r. zarządzono wykonanie kary.
2. SR w C. z 6 lutego 2009 r. za przestępstwo z art. 300 § 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k. popełniony w okresie od 26 sierpnia 2008 r. do 13 września 2008 r. na karę 4 miesięcy pozbawienia wolności, której wykonanie warunkowo zawieszono na okres 3 lat próby. Postanowieniem z 24 lutego 2011 r. zarządzono wykonanie kary.
3. SR w C. z 31 lipca 2009 r. za przestępstwa z art. 278 § 1 k.k., popełnione w nocny z 2 na 3 września 2007 r., w nocy z 18 na 19 września 2007 r., w nocy z 23 na 24 września 2007 r., w nocy z 4 na 5 października 2007 r.. Przyjęto, że zostały popełnione w warunkach ciągu przestępstw określonego w art. 91 § 1 k.k., i wymierzono karę 1 roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności, której wykonanie warunkowo zawieszono na okres 4 lat próby. Wymierzono skazanemu na podstawie art. 33 § 2 k.k. grzywnę w wysokości 100 stawek dziennych po 10 zł. Postanowieniem z 17 maja 2010 r. zarządzono wykonanie kary pozbawienia wolności.

4. SR w C. z 30 września 2010 r. za przestępstwo z art. 280 § 1 k.k. i art. 275 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. popełnione 18 grudnia 2009 r. na karę 2 lat pozbawienia wolności, której wykonanie warunkowo zawieszono na okres 4 lat próby. Wymierzono skazanemu na podstawie art. 33 § 2 k.k. grzywnę w wysokości 60 stawek dziennych po 10 zł.

Sąd w toku rozprawy ujawnił dowody w postaci akt tych czterech spraw. Uzyskano opinię z zakładu karnego, w którym skazany przebywał, a z której wynikało, że proces resocjalizacji skazanego przebiegał zasadniczo prawidłowo. Przeprowadzono także wywiad środowiskowy. Przeprowadzający go kurator stwierdził, że skazany mieszka z liczną rodziną, podejmuje okresowo pracę, którą także okresowo traci wskutek przerw w produkcji w zakładzie, jest leczącym się alkoholikiem. Ogólne wrażenie kuratora było dodatnie.

Sąd przeprowadził rozprawę, w której wziął udział skazany, jego obrońca i prokurator. Skazany miał obrońcę z urzędu, wyznaczonego na podstawie art. 78 § 1 k.p.k. W toku rozprawy sąd ujawnił dowody z akt sprawy, danych o karalności, opinii z zakładu karnego i odpisów wyroków. Prokurator wnosił o orzeczenie kary łącznej z zastosowaniem zasady kumulacji, obrońca o orzeczenie kary łącznej z zastosowaniem zasady absorpcji i warunkowym zawieszeniem wykonania kary, oskarżony wnosił tak, jak jego obrońca.

Sąd orzekł połączenie kar orzeczonych wyrokami w sprawach opisanych w punktach 2 – 3, czyli 4 miesięcy pozbawienia wolności oraz 1 roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności i wymierzył jako łączną karę 1 roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności, stosując zasadę absorpcji. Na poczet orzeczonej kary zaliczył okres pozbawienia wolności w sprawie zakończonej orzeczeniem pierwszej z łączonych kar. Nie zdecydował się na warunkowe zawieszenie wykonania kary, stwierdzając, co podkreślił w uzasadnieniu, że wielokrotna karalność sprawcy za przestępstwa podobnego rodzaju (przeciwko mieniu), a także okoliczność, że oskarżony zaczął popełniać przestępstwa z użyciem przemocy, czego wcześniej nie robił, nie pozwala na postawienie pozytywnej prognozy kryminologicznej. Z drugiej strony stwierdził, że młody wiek skazanego uzasadnia orzeczenie kary łącznej na zasadzie absorpcji.

W pozostałym zakresie postępowanie umorzono na podstawie art. 572 k.p.k.

Wyrok został zaskarżony apelacją obrońcy. Zarzucił on naruszenie art. 69 § 1 i 2 k.k. oraz art. 89 § 1 k.k. polegające na orzeczeniu kary bez warunkowego zawieszenia wykonania w sytuacji, kiedy orzeczenie takie było uzasadnione. Ponadto zdaniem skarżącego wyrokiem łącznym winno być objęte także skazanie w sprawie zakończonej wyrokiem z 16 stycznia 2009 r. Postawiwszy taki zarzut obrońca wniósł o zmianę wyroku przez objęcie karą łączną kary orzeczonej wyrokiem z 16 stycznia 2009 r. i warunkowe zawieszenie wykonania kary łącznej.

W rozprawie apelacyjnej wziął udział skazany, jego obrońca i prokurator. Obrońca i skazany wnosili o orzeczenie zgodnie z apelacją obrońcy. Prokurator wniósł o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi I instancji. Takie też zapadło rozstrzygnięcie. W uzasadnieniu sąd II instancji podniósł, że w sprawie zakończonej wyrokiem z 16 stycznia 2009 r. zapadło postanowienie wykonawcze (zarządzono wykonanie kary warunkowo zawieszanej), przez co aktualne stało się objęcie wyrokiem łącznym także i tego wyroku.

W tym miejscu warto zaznaczyć, że w stanie prawnym, w którym wydano skarżony wyrok, obowiązek połączenia kar orzeczonych za pozostające w zbiegu przestępstwa istniał niezależnie od tego, czy kary były wykonalne, czy nie, co oznacza, że wyrok sądu I instancji był nieprawidłowy niezależnie od tego, czy łączone nim kary były wykonalne. Należało go zatem uchylić nie z powodu zapadnięcia postanowienia wykonawczego, lecz z powodu wadliwego rozstrzygnięcia w pierwszej instancji.

W ponownym postępowaniu przed sądem I instancji przeprowadzono po raz kolejny wywiad środowiskowy, pozyskano dane o karalności i ponownie przeprowadzono dowód z akt spraw. Wyrokiem z 8 marca 2012 r. Sąd Rejonowy w C. połączył kary orzeczone wyrokami z 16 stycznia 2009 r., 6 lutego 2009 r. i 31 lipca 2009 r., czyli kary 1 roku pozbawienia wolności, 4 miesięcy pozbawienia wolności oraz 1 roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności. Jako karę łączną wymierzono karę 2 lat pozbawiania wolności, stosując zasadę asperacji. Kara łączna stanowiła 70,5% sumy kar i jednocześnie stanowiła zwiększenie o 33 % najsurowszej z łączonych kar. Wyrok uprawomocnił się.

3. Sprawa XVI K 343/13 SR w C.

12 marca 2013 r. skazany M. W. przebywający w zakładzie karnym złożył wniosek o wydanie wyroku łącznego, obejmującego dwa wyroki tegoż sądu. Jako uzasadnienie wniosku skazany podał, że szkoda wyrządzona pokrzywdzonym została naprawiona.

Sąd uzyskał dane o karalności skazanego, odpisy wyroków oraz akta postępowań. Pozyskano także opinię z zakładu karnego, w którym skazany przebywał. Z opinii wynikało, że proces resocjalizacji przebiega planowo, aczkolwiek skazany nie wyróżnia się specjalnie pozytywną postawą, i w toku wykonywania kary prezentuje postawę raczej konformistyczną.

Skazany w międzyczasie skierował do sądu wniosek o doprowadzenie na rozprawę w sprawie wydania wyroku łącznego, celem umożliwienia złożenia wniosków, wyjaśnień i realizowania prawa do obrony. Skazany został na rozprawę doprowadzony. Nie miał obrońcy. W rozprawie wziął udział prokurator.

Jak ustalono, M. W. został skazany następującymi wyrokami:

1. SR w C. z 22 grudnia 2010 r., za przestępstwa a) z art. 56 ust. 3 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii w zw. z art. 18 § 3 k.k. i w zw. z art. 11 § 2 k.k. (sic! - jest to oczywiście błędna kwalifikacja) i w zw. z art. 64 § 1 k.k., popełnione w okresie od kwietnia do 10 maja 2010 r.; b) z art. 278 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k., popełnione od 10 maja 2010 r., na kary odpowiednio 2 lat i 1 roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności. Jako łączną wymierzono karę 3 lat pozbawienia wolności.
2. SR w C. z 19 maja 2011 r. za ciąg przestępstw z art. 278 § 1 i 5 k.k. w zw. z art. 11 § 2 i 64 § 1 k.k., popełnionych 11 lutego 2010 r., 23 lutego 2010 r. i 13 lutego 2010 r., na karę 1 roku pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem wykonania na okres 3 lat próby. Nie zarządzano wykonania kary.
3. Sądu Rejonowego w C. z 11 lipca 2012 r. za przestępstwa a) z art. 279 § 1 k.k. w zw. z art. 13 § 1 k.k., popełnione 14 września 2008 r, b) art. 279 § 1 k.k. i art. 288 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. przy zastosowaniu art. 64 § 2 k.k.,

popętnione 21 września 2008 r.; c) z art. 278 § 1 i 5 k.k. i art. 275 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k. przy zastosowaniu art. 64 § 1 k.k., popełnione we wrześniu 2008 r. Sprawcę skazano odpowiednio na karę 9 miesięcy pozbawienia wolności, 9 miesięcy pozbawienia wolności, 8 miesięcy pozbawienia wolności. Jako łączną wymierzono karę 2 lat pozbawienia wolności.

Wyrokiem z 29 sierpnia 2013 r. SR w C. wymierzył karę łączną. Jej konstrukcja w świetle obowiązujących wówczas przepisów była jednakowoż niedopuszczalna. Sąd połączył bowiem trzy wyroki i orzeczone nimi kary, co w praktyce oznaczało połączenie jednej kary wymierzonej za ciąg przestępstw z dwoma karami łącznymi, wymierzonymi za pozostające w zbiegu przestępstwa. W świetle ówczesnego stanu prawnego łączenie kar łącznych w kary łączne było niedopuszczalne, możliwe było jedynie łączenie kar jednostkowych. Wobec stwierdzenia, że wszystkie przestępstwa przypisane skazanemu trzema wyrokami pozostają w ramach jednego zbiegu przestępstw, należało rozwiązać kary łączne i orzec jedną karę łączną. Tymczasem sąd potraktował kary łączne tak, jakby były to kary jednostkowe. Wymierzył karę łączną w wysokości 5 lat pozbawienia wolności. Wyrok uprawomocnił się.

4. Sprawa VI K 582/12, SR w T.

9 czerwca 2012 r. P. S., przebywający w zakładzie karnym, zwrócił się do SR w T. z wnioskiem o wydanie wyroku łącznego z zastosowaniem art. 91 k.k. z wszystkich wyroków, które zostały wobec niego wydane. Prośbę motywował okolicznością, że jest jeszcze bardzo młody, już jest zresocjalizowany, pracuje społecznie, jest nagradzany w zakładzie karnym.

Sąd uzyskał dane o karalności P. S., a także odpisy wyroków wydanych w jego sprawach. Następnie wypożyczono akta postępowań, w stosunku do których dostrzeżono możliwość wymierzenia kary łącznej.

Uzyskano opinię z zakładu karnego, z której wynikało, że skazany zachowuje się poprawnie, pracuje nieodpłatnie, należycie wywiązuje się ze swych obowiązków.

Skazany zwrócił się o doprowadzenie na rozprawę. Sąd uznał, że nie jest to konieczne i wyznaczył skazanemu obrońcę z urzędu na podstawie art. 451 k.p.k. Obrońca wziął udział w rozprawie. Obecny był także prokurator.

Jak ustalono, P. S. został skazany następującymi wyrokami:

1. SR w T. z 6 września 2011 r. za przestępstwo z art. 289 § 2 k.k. popełnione 29 maja 2011 r. na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem wykonania na okres 3 lat próby i 30 stawkami dziennymi po 10 zł grzywny, orzeczonej na podstawie art. 71 § 1 k.k. Postanowieniem z 12 października 2012 r. zarządzono wykonanie kary.
2. SR w T z 7 listopada 2011 r. za przestępstwa a) z art. 279 § 1 k.k. w zw. z art. 13 § 2 k.k. i z art. 288 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. popełnione w nocy z 15 na 16 czerwca 2011 r. na karę 1 roku pozbawienia wolności b) z art. 178a § 1 k.k. popełnione 26 czerwca 2011 r. na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności; c) z art. 279 § 1 k.k. w zw. z art. 13 § 1 k.k. i art. 279 § 1 k.k. w zw. z art. 91 § 1 k.k. popełnione 26 czerwca 2011 r.¹⁰⁵ na karę 1 roku i 3 miesięcy pozbawienia wolności i na karę łączną 2 lat pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres 4 lat próby.
3. SR w T. z 13 lutego 2012 r. za przestępstwa a) z art. 279 § 1 k.k. popełnione w warunkach określonych w art. 12 k.k. od 12 do 16 sierpnia 2011 r. na karę 1 roku pozbawienia wolności, b) z art. 279 § 1 k.k. i art. 288 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. popełnione w warunkach określonych w art. 12 k.k. od 12 do 16 sierpnia 2011 r. na karę 1 roku pozbawienia wolności; c) z art. 279 § 1 k.k. popełnione w nocy z 1 na 2 czerwca 2011 r. na karę 1 roku pozbawienia wolności; a ostatecznie na karę łączną 1 roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności.
4. SR w T. z 6 maja 2012 r. za przestępstwa: a) z art. 282 w zw. z art. 13 § 1 k.k. i art. 282 k.k., popełnione w warunkach określonych w art. 12 k.k. w okresie od 15 lipca do 29 sierpnia 2011 r.; b) z art. 288 § 1 k.k. popełnione w nocy z 15 na 16 lipca 2011 r. na karę 4 miesięcy pozbawienia wolności; c) z art. 278 § 1 k.k. popełnione w warunkach określonych w art. 12 k.k. w okresie od 31 maja

¹⁰⁵ Analiza wyroku wskazuje, że chodzi o sytuację, w której sprawca najpierw usiłował, a potem dokonał kradzieży z włamaniem. W gruncie rzeczy zachowanie mieściło się w ramach jedności czynu.

2011 r. do nocy z 7 na 8 lipca 2011 r. na karę 1 roku pozbawienia wolności; d) za przestępstwo z art. 245 k.k. popełnione w lipcu 2011 r. na karę 4 miesięcy pozbawienia wolności; e) z art. 280 § 1 k.k. w zw. z art. 275 § 1 k.k. i art. 276 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. na karę 1 roku pozbawienia wolności. Oskarżonemu wymierzono karę łączną w wysokości 2 lat i 10 miesięcy pozbawienia wolności.

Wyrokiem z 10 grudnia 2012 r. SR w T. połączył wyroki opisane wyżej pod punktami 1, 2 i 3.

Łączeniu podlegały zatem kary: 1) 6 miesięcy pozbawienia wolności; 2) 1 roku pozbawienia wolności; 3) 6 miesięcy pozbawienia wolności; 4) 1 roku i 3 miesięcy pozbawienia wolności (kary 2 – 4, jak należy przyjąć – z warunkowym zawieszeniem wykonania na okres 4 lat próby, co jest skutkiem koniecznego chyba tu założenia, że warunkowe zawieszenie kary łącznej w sytuacji, kiedy nie zawieszono wykonania żadnej z kar łączonych, oznacza *implicite* warunkowe zawieszenie wszystkich kar łączonych)¹⁰⁶; 5) 1 roku pozbawienia wolności; 6) 1 roku pozbawienia wolności; 7) 1 roku pozbawienia wolności.

Jako łączną wymierzono P. S. karę 3 lat pozbawienia wolności. Sąd przyjął zatem zasadę asperacji. Orzeczona kara łączna stanowiła 48% sumy kar, a kara najsurowsza (1 rok i 3 miesiące pozbawienia wolności) została zwiększona o 140%.

Wyrok uprawomocnił się.

5. Sprawa XVI K190/13 SO w K.

27 listopada 2013 r. obrońca z wyboru skazanego D. N. złożył wniosek o wydanie wyroku łącznego obejmującego wyrok SO w K., wyrok SO w O. i 3 wyroki SR w L. Obrońca wskazał, że czyny, za które skazano D. N. poszczególnymi wyrokami popełnione były w krótkich odstępach czasu, w podobny sposób, a orzeczono za nie kary tego samego rodzaju. Zdaniem obrońcy przemawia to za wymierzeniem kary łącznej z zastosowaniem w możliwie najszerszym zakresie zasady absorpcji.

¹⁰⁶ Zagadnienie to jest analizowane w części teoretycznej raportu.

Sąd pozyskał dane o karalności D. N., następnie odpisy wyroków i sprowadzono akta postępowań, w stosunku do których dostrzeżono możliwość wymierzenia kary łącznej. Pozyskano opinię o skazanym, pozostającym w tym czasie w zakładzie karnym. Opinię można uznać za pozytywną. Skazany w zakładzie karnym zachowywał się poprawnie, w stosunku do współosadzonych i przełożonych poprawny, mało aktywny w procesie resocjalizacji.

Na rozprawę oskarżonego nie sprowadzono (zresztą nie wnosił o to), był obecny obrońca i prokurator.

Jak ustalono, D. N. został skazany następującymi wyrokami:

- 1) wyrokiem SR w L. z 12 lipca 1991 r. za przestępstwo z art., 236 k.k. z 1969 r. popełnione 31 stycznia 1991 r. na karę grzywny w wysokości 1.000.000 zł;
- 2) wyrokiem SR L. z 5 maja 1993 r. za przestępstwo z art. 208 k.k. z 1969 r. popełnione w dniach od 18 do 20 lipca 1992 r. na karę 1 roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności i grzywny w wysokości 15.000.000 zł;
- 3) wyrokiem SR w Lublinie z 6 maja 1993 r. za przestępstwa a) z art. 208 k.k. z 1969 r. popełnione 29 lipca 1992 r. na karę 2 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności i grzywnę w wysokości 30.000.000 zł; b) z art. 208 k.k. z 1969 r. popełnione 28 sierpnia 1992 r. na karę 2 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności i grzywnę w wysokości 30.000.000 zł; c) z art. 208 k.k. z 1969 r. popełnione 11 września 1992 r. na karę 2 lat pozbawienia wolności i grzywny w wysokości 20.000.000 zł Kary te połączono, wymierzając jako łączną karę 4 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności i grzywnę w wysokości 40.000.000 zł.
- 4) wyrokiem SR w L. z 5 października 1995 r. za przestępstwo z art. 215 § 1 k.k. z 1969 r. popełnione w październiku 1994 r. na karę 1 roku i 2 miesięcy pozbawienia wolności i grzywnę w wysokości 700 zł;
- 5) wyrokiem SR w L. z 9 czerwca 2005 r. za przestępstwo a) z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 13 § 1 k.k. i art. 286 § 1 k.k. i art. 294 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k. i w zw. z art. 64 § 1 k.k. popełnione w okresie od 24 września do 3 listopada 1997 r. na karę 4 lat pozbawienia wolności i grzywnę w wysokości 200 stawek dziennych po 10 zł; b) z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. popełnione 27 lipca 1998 r. na karę 1 roku pozbawienia wolności

i grzywnę w wysokości 100 stawek dziennych po 10 zł.; c) z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k. i w zw. z art. 64 § 1 k.k. popełnione w okresie od 28 października do 15 listopada 1996 r. na karę 3 lat pozbawienia wolności i grzywnę w wysokości 150 stawek dziennych po 10 zł;

- 6) wyrokiem SR w O. z 3 marca 2005 r. za przestępstwo z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 13 § 1 k.k. i z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. przy zastosowaniu art. 12 k.k. i art. 64 § 1 k.k.¹⁰⁷ popełnione od 26 stycznia 1998 r. do 20 marca 1998 r. na karę 5 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności;
- 7) wyrokiem SR w L. z 3 września 2004 r. za przestępstwo z art. 158 § 2 k.k. popełnione w dniu 29 lipca 1998 r. na karę 3 lat pozbawienia wolności;
- 8) wyrokiem SR w L. z 9 grudnia 2005 r. za przestępstwo z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k. i w zw. z art. 64 § 1 k.k. popełnione w okresie od 7 października 1998 r. do 10 listopada 1998 r. na karę 4 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności i grzywnę w wysokości 150 stawek dziennych po 10 zł;
- 9) wyrokiem SO w K. z 12 listopada 2013 r. za przestępstwo z art. 205 § 2 k.k. z 1969 r. w zw. z art. 58 k.k. z 1969 r. w zw. z art. 60 § 1 k.k. popełnione w okresie od 29 listopada 1997 r. do 14 grudnia 1997 r. na karę 5 lat pozbawienia wolności.

Wyrokiem łącznym SR w L. z 8 grudnia 1993 r. połączono wyroki SR w L. z 5 maja 1993 r. (pkt 2) i z 6 maja 1993 r. (pkt 3, skazanie za 3 przestępstwa), wymierzając karę 4 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności i grzywnę w wysokości 40.000.000 zł.

Następnie wyrokiem łącznym SR w L. z 16 listopada 2006 r. połączono wyroki SR w L. z 9 czerwca 2005 (pkt 5 - za trzy przestępstwa), wyrok SR w O. z 3 marca 2005 r. (pkt 6), wyrok SR w L. z 3 września 2004 (pkt 7), wyrok SR w L. z 9 grudnia 2005 r. (pkt 8), wymierzając karę łączną 15 lat pozbawienia wolności i grzywnę w wysokości 450 stawek dziennych po 20 zł.

¹⁰⁷ Kwalifikacja prawna budzi wątpliwości.

Wyrokiem z 25 marca 2014 r. rozwiązano karę łączną orzeczoną wyrokiem łącznym SR w L. z 16 listopada 2006 r. i połączono kary orzeczone wyrokami: SR w L. z 9 czerwca 2005 (pkt 5 - za trzy przestępstwa), SR w O. z 3 marca 2005 r. (pkt 6), SR w L. z 3 września 2004 (pkt 7), SR w L. z 9 grudnia 2005 r. (pkt 8) i SO w K. z 12 listopada 2013 (pkt 9). Połączono zatem te same kary, które łączono wyrokiem SR w L. z 16 listopada 2006 r., dołączając do nich wyrok SO w K. z 12 listopada 2013 r. Warto zauważyć, że wyrokiem z 16 listopada 2006 r. orzeczono karę 15 lat pozbawienia wolności. Dołączony do tych kar wyrok SO w K. z 12 listopada 2013 r. - 5 lat pozbawienia wolności - wymierzono jako łączną karę niższą o 2 lata. Dołączenie dodatkowego wyroku skazującego sprawcę na 5 lat pozbawienia wolności skutkowało zatem wymierzeniem kary łącznej o 2 lata niższej.

Ostatecznie połączono kary: 4 lat pozbawienia wolności (pkt 5a), 1 roku pozbawienia wolności (pkt 5b), 3 lat pozbawienia wolności (pkt 5c), 5 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności (pkt 6), 3 lat pozbawienia wolności (pkt 7), 4 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności (pkt 8) i 5 lat pozbawienia wolności. Orzekając karę 13 lat pozbawienia wolności sąd zastosował zasadę asperacji. Kara łączna stanowiła 50% sumy kar. Kara najsurowsza została zwiększona o 136 %.

Wyrok uprawomocnił się.

6. Sprawa II K 997/13 SR w O.

12 sierpnia 2013 r. J. K., przebywający w zakładzie karnym, złożył wniosek o wydanie wyroku łącznego obejmującego dwa skazania, jedno na 6 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności, drugie na 6 miesięcy pozbawienia wolności. Wniósł o wymierzenie kary możliwie dla niego korzystnej. W uzasadnieniu odniósł, że kara 6 lat i 6 miesięcy jest surowa i należycie spełnia swoją rolę.

Sąd w pierwszej kolejności pozyskał dane o karalności sprawcy, następnie odpisy wszystkich wyroków, którymi skazano J. K. Sprowadzono akta dwóch postępowań, w stosunku do których dostrzeżono możliwość wymierzenia kary łącznej. Na rozprawie obecny był prokurator. Nie sprowadzono skazanego, nie miał on obrońcy.

Jak ustalono J. K. został skazany następującymi wyrokami:

1. SR w O. z 20 stycznia 2003 r. za ciąg 8 przestępstw z art. 279 § 1 k.k. popełnionych 25 września 2001 r., 30 września 2001 r., 6 października 2001 r., 20 października 2001 r., 21 października 2001 r., 23 października 2001 r. i 30 października 2001 r. na karę 1 roku i 10 miesięcy pozbawienia wolności oraz grzywnę w wysokości 50 stawek dziennych po 20 zł.
2. SR w C. z 10 sierpnia 2005 r. z art. 222 § 1 k.k., art. 226 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. popełnione 5 czerwca 2005 r. na karę 10 miesięcy ograniczenia wolności;
3. SR w O. z 15 listopada 2007 r. za przestępstwo a) z art. 190 § 1 k.k. popełnione 18 maja 2007 r. na karę 6 miesięcy ograniczenia wolności, b) z art. 226 § 1 k.k. popełnione 18 maja 2007 r. na karę 6 miesięcy ograniczenia wolności. Wymierzono karę łączną 8 miesięcy ograniczenia wolności;
4. SR w O. z 6 lutego 2012 r. za przestępstwo z art. 190 § 1 k.k. popełnione 12 lutego 2010 r. na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności;
5. SR w O. z 25 stycznia 2013 r. za przestępstwa: a) z art. 280 § 1 k.k. w zw. z art. 157 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. popełnione w nocy z 28 na 29 listopada 2010 r. na karę 4 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności; b) z art. 197 § 1 k.k. popełnione w nocy z 28 na 29 listopada 2010 r. na karę 5 lat pozbawienia wolności; c) z art. 280 § 1 k.k. w zw. z art. 157 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. popełnione 5 listopada 2008 r. na karę 4 lat pozbawienia wolności; d) z art. 197 § 2 k.k. popełnione 5 listopada 2008 r. na karę 2 lat pozbawienia wolności. Jako łączną orzeczoną karę 6 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności.

Wyrokiem z 12 grudnia 2013 r. SR w O. rozwiązał karę łączną orzeczoną wyrokiem SR w O. z 25 stycznia 2013 r. (pkt 5) i połączył wyroki SR w O. z 6 lutego 2012r. i SR w O. z 25 stycznia 2013 r. (pkt 6). Połączono zatem kary 6 miesięcy pozbawienia wolności (pkt 5), 4 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności (pkt 6a), 5 lat pozbawienia wolności (pkt 6b), 4 lat pozbawienia wolności (pkt 6c) i 2 lat pozbawienia wolności (pkt 6d). Jako łączną orzeczono karę 6 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności, zastosowano zatem zasadę absorpcji.

7. Sprawa II K 506/13 SR w I.

23 lipca 2013 r. skazany R. P. wniósł o wydanie wyroku łącznego obejmującego dwa skazania wyrokami SR w I. na zasadzie pełnej absorpcji. W sprawie pozyskano dane o karalności. Z danych tych wynikało, że R. P. został skazany wyrokami SR w I. z 4 marca 2010 r. i z 10 grudnia 2010 r. W związku z tym przeanalizowano odpisy wyroków. Z wyroku z 10 grudnia 2010 r. wynikało, że R.P. został skazany za czyny popełnione w warunkach ciągu przestępstw. Ostatnie z nich zostało popełnione już po 4 marca 2010 r., kiedy nastąpiło skazanie za poprzednie przestępstwo. Z uwagi na to postępowanie umorzono na posiedzeniu, w którym nie brał udziału ani skazany, ani prokurator. Podstawą umorzenia był art. 572 k.p.k. Sprawa ta jest dosyć typowym przykładem postępowania zakończonego umorzeniem.

8. Sprawa III K 47/12 SO w B.

23 kwietnia 2012 r. skazany D. S., przebywający w zakładzie karnym wniósł o wydanie wyroku łącznego obejmującego wyroki skazujące SO w B. (2 lata pozbawienia wolności) i SO w Ł. (1 rok i 6 miesięcy pozbawienia wolności). W uzasadnieniu podniósł, że został niesprawiedliwie skazany na podstawie pomówień. Jednocześnie podkreślił, że ma świadomość popełnionych błędów, resocjalizuje się. Wskazał nadto na trudną sytuację rodziny. Wskazując te okoliczności wzniósł o korzystne ukształtowanie wyroku łącznego, zmniejszenie w ten sposób kary, a także o warunkowe zawieszenie jej wykonania.

Tego samego dnia wniosek o wydanie wyroku łącznego z tych samych wyroków wniósł obrońca D.S. z wyboru. Wniósł o wymierzenie skazanemu kary łącznej na zasadzie pełnej absorpcji. Z uwago na charakter i sposób popełnienie czynów, a także bliskość czasową stwierdził, że zastosowanie winien znaleźć art. 85 w zw. z art. 91 § 1 k.k.

W sprawie pozyskano dane o karalności D.S., następnie odpisy wszystkich wyroków, którymi go skazano, a później akta spraw, w których wydano wyroki, których połączenie rozważano.

Postanowieniem z 4 września 2012 r. SO w B. umorzył postępowanie w sprawie wydania wyroku łącznego na podstawie art. 572 k.p.k. W posiedzeniu nie uczestniczył skazany, jego obrońca, ani prokurator.

Jak ustalono D.S. został skazany następującymi wyrokami:

1. SR w Ł. z 24 stycznia 2007 r. za przestępstwo z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 270 § 1 k.k. w zw. z 11 § 2 k.k. i z art. 12 k.k. popełnione w okresie od 1 października 2001 r. do 31 stycznia 2003 r. na karę 1 roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres 4 lat próby oraz na karę 50 stawek dziennych grzywny po 20 zł. Postanowieniem z 18 sierpnia 2010 r. zarządzono wykonanie kary.
2. SO w B. z 29 października 2010 r. za przestępstwa: a) z art. 286 § 1 k.k., art. 270 § 1 k.k. i art. 297 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. i w zw. z art. 65 § 1 k.k. popełnione w warunkach ciągu przestępstw określonego w art. 91 § 1 k.k. w dniach: 3 października 2006 r., 22 grudnia 2006 r. i 27 grudnia 2006 r. na karę 2 lat pozbawienia wolności i grzywny w wysokości 150 stawek dziennych po 50 zł; b) z art. 286 § 1 k.k. i art. 297 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k. popełnione 1 października 2006 r., na karę 1 roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności oraz grzywny w wysokości 100 stawek po 50 zł; c) z art. 275 § 1 k.k. i art. 270 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. i w zw. z art. 65 § 1 k.k. popełnione 14 września 2006 r., na karę 1 roku pozbawienia wolności; d) z art. 272 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k. popełnione od 3 października 2006 r. do 26 października 2006 r. na karę 1 roku pozbawienia wolności; e) z art. 272 k.k. i z art. 270 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. i w zw. z art. 65 § 1 k.k. popełnione w dniu 11 października 2006 r. na karę 1 roku pozbawienia wolności; f) z art. 258 § 1 k.k. popełnione w okresie od co najmniej września 2006 r. do maja 2007 r. na karę 2 lat pozbawienia wolności. Na podstawie art. 91 § 2 k.k. orzeczono karę łączną 2 lat pozbawienia wolności oraz karę łączną grzywny w wysokości 150 stawek dziennych po 50 zł. Orzeczono środek karny w postaci obowiązku naprawienia szkody.
3. SR w Z. z 20 maja 2009 r. za przestępstwo z art. 62 ust. 3 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii, popełnione w okresie od maja 2008 r. do 24

stycznia 2009 r. na karę 2 lat pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem wykonania na okres 5 lat próby. Na podstawie art. 33 § 2 k.k. wymierzono grzywnę w wysokości 200 stawek dziennych po 10 zł.

4. SR w Ł. z 7 lipca 2005 r. za przestępstwo z art. 177 § 1 k.k. popełnione 5 czerwca 2003 r. na karę grzywny w wysokości 80 stawek dziennych po 20 złotych.

Zestawienie dat przestępstw przypisanych skazanemu D. S. doprowadziło sąd do wniosku, że w sprawach zakończonych wyrokiem SR w Ł. z 24 stycznia 2007 r. oraz SO w B. z 2 października 2010 r. nie ma postaw do wydania wyroku łącznego.

W uzasadnieniu postanowienia SO w B stwierdził, że istnieje teoretyczna możliwość połączenia kar jednostkowych wymierzonych wyrokiem SO w B. z 29 października 2010 r. (pkt 2) w punktach określonych wyżej jako a, b, c, d, e, z karą orzeczoną wyrokiem SR w Ł. z 24 stycznia 2007 r. (pkt 1). Sąd stwierdził jednak, że tego nie uczyni, gdyż pogorszyłoby to sytuację skazanego. W stanie obecnym (czyli takim, w którym w wyroku w B. z 29 października 2010 r. (pkt 2) wymierzono karę łączną m. in. za przestępstwo oznaczone tam jako f, a które nie pozostawało w zbiegu z pozostałymi czynami, z uwagi na przedzielenie skazania innym skazaniem, konkretnie wskazanym w punkcie 1 wyrokiem SR w Ł. z 24 stycznia 2007) skazany ma do odbycia 3 lata i 6 miesięcy pozbawienia wolności. Na czas ten składają się 1 rok i 6 miesięcy orzeczone wyrokiem SR w Ł. z 24 stycznia 2007 i 2 lata orzeczone wyrokiem SR w Ł. z 24 stycznia 2007 r. (pkt 1). Nawet przy zastosowaniu pełnej absorpcji i wymierzeniu kary 2 lat pobawienia wolności skazany musiałby następnie odbyć jeszcze 2 lata pozbawienia wolności orzeczone wyrokiem z 29 października 2010 r. (pkt 2 f), co znaczyłoby, że odbędzie 4 lata pozbawienia wolności. W takiej sytuacji sąd uznał, że nie należy orzekać wobec skazanego kary łącznej.

Ponadto sąd wyraźnie stwierdził, że teoretycznie widzi możliwość połączenia wskazanej wyżej kary orzeczonej wyrokiem SO w B. z 29 października 2010 r. (pkt 2) za przestępstwo znaczone wyżej literą f, a zatem to, kara za które została nietrafnie połączona z pozostałymi karami orzeczonymi tym samym wyrokiem z karą orzeczoną wyrokiem SR w Z. z 20 maja 2009 r. (pkt 3). Sąd stwierdzi jednak, że nie połączy tych kar gdyż "wykładnia art. 89 § 1 k.k. w brzmieniu przed dniem 8 czerwca 2010 r. nie upoważnia do wymierzenia bezwzględnej kary pozbawienia wolności

w wyroku łącznym, jeżeli łączeniu podlegają kary z warunkowym zawieszeniem i bezwzględne". Dlatego zdaniem orzekającego sądu w sytuacji, w której nie ma możliwości warunkowego zawieszenia wykonania kary orzeczonej w takim układzie procesowym, nie można też orzec kary łącznej.

Postanowienie uprawomocniło się.

Prezentowana sprawa jest nietypowa i z kilku względów interesująca. Po pierwsze, jest to jedyny w badanej próbie przypadek, kiedy wniosek o wydanie wyroku łącznego złożył zarówno obrońca, jak skazany. Po drugie, jest jedynym w badanej próbie przypadkiem, kiedy wniosek złożony przez obrońcę nie doprowadził do wydania wyroku łącznego. Po trzecie, jest przypadkiem,¹⁰⁸ kiedy sąd zdecydował się na zastosowanie tzw. konfiguracyjnego wymiaru kary łącznej, oczywiście nieuzasadnionego. Po czwarte, jest to jedyny w badanej próbie przypadek, kiedy nie wydano wyroku łącznego pomimo zaistnienia przesłanek do jego wymierzenia. Tymczasem nie jest tak, że orzeczenie kary łącznej jest możliwe tylko wtedy, kiedy jest to dla sprawcy korzystne. Orzeczenie kary łącznej jest obowiązkiem zawsze, kiedy zachodzi zbieg przestępstw. Po piąte wreszcie, pogląd, że w sytuacji, w której nie ma możliwości warunkowego zawieszenia wykonania kary orzeczonej w takim układzie procesowym, nie można było w stanie prawnym przed 10 czerwca 2010 r. orzec kary łącznej, też należy ocenić jako nieuprawniony.¹⁰⁹ Ostatecznie należy stwierdzić, że rozstrzygnięcie sądu było prawnie wadliwe. Należy zauważyć, że rzeczywiście prawidłowe wymierzenie kar łącznych w tym wypadku doprowadziłoby do pogorszenia sytuacji sprawcy, a to dlatego, że wyrokiem SO w B. z 29 października 2010 r. skazując sprawcę za 6 stosunkowo poważnych przestępstw na wysokie kary i wymierzając dość wysokie kary jednostkowe zastosowano zasadę absorpcji. Dlatego niemal każdy przypadek rozłączenia tej kary musiał być niekorzystny dla skazanego. To zapewne jest powód, dla którego wadliwe rozstrzygnięcie ostało się. Prokurator nie brał udziału w posiedzeniu. Z kolei skazany i obrońca nie mieli interesu w skarżeniu nieprawidłowego rozstrzygnięcia.

108 Nie jest to wypadek jedyny, jednak jest to wypadek rzadki.

109 Bliżej M. Kulik: Glosa do postanowienia SN z dnia 30 września 2009 r. I KZP 12/09, Lex/EI. Nr 105012.

9. Sprawa II K 617/12 SR w T.

Dnia 6 lipca 2012 r. skazany K. O., przebywający w zakładzie karnym, złożył wniosek o wydanie wyroku łącznego z dwóch wyroków SR w T., którym został skazany. W uzasadnieniu podniósł, że wyrok taki byłby korzystny dla niego i jego rodziny, którą chciałby się zająć po opuszczeniu zakładu karnego. Sąd pozyskał dane o karalności K.O. oraz odpisy wyroków.

Jak ustalono, K.O. został skazany następującymi wyrokami:

1. SR w T. z 10 maja 2004 r. za ciąg przestępstw z art. 280 § 1 k.k. popełnionych w dniu 18 listopada 2003 r. na karę 2 lat pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres 5lat próby;
2. SR w T. z 29 sierpnia 2006 r. za przestępstwo z art. 278 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k. popełnione 16 marca 2006 roku na karę 8 miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem wykonania na okres 5 lat próby. Wykonanie kary następnie zarządzone.
3. SR w T. z 6 października 2006 r. za a) ciąg przestępstw z art. 270 § 1 k.k. popełniony w z okresie od 25 stycznia 2006 do 9 lutego 2006 na karę 10 miesięcy pozbawienia wolności i b) przestępstwo z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 270 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. na karę 7 miesięcy pozbawienia wolności. Orzeczono karę łączną 1 roku i 2 miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem wykonania na okres 5 lat próby. Wykonanie kary następnie zarządzone.
4. SR w T. z 6 września 2010 r. za przestępstwo z art. 280 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. popełnione 11 stycznia 2010 r. na karę 3 lat i 3 miesięcy pozbawienia wolności.

Wyrokiem łącznym z 22 maja 2012 r. SR w T. połączył kary orzeczone w wyrokach wskazanych w punktach 2 i 3.

W sprawie orzekano na posiedzeniu, w którym nie brał udziału skazany ani prokurator. Sąd stwierdził, że sytuacja procesowa skazanego K. O. nie uległa zmianie od wyroku łącznego wydanego 22 maja 2012 r. Żaden z wydanych wyroków nie został uchylony, ani zmieniony, nie ujawnił się też żaden nowy wyrok. W sprawie

K.O. nie zachodzi zatem podstawa do wydania nowego wyroku łącznego. Postępowanie umorzono na podstawie art. 572 k.p.k. Postanowienie o umorzeniu uprawomocniło się.

10. Sprawa II K 82/13 SR w T.

26 stycznia 2013 r. skazany W. J., przebywający w zakładzie karnym, złożył wniosek o wydanie wyroku łącznego z zastosowaniem pełnej absorpcji, z 5 wyroków SR w T. Jednocześnie zwrócił się o wyznaczenie obrońcy z urzędu, motywując to trudną sytuacją materialną. Sąd pozyskał dane o karalności, następnie odpisy wyroków. 8 marca 2013 r. na podstawie art. 78 § 1 k.p.k. wyznaczono skazanemu obrońcę z urzędu. 4 kwietnia 2013 r. odbyło się posiedzenie niejawne bez udziału skazanego, jego obrońcy i prokuratora. Wydano na nim postanowienie o umorzeniu postępowania o wydanie wyroku łącznego na podstawie art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k. Jak ustalono W. J. został skazany 13 wyrokami. Wszystkie zostały połączone w dwa wyroki łączne, z których pierwszy obejmował 4 wyroki, drugi 9. W zaistniałej sytuacji słusznie przyjęto, że zachodzi przeszkoda w postaci powagi rzeczy osądzonej. Decyzja o umorzeniu postępowania była zatem trafna. Nie istniała potrzeba sprowadzania akt postępowania. Wątpliwe było wyznaczenie skazanemu obrońcy z urzędu, co nastąpiło ponad miesiąc po wszczęciu postępowania, w czasie kiedy sąd dysponował już danymi o karalności i odpisami wyroków, z których ostatecznie wywnioskował, że zachodzi przeszkoda procesowa. Wyznaczony obrońca nie przedsięwziął żadnej czynności procesowej. Postanowienie uprawomocniło się.

11. Sprawa II K 1518/12 SR w Z.

2 stycznia 2012 r. skazany G.W. przebywający w zakładzie karnym, złożył wniosek o wydanie wyroku łącznego obejmującego wszystkie jego skazania. Jednocześnie złożył wniosek o doprowadzenie go na rozprawę. W sprawie pozyskano dane o karalności, odpisy wyroków skazujących, opinię o skazanym z zakładu karnego, a także akta postępowań, w których wydano wyroki skazujące. Z opinii z zakładu karnego wynikało, że skazany zachowuje się poprawnie, a jego postawa wobec resocjalizacji jest bierna.

W rozprawie wziął udział prokurator i skazany.

Jak ustalono, G.W. został skazany następującymi wyrokami:

1. SR w Ł. z 30 czerwca 2005 r. za przestępstwo z art. 280 § 1 k.k. popełnione 30 stycznia 2003 r. na karę 2 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności;
2. SR w Z. z 22 lipca 2008 r. za przestępstwa: a) z art. 278 § 1 k.k. popełnione w nocy z 4 na 5 maja 2007 r. na karę 10 miesięcy pozbawienia wolności i grzywny w wysokości 30 stawek dziennych po 10 zł; b) z art. 278 § 1 k.k. w zw. z art. 14 § 1 k.k.¹¹⁰ popełnione 8 maja 2007 r. na karę 8 miesięcy pozbawienia wolności. Jako karę łączną wymierzono karę 1 roku i 2 miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem wykonania kary na okres 3 lat próby;¹¹¹
3. SR w Z. z 29 sierpnia 2008 r. za przestępstwa; a) z art. 280 § 1 k.k. popełnione 24 września 2007 r. na karę 2 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności; b) z art. 178a § 2 k.k. popełnione 16 listopada 2007 r. na karę 4 miesięcy pozbawienia wolności. Jako łączną wymierzono karę 2 lat i 8 miesięcy pozbawienia wolności;
4. SR w Z. z 14 grudnia 2011 r. za przestępstwo z art. 286 § 1 k.k. popełnione 22 sierpnia 2007 r. na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności.

Wyrokiem z 25 kwietnia 2005 r. SR w Z. połączył wyroki wskazane wyżej w punktach 2 – 4. Połączone zostały zatem następujące kary: 10 miesięcy pozbawienia wolności, 8 miesięcy pozbawienia wolności, 2 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności, 4 miesięcy pozbawienia wolności i 6 miesięcy pozbawienia wolności. Jako łączną wymierzył karę 3 lat i 2 miesięcy pozbawienia wolności. Zastosował zatem zasadę asperacji. Orzeczona kara łączna stanowiła zatem 65,5 % sumy kar. Najsurowsza z łączonych kar (2 lata i 6 miesięcy pozbawienia wolności) została zaostorzona o 8 miesięcy, a zatem o 40 %.

Z uwagi na to, że skazany zażądał uzasadnienia wyroku, zostało ono sporządzone. Sąd stwierdził w nim, że zastosował zasadę asperacji z dużym uwzględnieniem

110 Błąd kwalifikacyjny. Czyn stanowił usiłowanie i powinien być zostać zakwalifikowany z art. 13 § 1 k.k.

111 Takie ukształtowanie kary łącznej oznacza, że orzekający sąd przyjął wątpliwe teoretycznie założenie, że warunkowe zawieszenie wykonania kary łącznej oznacza *implicite* warunkowe zawieszenie wykonania wszystkich kar łączonych pod tymi samymi warunkami i na taki sam okres.

absorpcji. Sąd uznał, że prognoza penitencjarna wobec sprawcy jest umiarkowanie pozytywna, co przemawia za zastosowaniem zasady asperacji. Krótki czas między poszczególnymi czynami, ich podobieństwo z kolei skłoniło sąd do nieznacznego tylko zaostżenia kary w stosunku do kary najsurowszej z łączonych. Sąd stwierdził wręcz, że uważa, że jest to forma nagrody dla skazanego, polegająca na pochłonięciu kar orzeczonych za podobne i popełnione w niewielkim odstępie czasowym przestępstwa. Sąd podkreślił zresztą, że jego zdaniem zastosowanie zasady kumulacji winno być wyjątkiem.

Wyrok został zaskarżony przez skazanego, który zarzucił, że połączono trzy z czterech wyroków, gdy powinny zostać połączone dwa, ponieważ pierwszy z nich został orzeczony z warunkowym zawieszeniem wykonania kary, a wykonanie to nie zostało zarządzone.

Wyrokiem z 14 września 2012 r. SO w Ł. uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania sądowi I instancji. W uzasadnieniu stwierdził, że apelacja była zasadna. Połączenie wyroków, zdaniem sądu odwoławczego, nie może wywołać dla skazanego skutków mniej korzystnych, niż jego brak. Powołał się jednocześnie na wątpliwe rozstrzygnięcie zawarte w uchwale SN z 27 marca 2001 r. (I KZP 2/01), OSNKW 2001, z. 5 – 6, poz. 41, w którym wyrażono trudny do obrony, zresztą mocno skrytykowany w doktrynie, pogląd, że w wypadku, kiedy łączone są kary z warunkowym zawieszeniem i bez warunkowego zawieszenia wykonania kary, orzeczenie kary bez warunkowego zawieszenia nie jest możliwe.¹¹² Następnie sąd odwoławczy odwołał się do nowelizacji k.k. z 5 listopada 2009 r., która zmieniła ten stan rzeczy i przeniósł zagadnienie na grunt kolizji ustaw w czasie. Tymczasem powołany przez sąd odwoławczy pogląd SN już w stanie prawnym sprzed wskazanej nowelizacji nie tylko został skrytykowany, ale też zmieniony przez SN. Jego przyjęcie powoduje bowiem, że przyjmuje się istnienie zakazu orzekania kary łącznej w niektórych przypadkach rzeczywistego realnego zbiegu przestępstw, co jest niedopuszczalne, jako sprzeczne z art. 85 k.k. Przyjmując ten nietrafny pogląd SO w Ł. uchylił prawidłowy wyrok SR w Z. i przekazał mu sprawę do ponownego rozpoznania.

112 Por. wyżej uwagi dotyczące konstrukcji kary łącznej. Z poglądu tego SN zresztą wycofał się.

Ponownie rozpoznając sprawę SR w Z. ponownie przeprowadził takie same dowody, jak w pierwszym postępowaniu. W rozprawie brał udział skazany i prokurator. Wyrokiem z 11 stycznia 2013 r. sąd połączył wyroki opisane wyżej w punktach 3 i 4. Połączono zatem kary 2 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności, 4 miesięcy pozbawienia wolności i 6 miesięcy pozbawienia wolności. Jako łączną wymierzono karę 3 lat pozbawienia wolności. Sąd zastosował zatem zasadę asperacji, jednak orzekł surowiej, niż w pierwszym postępowaniu. Kara łączna wyniosła 90% sumy kar. Najsurowsza z łączonych kar (2 lata i 6 miesięcy pozbawienia wolności) została zaostrożona o 6 miesięcy, a zatem o 25%. Ten wyrok uprawomocnił się.

W zaprezentowanej sprawie mamy do czynienia z dosyć nietypową sytuacją, kiedy błąd sądu II instancji doprowadził do uchylenia poprawnego wyroku i orzeczenie kary łącznej, która nie obejmuje wszystkich kar podlegających łączeniu.

12. Sprawa II K 621/13 SR w K.

5 sierpnia 2013 r. skazany J.K. przebywający w zakładzie karnym, złożył w SR w Z. wniosek o wydanie wyroku łącznego obejmującego dwa skazania wyrokami tegoż sądu, na zasadzie pełnej absorpcji. W uzasadnieniu stwierdził, że koniec kary jest odległy, a wyrok łączny umożliwi mu szybsze wyjście na wolność, podjęcie pracy i udzielenie pomocy rodzinie. Sąd włączył w akta sprawy dane o karalności, następnie odpisy wyroków i akta spraw, w których zapadły wyroki. Akt postępowania oficjalnie nie sprowadzano i nie ujawniano w postępowaniu. Zażądano natomiast opinii o skazanym z zakładu karnego.

Skazany był obecny na rozprawie. Nie miał obrońcy. Obecny był prokurator.

Jak ustalono, J.K. był skazany trzema wyrokami SR w Z.:

1. Z 25 maja 2007 r. za przestępstwa: a) z art. 279 § 1 k.k. popełnione 30 grudnia 2005 r. na karę 1 roku i 2 miesięcy pozbawienia wolności i orzeczonej na podstawie art. 33 § 1 k.k. grzywny w wysokości 50 stawek dziennych po 15 zł; b) z art. 291 § 1 k.k. popełnione 22 lutego 2006 r. na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności i orzeczonej na podstawie art. 33 § 1 k.k. grzywny w wysokości 30 stawek dziennych po 15 zł. Jako łączną orzeczono karę 1 roku i 3 miesięcy pozbawienia wolności i grzywny w wysokości 60 stawek

dziennych po 15 zł, przy czym wykonanie kary pozbawienia wolności warunkowo zawieszono na okres 4 lat próby. Postanowieniem z 16 maja 2011 r. zarządzono wykonanie kary.

2. Z 3 lutego 2011 r. za przestępstwo z art. 279 § k.k. popełnione w nocy z 29 na 30 stycznia 2010 r. na karę 1 roku i 2 miesięcy pozbawienia wolności i orzeczonej na podstawie art. 33 § 1 k.k. grzywny w wysokości 100 stawek dziennych po 10 zł. Wykonanie kary pozbawienia wolności warunkowo zawieszono na okres 5 lat próby;
3. Z 12 czerwca 2012 r. za przestępstwo z art. 279 § 1 k.k. w zw. z art. 13 § 1 k.k. popełnione 16 maja 2010 r. na karę 1 roku pozbawienia wolności.

Wyrokiem z 5 grudnia 2013 r. SR w Z. umorzył postępowanie na podstawie art. 572 k.p.k. wobec stwierdzenia, że popełnione przez J. K. przestępstwa nie pozostają w zbiegu.

13. Sprawa II K 6/13 SO w P.

10 stycznia 2013 r. skazany R.K., przebywający w zakładzie karnym, złożył wniosek o połączenie wyroku wydanego przez SO w P. z wyrokiem SR w P. W uzasadnieniu podniósł, że instytucja kary łącznej służy przede wszystkim tworzeniu sytuacji korzystniejszej dla sprawcy. W związku z tym zaapelował do sądu, by taką sytuację utworzył. Poprosił też o przeprowadzenie wywiadu środowiskowego dotyczącego stanu zdrowia matki skazanego, którą chce się on w miarę możliwości zająć w razie takiego ukształtowania kary, które pozwoli mu na wcześniejsze opuszczenie zakładu karnego.

Sąd pozyskał dane o karalności, odpisy wyroków i akta postępowań. Zwrócił się także o opinię o skazanym do zakładu karnego. Po wyznaczeniu terminu rozprawy głównej skazany zwrócił się o doprowadzenie go na nią, uzasadniając to okolicznością, że uważa za swój obowiązek udział w rozprawie, która go dotyczy, a nadto, że jego odpowiedzi na pytania sądu mogłyby pomóc w rozstrzygnięciu sprawy. Sąd postanowił wniosku nie uwzględniać, uzasadniając to tym, że sprowadzenie to nie jest konieczne, jeżeli wyznaczony zostaje obrońca. Jednocześnie sąd wyznaczył skazanemu obrońcę z urzędu na podstawie art. 451 k.p.k.

Na rozprawie obecny był obrońca skazanego i prokurator. Warto zauważyć, że prokurator złożył wniosek świadczący o słabej znajomości sprawy. Wniósł bowiem o wymierzenia kary 10 lat pozbawienia wolności, "chyba, jakiś wyrok nie wchodzi do wyroku łącznego". Obrońca wniósł o wymierzenie kary 5 lat pozbawienia wolności, czyli o zastosowanie absorpcji.

R. K. został skazany następującymi wyrokami:

1. SO w P. z 29 czerwca 2006 r. za przestępstwo z art. 280 § 2 k.k. popełniony 23 marca 2006 r. , na karę 3 lat pozbawienia wolności;
2. SO w P. z 18 listopada 2011 r. za przestępstwo z art. 280 § 2 k.k. w zw. z art. 76 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. popełnione 16 listopada 2009 r. na karę 5 lat pozbawienia wolności;
3. SR w P. z 28 marca 2008 r. za przestępstwo z art. 59. ust. 1 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii popełnione od września do grudnia 2004 r. na karę 1 roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem wykonania na okres 3 lat próby i grzywny w wysokości 80 stawek dziennych po 10 zł;
4. SR w P. z 24 marca 2011 r. za przestępstwo z art. 56 ust. 1 w zw. z art. 56 ust. 3 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii w zw. z art. 12 k.k. popełnione w okresie od lipca 2008 r. do stycznia 2009 r., na karę 1 roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności i grzywnę w wysokości 200 stawek dziennych po 10 zł.

Wyrokiem z 16 maja 2013 r. SO w P. połączył wyroki opisane wyżej w punktach 2 i 4. Połączone zostały zatem kary 5 lat pozbawienia wolności oraz 1 roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności. Jako łączną wymierzono karę 5 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności. Sąd zastosował zatem zasadę asperacji. Najsurowsza kara została zaostzona o 10 %, a kara łączna stanowiła 76% sumy kar.

Wyrok został uzasadniony. Sąd stwierdził, że nie orzekł kary na zasadzie absorpcji z uwagi na różnorodność zaatakowanych przez skazanego dóbr prawnych, dużą rozpiętość czasową oraz brak więzi przedmiotowo-podmiotowej między poszczególnymi czynami.

Wyrok uprawomocnił się.

14. Sprawa VII K 20/12 SR w O.

28 grudnia 2011 r. skazany H.O., przebywający w zakładzie karnym, złożył wniosek o wydanie wyroku łącznego obejmującego 2 skazania wyrokami tegoż sądu. Skazany wniósł o wymierzenie kary na zasadzie absorpcji. Jednocześnie wniósł o doprowadzenie na rozprawę.

Sąd pozyskał dane o karalności i odpisy wyroków wydanych w sprawach H. O., akta postępowań i opinię z zakładu karnego, z której wynikało, że proces resocjalizacji przebiega prawidłowo, a skazany funkcjonuje poprawnie w warunkach izolacji penitencjarnej. Następnie na posiedzeniu niejawnym postanowił nie sprowadzać skazanego na rozprawę uznając, że wystarczająca będzie obecność obrońcy, którego jednocześnie wyznaczył na podstawie art. 573 § 2 w zw. z art. 451 k.p.k.

Jak ustalono, H. O. został skazany następującymi wyrokami:

- 1) SR w O. z 9 listopada 2009 r. za przestępstwo z art. 207 § 1 k.k. popełnione od 1 stycznia 2008 r. do 26 września 2009 r., na karę 1 roku pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres 2 lat próby. Wykonanie kary zostało następnie warunkowo zawieszono.
- 2) SR w O. z 16 marca 2010 r. za przestępstwo z art. 290 § 1 k.k. popełnione 14 listopada 2009 r. na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem wykonania na okres 2 lat próby.

Wyrokiem z 27 lutego 2012 r. połączono te wyroki, orzekając wobec skazanego karę 1 roku i 2 miesięcy pozbawienia wolności. Sąd zastosował zatem zasadę absorpcji. Orzeczona kara stanowiła 89% sumy kar. Kara najsurowsza została obostrzona o 50%. Wyrok uprawomocnił się.

15. Sprawa II K 712/12, SR w A.

20 listopada 2012 r. skazany M. P. przebywający w zakładzie karnym, złożył wniosek o połączenie dwóch wyroków wydanych przez SR w A., z zastosowaniem zasady pełnej absorpcji. Jednocześnie złożył wniosek o wyznaczenie mu obrońcy z urzędu, motywując go trudną sytuacją materialną.

Sąd uzyskał dane o karalności M.P. Następnie na podstawie art. 78 § 1 k.p.k. wyznaczył skazanemu obrońcę z urzędu. Następnie pozyskano odpisy wyroków i dane o karalności, po czym wyznaczono posiedzenie. W posiedzeniu wziął udział prokurator i obrońca. Prokurator wniósł o umorzenie postępowania na podstawie art. 572 k.p.k., obrońca pozostawił wniosek do uznania sądu.

Postanowieniem z 7 lutego 2013 r, SR w A. umorzył postępowanie na podstawie art. 572 k.p.k.

Jak ustalono, M. P. został skazany następującymi wyrokami SR w A.

- 1) z 9 września 2008 r. za przestępstwo z art. 178a § 2 k.k. popełnione 6 lutego 2008 r., na karę grzywny w wysokości 50 stawek dziennych po 10 zł;
- 2) z 19 marca 2009 r. za przestępstwo z art. 178a § 2 k.k. popełnione 2 grudnia 2008 r., na karę 5 miesięcy ograniczenia wolności;
- 3) z 7 września 2010 r. za przestępstwo z art. 178a § 1 k.k. w zw. z art. 244 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k., popełnione 22 czerwca 2010 r. na karę 1 roku pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem wykonania na okres 5 lat próby;
- 4) z 5 marca 2012 r. za przestępstwo z art. 178a § 2 k.k., popełnione 27 listopada 2011 r. na karę 9 miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniu wykonania na okres 5 lat próby;
- 5) z 23 maja 2012 r. za przestępstwo z art. 178a § 2 k.k. w zw. z art. 244 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k., popełnione 24 marca 2012 r., na karę 1 roku pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem wykonania na okres 5 lat próby.

Jak wynika z zestawienia czasu wydania kolejnych wyroków i popełnienia kolejnych przestępstw w sprawie nie zachodziły podstawy do wydania wyroku łącznego.